

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om automatiserat beslutsfattande i beskattnings- och tullärenden

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om beskattningsförfarande, lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ, lagen om skatteuppbörd, tullagen, fordonsskattelagen, lagen om förskottsuppbörd, lagen om skatt på arv och gåva, fastighetsskattelagen, bilskattelagen, tonnageskattelagen och mervärdesskattelagen ändras.

Genom de föreslagna ändringarna görs det i fråga om beskattnings- och tullärenden till vissa delar en avvikelse från de allmänna bestämmelser om automatiserat beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen som föreslås ingå i förvaltningslagen. Automatiskt avgörande ska i sådana fall vara möjligt endast om de allmänna förutsättningar för automatiserat avgörande av ett ärende som föreslås i förvaltningslagen är uppfyllda.

De ändringar som föreslås möjliggör i vissa situationer Skatteförvaltningens automatiserade beslutsfattande vid behandling av begäran om omprövning och vissa andra ärenden där förfarandet inte är tillåtet enligt de bestämmelser som föreslås i förvaltningslagen. I fråga om Tullen blir det möjligt att i vissa situationer automatiskt avgöra begäranden om omprövning.

I propositionen föreslås det också ändringar i förfarandet med förseningsavgift i fråga om skatter som betalas på eget initiativ. Dessutom ska Skatteförvaltningens förfarande i samband med meddelandet av beslut om registrering och skatteperioder förenhetligas.

I propositionen föreslås dessutom en ändring av bestämmelserna om skatteförhöjning i fråga om fordonsskatten.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2024, men dock tidigast efter det att de ändringar i förvaltningslagen och lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen som ingår i regeringspropositionen med förslag till lagstiftning om automatiserat beslutsfattandet inom den offentliga förvaltningen har trätt i kraft.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Beredning	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget	5
2.1 Regleringen om automatiserat beslutsfattande	5
2.2 Ärenden som kan avgöras automatiskt	6
2.2.1 Skatteförvaltningen	6
2.2.2 Tullen	14
2.2.3 Transport- och kommunikationsverket	17
2.3 Förfarandet med förseningsavgift vid beskattningen på eget initiativ	18
2.4 Beslut som meddelas i ett registreringsärende	20
2.5 Skatteperioder	22
2.6 Skatteförhöjning vid fordonsbeskattningen	23
3 Målsättning	24
4 Förslagen och deras konsekvenser	25
4.1 De viktigaste förslagen	25
4.1.1 Allmänt	25
4.1.2 Begäran om omprövning	25
4.1.3 Andra ärenden som kan avgöras automatiserat	27
4.1.4 Förfarandet med förseningsavgift vid beskattningen på eget initiativ	28
4.1.5 Beslut som meddelas i ett registreringsärende	29
4.1.6 Skatteperioder	29
4.1.7 Skatteförhöjning vid fordonsbeskattningen	29
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	29
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser	29
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	31
4.2.3 Konsekvenser för de skattskyldiga	32
5 Alternativa handlingsvägar	32
6 Remissvar	33
7 Specialmotivering	36
7.1 Lagen om beskattningsförfarande	36
7.2 Lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ	39
7.3 Lagen om skatteuppbörd	41
7.4 Lagen om förskottsuppbörd	43
7.5 Lagen om skatt på arv och gåva	44
7.6 Fordonsskattelagen	45
7.7 Tullagen	46
7.8 Fastighetsskattelagen	47
7.9 Bilskattelagen	47
7.10 Tonnageskattelagen	48
7.11 Mervärdesskattelagen	48
8 Ikraftträdande	49

9 Förhållande till andra propositioner.....	49
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	49
LAGFÖRSLAG	65
1. Lag om ändring av lagen om beskattningsförfarande	65
2. Lag om ändring av lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ.....	66
3. Lag om ändring av lagen om skatteuppbörd	68
4. Lag om ändring av lagen om förskottsuppbörd	70
5. Lag om ändring av lagen om skatt på arv och gåva	71
6. Lag om ändring av 22 och 45 § i fordonsskattelagen	72
7. Lag om ändring av 88 § i tullagen	73
8. Lag om ändring av 22 och 24 § i fastighetsskattelagen	74
9. Lag om ändring av 65 och 67 § i bilskattelagen	75
10. Lag om ändring av 31 § i tonnageskattelagen.....	76
11. Lag om ändring av 175 § i mervärdesskattelagen.....	77
BILAGA	78
PARALLELLTEXT	78
1. Lag om ändring av lagen om beskattningsförfarande	78
2. Lag om ändring av lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ.....	80
3. Lag om ändring av lagen om skatteuppbörd	82
4. Lag om ändring av lagen om förskottsuppbörd	85
5. Lag om ändring av lagen om skatt på arv och gåva	87
6. Lag om ändring av 22 och 45 § i fordonsskattelagen	88
7. Lag om ändring av 88 § i tullagen	90
8. Lag om ändring av 22 och 24 § i fastighetsskattelagen	91
9. Lag om ändring av 65 och 67 § i bilskattelagen	92
10. Lag om ändring av 31 § i tonnageskattelagen.....	93
11. Lag om ändring av 175 § i mervärdesskattelagen.....	94

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Riksdagens biträdande justitieombudsman gav i november 2019 ett avgörande om Skatteförvaltningens automatiska beslutsfattande (EOAK/3379/2018). Biträdande justitieombudsmannen ansåg att Skatteförvaltningens automatiserade beskattnings- och beslutsförfarande är olagligt eftersom det inte bygger på en tillbörlig, exakt lagstiftning som tillgodoser principerna om god förvaltning, rättsskydd och tjänsteansvar. Biträdande justitieombudsmannen konstaterade att regleringsbehoven i fråga om automatiserade beslut måste utredas omgående.

Grundlagsutskottet bedömde åren 2018 och 2019 vissa lagförslag som behandlades av riksdagen och som innehåll förslag till bestämmelser om automatiserat beslutsfattande (GrUU 62/2018 rd, GrUU 70/2018 rd, GrUU 78/2018 rd och GrUU 7/2019 rd). Utskottet konstaterade att automatiserat beslutsfattande förefaller inkludera ett flertal frågor som inte har reglerats i de allmänna lagarna för förvaltningen, och ansåg det viktigt att beredningen av den allmänna lagstiftningen om automatiserat beslutsfattande inleds utan dröjsmål. Utskottet ansåg även att man i nuläget behöver avstå från nya förvaltningsområdesspecifika förslag till bestämmelser om automatiserat beslutsfattande.

Under de första månaderna av 2020 inledde justitieministeriet beredningen av sådan allmän lagstiftning som grundlagsutskottet hade förutsatt (OM021:00/2020). En regeringsproposition med förslag till lagstiftning om automatiserat beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen (RP 145/2022 rd) överlämnades till riksdagen den 19 september 2022.

Genom propositionen görs i fråga om beskattnings- och tullärenden till vissa delar en avvikelse från de allmänna bestämmelser om automatiserat beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen som föreslås ingå i förvaltningslagen. Automatiskt avgörande ska i sådana fall vara möjligt endast om de allmänna förutsättningar för automatiserat avgörande av ett ärende som föreslås i förvaltningslagen är uppfyllda.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid finansministeriet i samarbete med Skatteförvaltningen, Tullen och Transport- och kommunikationsverket.

Utkastet till proposition var på remiss mellan den 2 juni och den 29 juli 2022. Utlåtande om propositionen begärdes av de ministerier, myndigheter, företrädare för näringslivet och andra intressentgrupper som är centrala med tanke på propositionen, av sammanlagt 38 instanser. Dessutom hade också andra möjlighet att lämna utlåtande om utkastet till proposition via tjänsten utlåtande.fi. Begäran om utlåtande publicerades också på finansministeriets offentliga webbplats. Begäran om utlåtande, ett sammandrag av utlåtandena och de utlåtanden som kom in finns tillgängliga i den offentliga tjänsten på adressen [valtioneuvosto.fi/sv/projekt-med-projekt-koden VM003:00/2022](https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt-med-projekt-koden-VM003:00/2022).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Regleringen om automatiserat beslutsfattande

I den allmänna lagstiftningen om förvaltningsförfarande finns inte några bestämmelser om automatiserat fattande av förvaltningsbeslut. Inte heller i speciallagstiftningen om beskattningsförfarande, om tullen eller om de bil- och fordonsskatter som uppbärs av Transport- och kommunikationsverket föreskrivs det om automatiserat avgörande av ärenden med undantag för vissa bestämmelser på författningsnivå inom skattelagstiftningen som gäller undertecknande av automatiserade beslut.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om automatiserat beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen (RP 145/2022 rd) föreslås det att det till förvaltningslagen fogas ett nytt kapitel om automatiserat avgörande av ärenden. Regleringen etablerar behörighet för myndigheten att fatta automatiserade avgöranden på de villkor som anges i kapitlet. Genom propositionen föreskrivs det dessutom om ett undantag från ett förbud mot automatiserade beslut som ingår i Europeiska unionens dataskyddslagstiftning. Kapitlet innehåller bestämmelser om det tillåtna användningsområdet för automatiserade beslut, om rättsskyddsförsättningen i fråga om fysiska personer samt om myndighetens skyldighet att i ett beslut meddela en part om att ett ärende avgjorts automatiserat. I lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019), nedan även *informationshanteringslagen*, föreslås bestämmelser om hur tjänsteansvaret fördelas vid automatiserat beslutsfattande och bestämmelser som ska främja tillgodoseendet av principen om god förvaltning bland annat med avseende på dokumentering av utvecklingen av automatiserade verksamhetsprocesser, kvalitetssäkring, kvalitetskontroll och införande samt skyldigheten att informera om automatiska verksamhetsprocesser.

Enligt den föreslagna bestämmelsen om användningsområdet för automatiserat avgörande i förvaltningslagen kan en myndighet avgöra ett ärende automatiskt, när det i ärendet inte ingår omständigheter som enligt myndighetens förhandsprövning förutsätter prövning från fall till fall eller när de i ärendet ingående omständigheter som förutsätter prövning från fall till fall har bedömts av en tjänsteman eller någon annan som handlägger ärendet. En ytterligare förutsättning för automatiserat avgörande i fråga om fysiska personer är att den fysiska person som beslutet avser avgiftsfritt får begära omprövning av avgörandet genom en omprövningsbegäran eller motsvarande rättsmedel hos den myndighet som fattat beslutet (rättsskyddsförsättning). Rättsskyddsförsättningen tillämpas dock inte, när en parts yrkande som inte rör någon annan part godkänns genom automatiserat avgörande. De ärenden som avgörs automatiskt ska väljas ut och avgöras av myndigheten med iakttagande av regler som utarbetats med stöd av tillämplig lag. Enligt den bestämmelse som föreslås i förvaltningslagen får en begäran om omprövning eller ett jämförbart rättsmedel inte avgöras automatiserat.

Avvikelse från bestämmelserna i förvaltningslagen kan göras genom lag. Särdrag inom olika förvaltningssektorer kan förutsätta bestämmelser som avviker från förvaltningslagen, och också det stora antalet ärenden som behandlas i vissa ärendegrupper kan begränsa tillämpningen av de allmänna bestämmelserna. Den fullmakt till avvikelse som förvaltningslagen tillåter ska dock enligt förarbetena till förvaltningslagen användas med urskillning och endast när det finns sakligt sett godtagbara skäl för det. De grundläggande fri- och rättigheterna ska skyddas även när bestämmelser som avviker från förvaltningslagen utfärdas.

Bestämmelserna i förvaltningslagen tillämpas också på beskattnings- och tullförfaranden till den del det på grund av beskattnings- och tullärendenas karaktär av massförfarande inte föreskrivs något annat i de lagar som gäller dem. De allmänna bestämmelserna om automatiserat

beslutsfattande som föreslås i förvaltningslagen bedöms kunna möjliggöra automatiserat beslutsfattande för Transport- och kommunikationsverket och i stor utsträckning för Skatteförvaltningen och Tullen när det gäller beskattnings- och tullärenden. Enligt den regeringsproposition som gäller förvaltningslagen kan t.ex. en begäran om omprövning dock inte avgöras automatiskt.

2.2 Ärenden som kan avgöras automatiskt

2.2.1 Skatteförvaltningen

Allmänt

Skatteförvaltningen utnyttjar av hävd automatisk databehandling i de olika faserna av verkställigheten av beskattningen, såsom vid registreringen av kunder, verkställandet av beskattningen, utövandet av skattekontroll samt vid uppbörden, indrivningen och redovisningen av skatter och avgifter. De automatiserade avgörandena inom Skatteförvaltningen verkställs med hjälp av de behandlingsregler som ingår i systemet. I behandlingsreglerna beskrivs hur ärenden väljs ut för automatiserat avgörande och hur ärendet avgörs.

Vid beskattningen behandlar Skatteförvaltningen de uppgifter som fåtts av den skattskyldige och av utomstående uppgiftsskyldiga maskinellt och väljer ut ärenden för tjänstemannabehandling på basis av på förhand fastställda riskbaserade behandlingsregler i Skatteförvaltningens datasystem. Exempelvis vid verkställandet av inkomstbeskattningen kommer valet att gälla i första hand ur ekonomisk synpunkt väsentliga beskattningsuppgifter och sådana fall där risken för felaktigt verkställande av beskattningen utan ärendespecifik tjänstemannabehandling är stor. Urvalsvillkor kan vara t.ex. urvalsgränser för avdragsyrkanden i euro, impulser som baserar sig på uppgifter om annat skatteslag och motstridiga beskattningsuppgifter.

Tjänstemannen undersöker och avgör ett ärende som valts ut till tjänstemannabehandling. Om en väsentlig avvikelse från de uppgifter som den skattskyldige lämnat kommer att göras, bereds den skattskyldige tillfälle att bli hörd och lämna utredning. Till den del en skattskyldigs beskattning inte väljs ut för tjänstemannabehandling, fattas beskattningsbeslutet i ett automatiserat förfarande. Motsvarande förfaranden tillämpas på de flesta skatteslagen trots att något regelrätt beslut på basis av deklarationsuppgifter inte fattas i fråga om alla skatteslag.

Det nuvarande beskattningsförfarandet har införts stegvis på basis av lagändringar (RP 91/2005 rd och RP 29/2016 rd) från och med år 2005 i fråga om de skatteslag som omfattas av Skatteförvaltningens behörighet. Enligt lagarna om beskattningsförfarande ska myndigheten när beskattningen verkställs pröva erhållna uppgifter och utredningar på det sätt som är motiverat med hänsyn till ärendets art och omfattning, lika bemötande av de skattskyldiga samt skattekontrollens behov. Utöver beskattningsbesluten tillämpar Skatteförvaltningen metoder som baserar sig på automatisk behandling och urval också i samband med annan handläggning av ärenden, t.ex. registreringen av skattskyldiga samt vid skatteuppbörd och indrivning. Utgående från de behandlingsregler som programmerats in i datasystemet bedöms t.ex. om en skattskyldigs ansökan om registrering uppfyller de förutsättningar som enligt lag och myndighetens tolkning av lagen krävs för införande i registret, och om registreringen ska göras automatiskt eller om ansökan väljs ut för tjänstemannabehandling. I de ärenden som avgörs automatiskt följs samma procedurregler som i fråga om de ärenden som behandlas av en tjänsteman. På grund av att beskattningen har karaktären av ett massförfarande avviker de bestämmelser om hörande av part, utredning av ärendet, motivering av beslut, beslutets innehåll och delgivning av beslut som ingår i lagarna om beskattningsförfarande till många delar från förvaltningslagens bestämmelser.

Förfarandena vid bil- och punktbeskattningen har förenhetligats med förfarandena i fråga om andra skatteslag som omfattas av Skatteförvaltningens behörighet genom de lagändringar som godkänts utgående från regeringens proposition RP 54/2020 rd. Nuförtiden fattar dock Skatteförvaltningen inte några automatiserade beslut i ärenden som gäller bil- och punktbeskattningen.

Ett omfattande utnyttjande av automation vid behandlingen av beskattningsuppgifter och vid beslutsfattandet är nödvändigt på grund av det stora antalet ärenden som ska handläggas. Utan automation skulle beskattningen inte kunna verkställas och ärenden avgöras inom de tidsfrister som anges i lag eller inom en sådan rimlig tid som god förvaltning förutsätter utan orimligt stora extra satsningar på Skatteförvaltningens personalresurser. En övervägande majoritet av Skatteförvaltningens beslut baserar sig på kalkylering eller slutledning som sker på basis av ostridiga inkomstuppgifter, andra beskattningsuppgifter och lagstadgade skatteskalor och andra konkreta fakta. Avgörande av sådana ärenden från fall till fall som tjänstemannaarbete skulle inte vara ändamålsenlig användning av samhällets resurser och skulle de facto inte öka riktigheten av beslut eller främja de skattskyldigas rättssäkerhet. Med hjälp av automation kan de till buds stående resurserna kanaliseras till behandlingen av fall som är juridiskt eller i fråga om sak mer krävande och fiskaliskt mer betydelsefulla. Automatisk behandling främjar också enhetligheten i beskattningen.

Skatteförvaltningen fattar årligen över 16 miljoner beslut som gäller beskattningen. År 2021 fattades enbart i fråga om förskottsuppbörd cirka 8 miljoner beslut om förkottsinnehållningsprocent eller fastställande och påförande av förskottsskatt. Vid den grundläggande kalkyleringen i samband med förskottsuppbörd fastställs innehållningsprocent och förskottsskatt i praktiken alltid helt på automatiserad väg. Vid den regelmässiga inkomstbeskattningen fattas av de cirka 5,5 miljoner beskattningsbeslut som gäller personkunder cirka 5 miljoner beskattningsbeslut till alla delar på automatiserad väg. I fråga om aktiebolag och andra sammanslutningar fattas cirka 430 000 av de totalt cirka 490 000 besluten om inkomstskatt helt automatiskt. Vid fastighetsbeskattningen fattas cirka 2,2 miljoner beskattningsbeslut. Av dessa fattas drygt 2,0 miljoner beslut årligen helt automatiskt. Vid beskattningen på eget initiativ fattades år 2021 cirka 75 000 beslut om beskattning enligt uppskattning och 40 000 beslut om avlyftande av beskattningen enligt uppskattning. Nästan alla beslut fattades på automatiserad väg. I fråga om mervärdesbeskattningen fattas majoriteten av besluten om återbäring till utländska näringsidkare på automatiserad väg. I fråga om skatter som betalas på eget initiativ fattar Skatteförvaltningen i regel inte beslut om skatten för skatteperioden, utan den skattskyldige ska själv räkna ut, anmäla och betala skatten.

Skatteförvaltningen fattar årligen cirka 150 000 avgöranden i registreringsärenden (registret över mervärdesskattskyldiga, förskottsuppbördsregistret, arbetsgivarregistret). Det är i regel fråga om ett beslut som delges den som ansökt om registrering. Av de beslut som gäller registrering fattas cirka 60 000–70 000 automatiskt.

Påföljdssystemet i fråga om skatter som hör till Skatteförvaltningens behörighet har reformerats genom lagar som godkänts på basis av regeringens propositioner RP 29/2016 rd, RP 97/2017 rd och RP 54/2020 rd. På grund av lagändringarna är de påföljder som påförs för försummelse av deklARATIONSSKYLDIGHETEN mer enhetliga och schablonmässiga än tidigare och tjänstemannaprövningen i samband med påförandet av påföljder har minskats. Bestämmelser om grunderna för påförande av förseningsavgifter och delvis också skatteförhöjningar och om deras storlek har utfärdats exakt och schablonmässigt i lag. Påförande av påföljder förutsätter i regel inte bedömning av subjektiva omständigheter, såsom de deklARATIONSSKYLDIGAS uppsåt, eller andra fallspecifika omständigheter. En stor del av de påföljder som påförs vid beskattningen gäller nuförtiden ärenden som i fråga om sina väsentliga drag är likadana och som avgörs enligt samma regel. Påföljder kan påföras på automatiserad väg utan att den skattskyldiges rättssäkerhet äventyras.

När det är fråga om beskattning är antalet påföljder som påförs mycket stort. För att effektiviteten och verkställandet av beskattningen ska kunna säkerställas är det nödvändigt att påföljder av masskaraktär kan påföras på automatiserad väg.

År 2021 fattade Skatteförvaltningen nästan 300 000 beslut om förseningsavgift på grund av deklarationer som lämnats in för sent. För försenad deklaration av skatt som betalas på eget initiativ påfördes cirka 210 000, för försenade anmälningar till inkomstregistret cirka 60 000 och för försenade inkomstskattedeklarationer cirka 25 000 förseningsavgifter. Förseningsavgifterna i samband med skatt som betalas på eget initiativ och inkomstskatt påförs nästan alltid på automatiserad väg. En tjänsteman har påfört förseningsavgiften för försenad inkomstregisteranmälan i cirka 500 fall där betalaren har lämnat utredning. I övriga fall har också förseningsavgiften i samband med inkomstregisteranmälan påförts helt på automatiserad väg.

År 2021 har Skatteförvaltningen påfört skatteförhöjning i drygt 100 000 fall. Största delen av dessa, cirka 75 000 fall, bestod av automatiska beslut om beskattning enligt uppskattning i fråga om skatter som betalas på eget initiativ. Vid beskattning som sker på eget initiativ har skatteförhöjningar påförts på automatiserad väg i samband med beskattning enligt uppskattning. Vid den ordinarie inkomstbeskattningen påfördes cirka 25 000 skattskyldiga skatteförhöjningar. Vid inkomstbeskattningen har skatteförhöjningar påförts automatiskt endast när en sammanslutning underlåtit att lämna in skattedeklaration och beskattningen har verkställts enligt uppskattning.

I fråga om vissa försummelseavgifter tillämpar Skatteförvaltningen schablonmässig avgörandepraxis så att försummelseavgift påförs, om den uppgiftsskyldige eller den deklarationsskyldige inte har lämnat en utredning i ärendet eller om det i utredningen inte har framförts omständigheter som inverkar på påförandet av försummelseavgiften. År 2021 påförde Skatteförvaltningen olika slags försummelseavgifter i drygt 10 000 fall. Vid mervärdesbeskattningen påfördes förseningsavgift på automatiserad väg i cirka 8 800 fall för försenad inlämning av sammandragsdeklarationen och i cirka 1 000 fall för saknad årsanmälan.

Begäranden om omprövning

I sådana beskattningsbeslut och andra beslut som Skatteförvaltningen fattar får ändring, med vissa undantag, sökas genom begäran om omprövning hos skatterättsnämnden. Ändring i Skatteförvaltningens beslut får sökas av den skattskyldige, den som är ansvarig för skatten och någon annan som enligt den berörda skattelagen har rätt att söka ändring. Andra som har rätt att söka ändring är t.ex. den uppgiftsskyldige som avses i lagen om beskattningsförfarande och som får begära omprövning av ett beslut om skyldighet att lämna uppgifter och försummelseavgift. Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt har rätt att söka ändring för skattetagarens räkning. Enligt lagen om skatteförvaltningen bevakar Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt skattetagarnas rätt när det behövs med tanke på lagens tillämpning i andra liknande fall eller för en enhetlig beskattnings- eller rättspraxis, om ärendet är ekonomiskt betydelsefullt eller om bevakningen av skattetagarnas rätt i övrigt förutsätter det. I praktiken söker Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt ändring i beskattningen endast i ärenden som är av principiell eller fiskal betydelse. Dessutom har kommunen rätt att söka ändring i inkomstbeskattningen och fastighetsbeskattningen, församlingen har rätt att söka ändring i kyrkobeskattningen och Folkpensionsanstalten rätt att söka ändring i den försäkrades sjukförsäkringspremie. Bestämmelser om förfarandet med begäran om omprövning finns i lagen om beskattningsförfarande, lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ och i vissa andra skattelagar.

Skatterättelsenämnden kan godkänna eller förkasta en begäran om omprövning eller lämna ärendet utan prövning. Skatterättelsenämnden kan också upphäva beslutet och återförvisa ärendet till Skatteförvaltningen för ny behandling med anledning av en ny utredning eller ett fel i förfarandet. Skatteförvaltningen kan avgöra den skattskyldiges begäran om omprövning till den del den skattskyldiges begäran godkänns. Skatteförvaltningen kan enligt lagen om beskattningsförfarande dessutom upphäva beskattningen och verkställa beskattningen på nytt om beskattningen har verkställts som beskattning enligt uppskattning och den skattskyldige yrkar på rättelse av beskattningen genom att den skattskyldige efter det att beskattningen har slutförts lämnar in en skattedeklaration. Skattetagarens begäran om omprövning avgörs alltid av skatterättelsenämnden. Ett beslut med anledning av en begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen.

Genom begäran om omprövning är det möjligt att begära omprövning i ett ärende som Skatteförvaltningen undersökt, t.ex. avslag på yrkandet på avdrag eller ett avgörande i ett registreringsärende som har varit negativt för den sökande. Omprövning kan begäras t.ex. på basis av nya bevis eller annan utredning eller på grund av att skattemyndigheten tolkat lagen eller de faktiska omständigheterna i samband med fallet felaktigt.

I sin begäran om omprövning kan den skattskyldige också lägga fram sådana nya yrkanden i fråga om beskattning eller kompletterande uppgifter som inte har behandlats i ett tidigare skede. Särskilt i samband med inkomstbeskattningen av personkunder är det vanligt att den skattskyldige efter att beskattningen för skatteåret slutförts yrkar på avdrag som han eller hon glömt att uppgi i sin deklaration och som därför inte de facto har behandlats vid beskattningen för skatteåret. Sådana nya yrkanden behandlas nuförtiden vid förfarandet för kompletterande beskattningsbeslut. Utöver inkomstbeskattningen tillämpas kompletterande beskattningsbeslut vid tonnagebeskattningen, fastighetsbeskattningen och bilbeskattningen. I fråga om andra skatteslag fattas inte något kompletterande beskattningsbeslut utan ett yrkande avgörs genom ett beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning, om det inte har föreskrivits om annat förfarande.

Enligt lagen om beskattningsförfarande fattar Skatteförvaltningen ett kompletterande beskattningsbeslut, om den skattskyldige genom begäran om omprövning meddelar en sådan uppgift om inkomst, avdrag eller annat som påverkar beskattningen och som han eller hon inte tidigare har meddelat eller som beskattningsbeslutet annars inte skulle ha grundat sig på. En ny uppgift kan vara t.ex. resekostnadsavdrag som den skattskyldige yrkar på först efter det att den ordinarie beskattningen för skatteåret har slutförts. I ett sådant fall avgörs den skattskyldiges yrkande inte genom ett beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning, utan Skatteförvaltningen verkställer beskattningen på nytt till denna del och fattar ett beskattningsbeslut som kompletterar beskattningen för skatteåret. Ett nytt yrkande eller en ny uppgift som den skattskyldige lämnat behandlas på samma sätt som om det eller den skulle ha framförts redan i skattedeklarationen, dvs. med iakttagande av de allmänna principerna för verkställande av beskattningen. I övrigt fattas ett kompletterande beskattningsbeslut i enlighet med bestämmelserna om rättelse av beskattning till den skattskyldiges fördel eller nackdel. Det fattas inget beslut om avvisande av begäran om omprövning. Ändring i kompletterande beskattningsbeslut söks genom begäran om omprövning.

Ett ärende som gäller ett kompletterande beskattningsbeslut blir anhängigt genom den skattskyldiges begäran om omprövning. Skatteförvaltningen undersöker om det är fråga om ett nytt yrkande eller inte, och styr det för behandling i det rätta förfarandet, dvs. antingen som ett ärende i vilket kompletterande beskattningsbeslut meddelas eller som en begäran om omprövning. Behandlingssättet kan också avgöras på automatiserad väg om det på basis av den skattskyldighets beskattningsuppgifter med hjälp av programvaran kan konstateras att det är fråga om ett nytt

yrkande. I ett sådant fall kan också kompletterande beskattningsbeslut fattas på automatiserad väg, om ärendet inte enligt behandlingsreglerna väljs ut för tjänstemannabehandling.

En begäran om omprövning ska göras skriftligt. Yrkandena och motiveringarna kan framföras fritt formulerade eller på en blankett för begäran om omprövning. Begäran om omprövning kan inlämnas på papper eller hos Skatteförvaltningens e-tjänst (MinSkatt). När det exempelvis gäller inkomstbeskattningen av personkunder kan begäran om omprövning lämnas in så att man lämnar nya uppgifter om inkomster och avdrag via kundtjänsten MinSkatt eller på en blankett så att de i en strukturerad form kan föras in i Skatteförvaltningens datasystem. Detta gör det möjligt att fatta ett kompletterande beskattningsbeslut automatiskt.

Omprövningsbegäranden har ökat betydligt i antal särskilt i fråga om inkomstbeskattningen av personkunder. Orsaker till detta är bl.a. möjligheten att lämna in begäran om omprövning elektroniskt och en ökning i antalet yrkanden på avdrag som framförs första gången i form av en begäran om omprövning, vilket delvis torde bero på det att beskattningen sedan skatteåret 2018 har slutförts tidigare än förut. Det är ofta arbetsamt att avgöra begäranden om omprövning vid manuell tjänstemannabehandling. Ökningen i antalet omprövningsbegäranden har lett till att den skattskyldige inte alltid får beslutet inom rimlig tid som normalt anses vara sex månader från anhängiggörandet av begäran om omprövning. Enligt uppgifterna om sådana omprövningsbegäranden som avgjordes i januari-februari 2022 har exempelvis 61 procent av omprövningsbegäranden vid inkomstbeskattningen av personkunder avgjorts inom sex månader och totalt 85 procent av dem har avgjorts inom 12 månader från det att de lämnats in. I fråga om inkomstbeskattningen av samfundskunder avgjordes nio procent av omprövningsbegärandena inom sex månader och totalt 80 procent av begärandena inom 12 månader från det att de lämnats in. I fråga om fastighetsbeskattningen avgjordes fem procent av omprövningsbegärandena inom sex månader och totalt 65 procent av begärandena inom 12 månader från det att de lämnats in.

Begäran om omprövning avgörs nuförtiden vid tjänstemannabehandling med undantag för en del yrkanden som avgörs genom kompletterande beskattningsbeslut. Det är inte heller möjligt att införa automatiskt förfarande i fråga om alla omprövningsbegäranden, eftersom ett lagenligt beslut ofta förutsätter en tjänstemans bedömning av lämnad utredning. En del av de skattskyldigas rättelseyrkanden som godkänns helt och hållet eller med anledning av vilka beskattningen upphävs och återförvisas för att verkställas på nytt kan dock behandlas och avgöras på automatiserad väg genom Skatteförvaltningens beslut på basis av de uppgifter som den skattskyldige lämnat i sin begäran om omprövning. Möjligheten att avgöra en del av omprövningsbegärandena automatiskt skulle för sin del skapa förutsättningar för kortare behandlingstider i fortsättningen. De skattskyldigas begäranden om omprövning som inte godkänns helt och hållet eller rättelseyrkanden som lämnats av Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt eller av skattetagarna själva kan inte avgöras automatiskt, eftersom dessa begäranden om omprövning alltid avgörs av skatterättelsenämnden i den sammansättning som föreskrivs i lagen om skatteförvaltningen.

År 2020 inlämnade de skattskyldiga sammanlagt cirka 137 000 begäranden om omprövning av beskattningsbeslut och andra beslut av Skatteförvaltningen och år 2021 sammanlagt 124 000 begäranden om omprövning. I de flesta fallen gäller begäran om omprövning inkomstskatt och andra skatter som debiteras. I fråga om skatter som betalas på eget initiativ är antalet begäranden om omprövning mindre, eftersom något beslut om skatt i regel inte fattas och enligt etablerad praxis rättas beskattningen utifrån en rättelsedeklaration som den skattskyldige lämnar in. Också i sådana fall där skatt har påförts enligt uppskattning rättas beskattningen i allmänhet utifrån den skattedeklaration som den skattskyldige lämnat in.

Av tabellen nedan framgår antalet begäranden om omprövning enligt skatteslag åren 2019 och 2020 och hur stor del av dessa hade avgjorts fram till mars 2022.¹

Tabell. Anhängiggjorda omprövningsbegäranden 2019 och 2020 och beslut som fattats med anledning av dem fram till mars 2022 enligt skatteslag

Skatteslag År	Totala antalet omprövningsbegäranden	Godkända	Avslagna helt eller delvis
Inkomstbeskattning av personkunder			
2019	84 022	70,3 %	16,3 %
2020	76 758	73,5 %	16,0 %
Inkomstbeskattning av samfundskunder²			
2019	13 828	53,2 %	5,9 %
2020	11 238	53,6 %	5,1 %
Arvs- och gåvobeskattning			
2019	6 199	83,8 %	9,3 %
2020	7 949	83,7 %	9,4 %
Överlåtelsebeskattning			
2019	48	56,3 %	37,5 %
2020	377	19,1 %	79,9 %
Mervärdesbeskattning			
2019	4 326	29,2 %	36,3 %
2020	3 181	27,7 %	41,7 %
Arbetsgivarprestat- ioner			
2019	2 655	57,1 %	20,2 %
2020	1 033	41,6 %	32,9 %
Källbeskattning			

¹ Tabellen innehåller uppgifter om omprövningsbegäranden som anhängiggjorts åren 2019 och 2020 och beslut som fram till mars 2022 hade fattats med anledning av dem. Omprövningsbegärandena har gällt olika skatteår. En del av dem har ännu inte avgjorts. Utöver det att begäranden antingen godkänts eller avslagits har en del av omprövningsbegärandena lämnats utan prövning eller har förfallit på grund av att begäran om omprövning tagits tillbaka eller att beskattningen har upphävts och återförvisats för att verkställas på nytt. När det gäller fastighetsbeskattningen, punktbeskattningen och bilbeskattningen finns det inte några uppgifter från år 2019 att tillgå.

² Av de begäranden om omprövning som samfunden lämnat in ledde 33 procent år 2019 och 32 procent år 2020 till upphävande av beskattningen och återförvisande för att verkställas på nytt.

2019	69	60,9 %	1,4 %
2020	132	95,1 %	3,7 %
Registreringsärenden			
2019	417	60,9 %	19,9 %
2020	391	64,5 %	24,3 %
Fastighetsbeskattning			
2020	35 284	73,1 %	9,9 %
Punktbeskattning			
2020	80	66,7 %	33,3 %
Bilbeskattning			
2020	619	75,6 %	21,8 %

Åren 2020 och 2021 har cirka 56 procent av begärandena om omprövning gällt inkomstbeskattningen av personkunder. Största delen av fallen är sådana där den skattskyldige yrkar på nedsättning av skatten första gången i omprövningsfasen. Siffrorna i tabellen inkluderar de begäranden om omprövning med anledning av vilka den skattskyldige meddelades ett kompletterande beskattningsbeslut.

Kompletterande beskattningsbeslut har fattats närmast vid inkomstbeskattningen av personkunder. Vid beskattningen för skatteår 2018 har det fram till mars 2022 fattats cirka 27 000 kompletterande beskattningsbeslut. Av dessa har cirka 6 000 fattats på automatiserad väg. I sådana fall som avgjorts automatiskt har det kompletterande beskattningsbeslutet fattats utifrån den uppgift som den skattskyldige har meddelat.

I fråga om inkomstbeskattningen av sammanslutningar fattade Skatteförvaltningen år 2021 cirka 6 000 beslut om upphävande av beskattningen enligt uppskattning och verkställande av beskattningen på nytt. Besluten fattades som tjänstemannarbete.

När det gäller yrkanden på eftergift av förseningsavgiften för försenad skattedeklaration för skatt som betalas på eget initiativ har år 2019 avgjorts cirka 3 800 fall som gäller avstående från indrivning och begäran om omprövning. Cirka 1 400 yrkanden har godkänts helt eller delvis och cirka 1 700 har avslagits. År 2020 uppgick antalet yrkanden som avgjorts till sammanlagt cirka 3 200. Cirka 1 200 yrkanden har godkänts helt eller delvis och cirka 1 800 har avslagits. År 2021 uppgick antalet yrkanden som avgjorts till sammanlagt cirka 1 700. Cirka 400 yrkanden har godkänts helt eller delvis och cirka 1 100 har avslagits. Yrkanden på slopande av förseningsavgiften har avgjorts som tjänstemannarbete.

Mellan januari 2021 och februari 2022 har 548 fall av yrkanden på eftergift av förseningsavgiften i samband med inkomstregisteranmälan avgjorts som ärenden som gäller avstående från indrivning och begäran om omprövning. Totalt har 319 av yrkandena godkänts och 299 har avslagits.

Andra ärenden som kan avgöras automatiskt

Enligt lagen om beskattningsförfarande kan Skatteförvaltningen i enskilda fall på begäran förlänga inlämningstiden för en skattedeklaration eller därtill anslutna uppgifter eller för en annan

deklaration. Skatteförvaltningen kan också enligt ärvdabalken förlänga tidsfristen för inlämnande av bouppteckning. Förlängd tid kan begäras i Skatteförvaltningens e-tjänst, på en pappersblankett eller till vissa delar även muntligt. I praktiken beviljar Skatteförvaltningen förlängd tid inom på förhand fastställda gränser, om begäran har framställts före utgången av den tidsfrist som föreskrivs för anmälan eller för inlämnande av bouppteckning. Begäran kan också då godkännas i ett automatiserat förfarande. En tjänsteman behandlar begäran om en längre förlängd tid. Begäran avslås eller den utreds inte, om den har framställts först efter det att tidsfristen för lämnande av anmälan eller begäran om förlängd tid löpt ut.

En stor del av begäranden om förlängning av tidsfristen kan behandlas på automatiserad väg. Utöver det att begäran godkänns kan begäran också avslås eller lämnas utan prövning i ett automatiserat förfarande, om den har framställts först efter utgången av den tid som satts ut för inlämnande av skattedeklaration eller bouppteckning eller för förrättande av bouppteckning eller för begäran om förlängd tid. Ändring får inte sökas i Skatteförvaltningens beslut i ett ärende som gäller förlängning av tidsfristen.

År 2021 fattade Skatteförvaltningen cirka 20 000 beslut om förlängning av tidsfristen för inlämnande av inkomstskattedeklaration. Sammanlagt 1 500 beslut fattades i ett automatiserat förfarande. Begäran om förlängning av tidsfristen för inlämnande av skattedeklaration avslögs i ca 130 fall på automatiserad väg. Andelen ansökningar som avgjorts automatiskt ökade 2022. Cirka 34 000 beslut fattades om förlängning av tidsfristen för förrättande av bouppteckning och om tidsfristen för inlämnande av bouppteckning. Cirka 26 000 beslut av de ovan nämnda fattades på automatiserad väg. Begäran om förlängning av tiden i fråga om förrättande av bouppteckning och inlämnande av bouppteckningen avslögs i ca 1 000 fall, och beslut om detta fattades automatiserat i ca 800 fall. Enligt de bestämmelser som föreslagits i förvaltningslagen kan Skatteförvaltningen inte på automatiserad väg fatta något annat beslut än beslut om godkännande med anledning av en fysisk persons begäran eftersom det inte finns någon möjlighet att begära omprövning.

Enligt lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) kan Skatteförvaltningen bestämma en skattskyldigs förskottsinnehållningsprocent och förskottsskatt vid förskottsbetalningen utan att höra den skattskyldige. Skatteförvaltningen räknar och skickar på tjänstens vägnar s.k. grundskattekort och uppgift om förskottsskatt till den skattskyldige med tanke på förskottsuppbörden för skatteåret. Det är inte möjligt att direkt söka ändring i Skatteförvaltningens beslut utan den skattskyldige ska först begära att förskottsinnehållningsprocent eller förskottsskatt påförs på nytt. Först därefter är det möjligt att söka ändring i ett beslut som meddelas med anledning av denna begäran om omprövning till den del att den skattskyldiges yrkande inte har godkänts. Enligt de bestämmelser som föreslagits i förvaltningslagen är det osäkert om Skatteförvaltningen automatiskt kan fatta beslut om en fysisk persons grundskattekort och förskottsskatt eftersom det inte finns någon möjlighet att begära omprövning direkt.

Enligt lagen om skatteuppbörd (11/2018) kan Skatteförvaltningen vidta betalningsarrangemang för att indriva skatten, om den skattskyldiges skattebetalningsförmåga har försämrats tillfälligt på grund av underhållsskyldighet, arbetslöshet, sjukdom eller försämrad likviditet eller av något annat särskilt skäl. Genom betalningsarrangemang ges den skattskyldige mer tid för betalning av skatterna och skatterna sänds inte för att indrivas genom utsökning. Enligt Skatteförvaltningens beslut om förfarande som ska iakttas vid betalningsarrangemang vidtas betalningsarrangemang exempelvis inte, om den skattskyldige har skatter som ska drivas in genom utsökning eller skatteskulder som grundar sig på skatteansvar eller Skatteförvaltningens andra fordringar eller om den skattskyldige fortfarande har obetalda skatter som ingått i ett tidigare betalningsarrangemang eller om den skattskyldige har försummat deklarationsskyldigheten som gäller beskattningen. Betalningsarrangemanget förfaller, om den skattskyldige inte betalar betalningarna i

enlighet med betalningstidtabellen, om det för den skattskyldige uppstår en ny skatteskuld som inte omfattas av betalningsarrangemanget eller om den skattskyldige försummar deklarerings-skyldigheten som gäller beskattningen. Något förvaltningsbeslut fattas inte om att betalningsar-rangemanget förfaller.

Vidtagandet av betalningsarrangemang baserar sig på Skatteförvaltningens ändamålsenlighets-prövning mellan olika indrivningsmetoder, och det fattas inte något sådant förvaltningsbeslut om betalningsarrangemang som den skattskyldige skulle få söka ändring i.

År 2019 godkände Skatteförvaltningen cirka 46 000 begäranden om betalningsarrangemang och avlog begäran i cirka 1 100 fall. Nästan hälften av besluten om betalningsarrangemang fattades helt på automatiserad väg. Åren 2020 och 2021 har antalet betalningsarrangemang varit except-ionellt stort på grund av betalningssvårigheter i anslutning till covid-19-pandemin och de till-fälliga lindringarna av villkoren för betalningsarrangemang.

Det är möjligt att behandla och avgöra en stor del av begärandena om betalningsarrangemang på automatiserad väg på basis av reglerna om förutsättningar och hinder för beviljande av be-talningsarrangemang. Enligt de bestämmelser som föreslagits i förvaltningslagen ska det inte vara möjligt att med anledning av en fysisk persons begäran om betalningsarrangemang på auto-matiserad väg meddela något annat än godkännande beslut eftersom det inte finns någon möj-lighet att begäran omprövning av beslutet.

Enligt lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007) ska den myndighet som hand-lägger rättelseyrkanden som gäller beskattning eller förskottsuppbörd förbjuda utsökning av fordran eller förordna om avbrott i utsökningen (förordnande om avbrott), om inte besvären eller rättelseyrkandet är uppenbart obefogade. Ett beslut i ett avbrottsärende får inte överklagas separat.

Skatteförvaltningen behandlar årligen cirka 10 000 yrkanden om avbrytande av verkställigheten av beskattningen som de skattskyldiga framfört i samband med begäran om omprövning. I ma-joriteten av fallen avbryts verkställigheten av beskattningen medan begäran om omprövning behandlas. År 2021 godkände Skatteförvaltningen cirka 4 000 och förkastade cirka 2 000 begä-randen om avbrytande av verkställighet genom automatiserat avgörande. En begäran om om-prövning har avslagits på automatiserad väg endast om den har gällt redan betald skatt eller skatt i fråga om vilken en begäran om omprövning inte har lämnats in. I övriga situationer har en tjänsteman undersökt ärendet och fattat beslut om avslag på begäran.

En del av de begäranden om avbrott i verkställigheten av skatt som lämnats in hos Skatteför-valtningen kan behandlas och avgöras i ett automatiserat förfarande. Enligt de bestämmelser som föreslagits i förvaltningslagen ska det dock inte vara möjligt att med anledning av en fysisk persons begäran om avbrott på automatiserad väg meddela något annat än godkännande beslut eftersom det inte finns någon möjlighet att begära omprövning.

2.2.2 Tullen

Allmänt

Också Tullen utnyttjar av hävd automatisk databehandling bl.a. vid tullklareringen av varor och vid beskattningen. Det är nödvändigt att utnyttja de automatiska förfarandena på grund av det stora antalet ärenden som ska handläggas. Över 90 procent av tullens service tillhandahålls i digital form. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 om fastställande av

en tullkodex för unionen, nedan *tullkodex*, förutsätter i princip att medlemsstaterna använder elektroniska förfaranden så att alla tulltransaktioner och handelstransaktioner behandlas elektroniskt. Utöver unionens tullagstiftning ökar dessutom förändringarna i Tullens verksamhetsmiljö behovet att digitalisera tulltjänsterna och på detta sätt effektivisera Tullens verksamhet.

Europeiska unionen är en tullunion och bestämmelserna om den hör till unionens exklusiva befogenheter. Varje medlemsstat har lagstiftningsbehörighet endast till den del ärendet inte kan anses höra till unionens behörighet eller om unionens lagstiftning uttryckligen bemyndigar medlemsstaten att utfärda särskilda bestämmelser om saken. Unionens tullagstiftning har utformats i huvudsak med hjälp av gemenskapsrättsliga förordningar vilka utgör direkt tillämplig rätt i medlemsstaterna.

Centrala bestämmelser om förfaranden för tullklarering och -beskattning av varor är tullkodexen samt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/2447 och dess delegerade förordning (EU) 2015/2446, vilka utfärdats med stöd av den. I Finlands nationella tullag (304/2016) har vissa kompletterande och preciserande bestämmelser utfärdats om tullklareringen och -beskattningen av varor inom de gränser som unionens tullagstiftning medger. Den gällande tullagstiftningen innehåller inte några bestämmelser om automatiserat avgörande av ärenden.

Tullar är Europeiska unionens traditionella egna medel. De intäktsförs till unionens budget, med undantag för den uppbördsprovision på 25 procent som hör till medlemsstaterna. I rådets förordning (EU, Euratom) 2021/768 om genomförandebestämmelser till systemet för Europeiska unionens egna medel och om upphävande av förordning (EU, Euratom) nr 608/2014 finns bestämmelser om fastställande, kontroll och övervakning av egna medel. Bestämmelser om intäktsföring av tullinkomster å sin sida finns i rådets förordning (EU, Euratom) nr 609/2014 om metoder och förfaranden för tillhandahållande av traditionella, momsbaserade egna medel och BNI-baserade egna medel samt åtgärder för att möta likviditetsbehov (omarbetning). I lagstiftningen om egna medel finns inga bestämmelser om automatiserat avgörande av ärenden eller bestämmelser som hindrar automatiserat avgörande av ärenden som gäller tullbeskattning.

Tullens automatiseringslösningar gäller för närvarande endast tullbeskattningens första skede, inte behandlingen av begäranden om omprövning. Tullen påför inte heller påföljdsavgifter på automatiserad väg.

Meddelandena i samband med tullklareringen av varor lämnas till Tullen i huvudsak antingen som elektroniska meddelanden mellan systemen eller i Tullens e-tjänst på webben. Inom tullklareringssystemet behandlar Tullen årligen maskinellt sammanlagt cirka 5,6 miljoner förhandsdeklarationer, ankomstanmälningar och anmälningar om uppvisande vid införsel samt tulldeklarationer. Av dem avgör Tullen på automatiserad väg endast ärenden som gäller beslut om utlämnande av varor och tullklarering av varor på basis av inlämnade tulldeklarationer. Exempelvis importdeklarationer på förhand och anmälningar om uppvisande vid införsel av varor är till sin natur anmälningar som görs i övervakningssyfte och något separat beslut meddelas inte med anledning av dem. De automatiserade avgörandena verkställs inom tullklareringssystemet med hjälp av behandlingsregler som ingår i systemet. I behandlingsreglerna beskrivs hur ärenden väljs ut för automatiserat avgörande och hur ärendet avgörs.

För kontroll av att tulldeklarationerna är korrekta väljer tullklareringssystemet ut deklarationer för tjänstemannabehandling på basis av sådana riskbaserade behandlingsregler i systemet vilka fastställts på förhand eller genom slumpmässigt urval. Cirka 6,3 procent av tulldeklarationerna väljs ut för tjänstemannabehandling. Det kan vara fråga om t.ex. kontroll av angiven tullposition, angivet värde eller ursprung. I några fall väljs deklarationen ut för tjänstemannabehandling

på basis av angivna uppgifter också därför att kontrollen av någon av uppgifterna i deklarationen ännu inte har automatiserats. I ett sådant fall är det fråga om verifiering av vissa angivna omständigheter, såsom kontroll av existensen av ursprungscertifikat eller tillstånd från en annan myndighet som registrerats i systemet eller säkerställande av att den vara som deklarerats hör till den kvot som uppgivits för den och att anteckning om den samtidigt ska göras i en annan myndighets datasystem.

En tjänsteman undersöker en tulldeklaration som valts ut för tjänstemannabehandling i den utsträckning som den behandlingsregel som ingår i systemet förutsätter. Detta betyder inte att tjänstemannen inte skulle kunna granska den deklaration som valts ut för kontroll också till övriga delar enligt egen prövning. Om tjänstemannen anser att de i deklarationen lämnade uppgifterna är riktiga vad gäller de uppgifter som han eller hon kontrollerat, returnerar tjänstemannen deklarationen som sådan till systemet för behandling och avgörande där. Om ärendet inte kan avgöras på basis av de uppgifter som lämnats i tulldeklarationen, avgör tjänstemannen ärendet och fattar beslut i ärendet.

År 2021 avgjorde tullen automatiskt över 99 procent av sådana beslut om utlämning och förtullning av varor som fattas på basis av tulldeklarationerna. Det totala antalet dylika beslut uppgick till sammanlagt cirka 3,3 miljoner.

Begäran om omprövning

I Tullens alla beslut för vilka något förbud mot ändringssökande inte har föreskrivits söks ändring i första hand genom begäran om omprövning. Om ändringssökande i två instanser föreskrivs i artikel 44 i tullkodexen. Enligt artikel 44.2 kan ändring sökas i första instans, vid tullmyndigheterna eller en rättslig myndighet eller ett annat organ som utsetts för det ändamålet av medlemsstaterna och i andra instans, vid ett högre oberoende organ, som kan vara en rättslig myndighet eller ett likvärdigt specialiserat organ, enligt gällande bestämmelser i medlemsstaterna. Enligt artikel 44.4 ska medlemsstaterna se till att förfarandet för överklaganden gör det möjligt att skyndsamt bekräfta eller rätta till beslut som fattats av tullmyndigheterna. Bestämmelser om förfarandet med begäran om omprövning finns i tullagen.

Enligt 88 § i tullagen får omprövning av Tullens beslut begäras av Tullen. Också sådan ansökan om återbetalning och eftergift av import- eller exporttullbelopp som baserar sig på artikel 116.1 a i tullkodexen betraktas som begäran om omprövning. Ändring får sökas av deklaramenten eller någon annan som direkt och personligen berörs av beslutet eller vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet.

På statens vägnar har Tullens tullombud rätt att begära omprövning av Tullens beslut. Tullombudet kan begära omprövning endast om han eller hon anser att det behövs för lagens tillämpning i andra likadana fall eller för en enhetlig beskattnings- eller rättspraxis, eller om ärendet är av ekonomisk betydelse eller om bevakningen av statens rätt i övrigt förutsätter det.

Begäran om omprövning ska lämnas till Tullen inom föreskriven tid. Omprövningsbegäran ska behandlas utan ogrundat dröjsmål. Först i Tullens beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning får ändring sökas genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Årligen behandlar Tullen cirka 14 000 omprövningsbegäranden. Begärandena om omprövning behandlas för närvarande som tjänstemannaarbete. Vid Tullen har man inte kunnat verkställa den handläggning av ansökan utan dröjsmål som lagstiftningen förutsätter, och det har anförts klagomål över förlängd handläggning av begäran om omprövning hos Tullen (bl.a. OKA

H1701/06.01.02/2022). Utöver detta lämnade riksdagsledamöterna på grund av dröjsmålet i behandlingen av omprövningsbegärandena in ett skriftligt spörsmål till ministern. Spörsmålet gällde Tullens skyldighet att iakttä de behandlingstider som föreskrivs i lagen (SS 753/2021 rd).

Det är inte heller möjligt att vid Tullen införa automatiserat förfarande i fråga om alla omprövningsbegäranden, eftersom meddelandet av ett lagenligt beslut ofta förutsätter en tjänstemans bedömning av lämnad utredning. Det skulle dock vara möjligt att behandla och avgöra en del av omprövningsbegärandena automatiserat på basis av de uppgifter som den skattskyldige lämnat i sin begäran om omprövning. Möjligheten att avgöra en del av omprövningsbegärandena automatiskt skulle för sin del skapa förutsättningar för kortare behandlingstider i fortsättningen.

2.2.3 Transport- och kommunikationsverket

Transport- och kommunikationsverket är skattemyndighet i fråga om fordonsbeskattningen enligt fordonsskattelagen (1281/2003), bilbeskattningen enligt bilskattelagen (777/2020) som sker efter första registreringen eller efter ändring i fordons konstruktion, användningssyfte eller äganderätt samt när det gäller uppbörd av bränsleavgiften enligt bränsleavgiftslagen (1280/2003).

Transport- och kommunikationsverket utnyttjar vid fordonsbeskattningen automation till den del det är fråga om påförande av fordonsskatt, påförande av vissa administrativa påföljder samt meddelande av vissa beslut om verkställande av beskattningen. Begäran om omprövning avgörs inte automatiskt. I fordonsskattelagen ingår inte några bestämmelser om automatiserat beslutsfattande med undantag för elektroniska signaturer.

Fordonsskatten är en skatt som tas ut per dag i förväg för en skatteperiod om 12 månader. Verkställande av fordonsbeskattningen har karaktären av masshantering och inbegriper endast i enskilda fall prövning från fall till fall eftersom beskattningen baserar sig på de uppgifter som förts in i det register över trafikärenden som avses i lagen om transportservice (320/2017). Ändringarna i det register över trafikärenden som Transport- och kommunikationsverket förvaltar har inverkan på beskattningen. Debitering av fordonsskatten sker huvudsakligen automatiserat så att ett till den skattskyldige riktat betalningsbeslut fattas på basis av de uppgifter som anmälts till registret över trafikärenden.

Återbäring av fordonskatten sker i vissa fall både på myndighetsinitiativ och på den skattskyldiges ansökan. I återbäringsfallen är det fråga om återbetalning av sådan fordonsskatt som betalats i förväg och som nu betalas tillbaka på basis av avställning, ändring av den skattskyldige, ändring av registeruppgifter eller befrielse från skattskyldighet t.ex. på grund av funktionsnedsättning. Återbetalningen baserar sig i regel på en sådan uppgift om grund för återbetalning som fås från registret över trafikärenden.

Största delen av återbäringarna av fordonsskatt uppkommer i fall där Transport- och kommunikationsverket har påfört den skattskyldige även annan skatt. I sådana situationer överför Transport- och kommunikationsverket med stöd av fordonsskattelagen återbäringen att användas för betalning av annan skatt utan att den skattskyldige hörs. Överföringen görs trots att skatten ännu inte har förfallit till betalning. Beslutet om överföring av skatten fattas på automatiserad väg, och den skattskyldige underrättas i nästa beskattningsbeslut om det belopp som överförts för att användas för betalning av annan skatt.

Övriga beslut om återbetalning fattas antingen vid tjänstemannabehandling eller på automatiserad väg beroende på vilket ärende återbetalningen gäller samt beroende på den kanal som den

skattskyldige använder för sin ansökan om återbäring. Den skattskyldige kan lämna in sin ansökan om återbetalning i Transport- och kommunikationsverkets e-tjänst eller per telefon eller skriftligt till Transport- och kommunikationsverket. Sådana ansökningar som lämnats in elektroniskt behandlas i regel i ett automatiserat förfarande, medan andra ansökningar än de som lämnats via e-tjänsten behandlas av systemtekniska orsaker manuellt av tjänstemän. Om det har uppkommit en grund för återbetalning på basis av fordonsskattelagen, men den skattskyldige har inte ansökt om återbetalning genom en separat ansökan inom 12 månader från att grunden för återbetalning uppkommit, fattas beslutet om återbetalning på automatiserad väg.

Transport- och kommunikationsverkets mål är att i framtiden fortsätta automatiseringen av beslutsfattandet i fråga om sådana beslut som enligt ovan fattas av tjänstemän.

I fordonsskattelagen finns dessutom bestämmelser om bl.a. överföring av skattskyldighet och möjligheten att välja betalningen i rater, dvs. att fordonsskatten delas upp i avbetalningsposter. Dylika ärenden har betraktats som anmälningsärenden som kan inverka på beskattningsbeslutet, men i vilka något separat beslut inte fattas.

Ärligen meddelas cirka 7,5 miljoner fordonsskattebeslut. Antalet automatiserade beslut om överföring av skatt uppgår till tre miljoner och antalet övriga beslut om återbetalning av skatt till cirka 180 000. På grund av det stora antalet ärenden som ska behandlas är det nödvändigt att i stor utsträckning utnyttja automation vid behandlingen av data och vid beslutsfattandet i samband med fordonsbeskattningen. Utan automation skulle beskattningen inte kunna verkställas och ärenden avgöras inom de tidsfrister som anges i lag eller inom en sådan rimlig tid som god förvaltning förutsätter utan en avsevärd utökning av personalresurserna.

Den bilbeskattning som Transport- och kommunikationsverket verkställer sker i liten skala och fallen lämnar ofta utrymme för tolkning. Därför har förfarandena vid bilbeskattningen inte automatiserats och på grund av ärendets natur anses automatiseringen inte vara ändamålsenlig. På motsvarande sätt behandlas den bränsleavgift av sanktionskaraktär som indrivs av Transport- och kommunikationsverket inte på automatiserad väg, utan fallen behandlas alltid av tjänstemän.

2.3 Förfarandet med förseningsavgift vid beskattningen på eget initiativ

På grund av reformen av påföljdssystemet vid sådana skatter som hör till Skatteförvaltningens behörighet är påföljderna för försummelse av deklarationsskyldigheten enhetligare och mer schablonmässiga än tidigare och myndighetsprövningen i samband med påförandet av påföljder har minskats. Grunderna för fastställande av förseningsavgifter och storleken på avgifterna anges exakt och schablonmässigt i lag. Förseningsavgift påförs om skattedeklarationen har lämnats in efter den föreskrivna tidpunkten.

Enligt lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ ålägger Skatteförvaltningen den skattskyldige att betala en förseningsavgift, om skattedeklarationen lämnas efter den föreskrivna tidpunkten. Förseningsavgiften är tre euro för varje dag efter den sista inlämningsdagen för skattedeklarationen till den tidpunkt då deklarationen lämnas in, dock högst 135 euro. Om deklarationen lämnas in senare än 45 dagar efter den sista inlämningsdagen, är förseningsavgiften dock nämnda belopp ökad med två procent av den skatt som ska betalas och som deklarerats för sent. Beloppet av förseningsavgift som påförs på grundval av en rättelse-deklaration som ska lämnas för skatteperioden är dock två procent av den skatt som ska betalas och som deklarerats för sent. Om rättelse-deklarationen lämnas in högst 45 dagar efter den sista inlämningsdagen för deklarationen, påförs dock ingen förseningsavgift. Förseningsavgift som påförs på grundval av skattebeloppet är högst 15 000 euro per skatteperiod och skatteslag.

Eftersom påföljdsbestämmelserna är schablonmässiga, påverkas slutresultatet i regel inte av det om påföljden påförs av en tjänsteman eller på automatiserad väg.

Före ingången av september 2022 har skatteförvaltningen fattat cirka 297 850 beslut om förseningsavgift för skatteperioderna under kalenderåret 2020 på grund av försenade skattedeklarationer för skatter som betalas på eget initiativ. Förseningsavgiften har varit högst 135 euro (förseningsavgift per dag) i ca 273 870 fall, över 135 euro och högst 200 euro i ca 19 000 fall och över 200 euro i ca 4 980 fall. Den genomsnittliga förseningsavgiften har varit cirka 55 euro och den genomsnittliga förseningsavgiften per dag cirka 49 euro.

För skatteperioderna under kalenderåret 2021 har Skatteförvaltningen före ingången av september 2022 fattat cirka 290 180 beslut om förseningsavgift på grund av försenade skattedeklarationer för skatter som betalas på eget initiativ. Förseningsavgiften har varit högst 135 euro (förseningsavgift per dag) i ca 267 170 fall, över 135 euro och högst 200 euro i ca 18 420 fall och över 200 euro i ca 4 590 fall. Den genomsnittliga förseningsavgiften har varit cirka 55 euro och den genomsnittliga förseningsavgiften per dag cirka 49 euro.

Förseningsavgifterna fastställdes nästan alltid på automatiserad väg.

Den skattskyldige ska ges tillfälle att lämna utredning innan förseningsavgiften påförs, om det är behövligt av särskilda skäl. Det finns i regel inte något behov att höra den skattskyldige eftersom grunden för påförande av förseningsavgift inte inbegriper Skatteförvaltningens prövning från fall till fall och sättet att beräkna avgiften är schablonmässigt. I praktiken har de skattskyldiga inte hörts innan förseningsavgift påförts.

Förseningsavgift behöver inte påföras om skattedeklarationen lämnats för sent på grund av en störning i ett allmänt datanät eller i Skatteförvaltningens elektroniska servicetjänster. I förarbetena till lagen konstateras att med sikte på en enkel administration ska förseningsavgift till skillnad från nuläget inte behöva påföras om inlämnandet av skattedeklarationen försenas på grund av en för Skatteförvaltningen på förhand känd störning i ett allmänt datanät eller en allmän störning i Skatteförvaltningens elektroniska service.

Enligt lagen om skatteuppbörd kan man helt eller delvis avstå från att ta ut förseningsavgift om inlämnandet av skattedeklaration har försenats på grund av hinder som är oberoende av den skattskyldige, av ett giltigt skäl eller av andra särskilda skäl. Ett beslut om att någon förseningsavgift inte ska tas ut kan fattas först efter det att förseningsavgiften har påförts. Ett skilt överklagbart beslut om efterskänkande av förseningsavgiften skickas till den skattskyldige. Vid förfarandet för indrivning har yrkande på slopande eller indrivning av förseningsavgiften framställts i ca en procent av de ca 300 000 förseningsavgifter som årligen fastställs. Som skäl som är oberoende av den skattskyldige kan betraktas t.ex. en funktionsstörning i ett allmänt datanät eller något annat motsvarande skäl. Även störningar i Skatteförvaltningens e-tjänster kan betraktas som sådana hinder som avses i bestämmelsen. Som särskilda skäl kan betraktas t.ex. ett räknefel, skrivfel eller uttrycksfel som den skattskyldige gjort av misstag. En efterskänkning kan inledas på begäran av den som saken gäller eller på myndighetsinitiativ.

I samband med riksdagsbehandlingen av lagen om inkomstdatasystemet (53/2018) ansåg grundlagsutskottet att det är nödvändigt att precisera den nämnda lagens bestämmelser om att inte påföra förseningsavgift så att man inför rättslig prövning. Dessutom bör man ta in en uttrycklig bestämmelse om att förseningsavgift helt eller delvis inte behöver påföras till exempel om förseningen är obetydlig, det finns ett giltigt skäl för förseningen eller om det av något annat särskilt skäl skulle vara oskäligt att påföra avgift (GrUU 49/2017 rd, s. 6). När det gäller hörande av betalaren ansåg grundlagsutskottet också att det inte i propositionen anförs några sådana skäl

som skulle tala för att den nu aktuella, till maximibeloppet förhållandevis höga påföljdsavgiften av straffkaraktär som regel skulle kunna påföras utan att höra den anmälningsskyldige. Den bestämmelse om förseningsavgift som föreslagits i lagen om inkomstdatasystemet bör därför ändras så att den anmälningsskyldige som huvudregel ska höras om förseningsavgiftens belopp överstiger det fasta maximibeloppet på 135 euro. Det ska i sig separat kunna föreskrivas om undantag från den huvudregeln så att man anger grunderna för undantaget i detalj (se t.ex. GrUU 58/2006 rd). Grundlagsutskottet ansåg att i denna ändring är det fråga om lagstiftningsordning.

Med anledning av grundlagsutskottets ställningstaganden ändrades de bestämmelser som föreslagits i lagen om inkomstdatasystemet så att prestationsbetalaren ska ges tillfälle att lämna utredning innan förseningsavgift påförs, om det inte är uppenbart onödigt att höra prestationsbetalaren innan förseningsavgiften påförs. Om den förseningsavgift som påförs är högst 200 euro, ska tillfälle att lämna en utredning ges endast om det behövs av särskilda skäl. Grunderna för att inte påföra förseningsavgift ändrades så att någon förseningsavgift inte påförs om inlämnandet av deklaration har fördröjts av skäl som inte beror på prestationsbetalaren eller om det finns ett giltigt skäl eller något annat särskilt skäl till försummelsen.

I samband med behandlingen av regeringspropositionen om en reform av förfarandena för punktbeskattning och bilbeskattning (RP 54/2020 rd) ansåg grundlagsutskottet att bestämmelsen om att inte påföra förseningsavgift i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ måste kompletteras och ange att en påföljd inte påförs om den vore oskälig (GrUU 21/2020 rd, s. 4). Bestämmelserna om förseningsavgift i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ ändrades dock inte i samband med behandlingen av regeringspropositionen RP 54/2020 rd. Finansutskottet ansåg att det med beaktande av den omfattande regleringen av och det omfattande användningsområdet för förseningsavgift samt lagberedningen i samband med automatiskt beslutsfattande inte var ändamålsenligt att i detta sammanhang till någon del ändra regleringen. Utskottet ansåg det dock viktigt att regeringen bedömer behoven av att revidera bestämmelserna om förseningsavgift i samband med lagberedningen angående automatiskt beslutsfattande och att regeringen då beaktar de synpunkter som grundlagsutskottet framfört i sitt utlåtande (FiUB 16/2020 rd, s. 10).

På grund av grundlagsutskottets ställningstaganden ska förfarandet med hörande i samband med förseningsavgift och förutsättningarna för att inte påföra förseningsavgift enligt lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ bedömas på nytt. Hörandet är också en av skyddsåtgärderna och en garanti för rättssäkerhet vid automatiserat beslutsfattande.

2.4 Beslut som meddelas i ett registreringsärende

Allmänt

Skatteförvaltningens förfaranden i samband med meddelande av registreringsbeslut och ändringssökande avviker från varandra. När det gäller punktbeskattningen och bilbeskattningen meddelas det i regel ett överklagbart registreringsbeslut. Förfarandet är annorlunda i fråga om registrering som mervärdesskattskyldig, registrering i förskottsuppbördsregistret och i arbetsgivarregistret.

Registrering som mervärdesskattskyldig

Den som bedriver affärsverksamhet har i regel skyldighet att registrera sig som mervärdesskattskyldig. Den skattskyldige har också i vissa situationer möjlighet att frivilligt registrera sig i registret över mervärdesskattskyldiga.

En näringsidkare kan registreras som mervärdesskattskyldig på myndighetsinitiativ. Inga särskilda bestämmelser har utfärdats om registrering på myndighetsinitiativ utan på sådana situationer tillämpas allmänna bestämmelser om registrering. Ett företag avförs ur registret i allmänhet på basis av företagets nedlägningsanmälan. Ett företag kan avföras ur registret över mervärdesskattskyldiga också på myndighetsinitiativ.

I ett ärende som gäller registrering som mervärdesskattskyldig skickas vederbörande ett meddelande antingen om anteckning i registret över mervärdesskattskyldiga, om att någon anteckning i registret inte gjorts eller om avförande ur registret. I ärendet meddelas ett överklagbart beslut på begäran av vederbörande part eller Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt.

Uppgifter om registreringen av ett företag kan ändras eller rättas på den skattskyldiges eller på myndighetens initiativ. Andringarna kan gälla exempelvis dagen för införande i registret eller avförande ur registret. Ett meddelande, eller på begäran ett beslut, om gjorda ändringar skickas till företaget.

Två eller fler näringsidkare kan på basis av ansökan under vissa förutsättningar betraktas som en näringsidkare vid mervärdesbeskattningen (*skatteskylldighetsrupp*). Skatteförvaltningen underrättar näringsidkarna om bildande eller avveckling av en skatteskylldighetsgrupp. Meddelande skickas också i ett fall där någon skatteskylldighetsrupp inte har bildats eller när en sådan avvecklas eller när den inte har avvecklats. Skatteförvaltningen meddelar beslut i ett ärende som gäller skatteskylldighetsgrupp om vederbörande part eller Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt begär det.

I lagen anges inte någon tidsfrist för begäran om beslut efter att meddelandet har skickats. Enligt lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ är fristen för sökande av ändring i situationer där den skattskyldige meddelas ett beslut 60 dagar från den tidpunkt då ändringssökanden har fått del av beslutet eller, om Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt är ändringssökande, från det att beslutet fattades. Bristen på tidsfrist har i praktiken lett till sådana situationer där kunder begärt beslut i ärendet efter att det har gått flera år från meddelandet. Därför har förfarandena i Skatteförvaltningens olika ärendegrupper varit oenhetliga och rättssäkerheten har försämrats.

Registrering i förskottsuppbörsregistret

De företag som bedriver näringsverksamhet, jordbruk eller annan förvärvsverksamhet kan registrera sig i förskottsuppbörsregistret om förutsättningarna enligt lagen om förskottsuppbörd uppfylls. Ett företag antecknas i förskottsuppbörsregistret endast på egen ansökan, inte på myndighetens initiativ.

I lagen om förskottsuppbörd finns inte någon uttrycklig bestämmelse om meddelande av registreringsbeslut. Enligt beskattningspraxis får företaget ett meddelande om förskottsuppbörsregistrering. Om ansökan om registrering avslås, får företaget direkt ett överklagbart beslut i ärendet. Också Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt har rätt att söka ändring i ett beslut om förskottsuppbörsregistrering.

Uppgifter om registreringen av ett företag kan ändras eller rättas på den skattskyldiges eller på myndighetens initiativ. Ändringarna kan gälla exempelvis dagen för införande i registret eller avförande ur registret. Ett meddelande, eller på begäran ett beslut, om gjorda ändringar skickas till företaget.

Företaget avförs ur förskottsuppbörsregistret på basis av företagets nedlägningsanmälan eller på myndighetsinitiativ på grund av väsentliga försummelser i fråga om beskattning. I det första fallet får företaget en anmälan om avregistrering, och i det andra fallet meddelas företaget ett beslut som direkt kan överklagas.

Arbetsgivarregistret

Bestämmelser om anteckning i arbetsgivarregistret finns i lagen om förskottsuppbörd. En arbetsgivare som regelbundet betalar lön antecknas i arbetsgivarregistret. En arbetsgivare som betalar lön tillfälligt antecknas i regel inte i registret, men arbetsgivaren kan dock registrera sig om denne så önskar.

Ett företag kan antecknas i arbetsgivarregistret på myndighetsinitiativ. Inga särskilda bestämmelser har utfärdats om registrering på myndighetsinitiativ utan på sådana situationer tillämpas allmänna bestämmelser om registrering.

Något beslut om anteckning i arbetsgivarregistret meddelas inte utan det lämnas ett meddelande om den. Ändring i registreringen kan inte sökas. Uppgifter om registreringen av ett företag kan ändras eller rättas på den skattskyldiges eller på myndighetens initiativ. Ändringarna kan gälla exempelvis dagen för införande i registret eller avförande ur registret. Ett meddelande om gjorda ändringar skickas till företaget.

Företaget avförs ur arbetsgivarregistret i allmänhet på basis av företagets nedlägningsanmälan.

Registrering i arbetsgivarregistret påverkar prestationsbetalarens skyldigheter i anslutning till inkomstregistret. Den skattskyldige kan ha intresse av att söka ändring i ett beslut om arbetsgivarregistrering exempelvis när en utländsk sammanslutning anser att den inte ska antecknas i arbetsgivarregistret i Finland.

2.5 Skatteperioder

Med skatteperiod avses en tidsperiod för vilken skatt ska anmälas och betalas. Vid beskattningen på eget initiativ är skatteperioden i regel en kalendermånad. Vid mervärdesbeskattningen är skatteperioden för en primärproducent och för en upphovsman till ett konstverk som inte bedriver annan mervärdesskattepliktig verksamhet ett kalenderår. Vid beskattningen av apoteksverksamhet är skatteperioden också ett kalenderår. Vid mervärdesbeskattningen för en renbeteslagsgrupp är skatteperioden renskötselåret. Den skattskyldiges skatteperiod kan variera beroende på skatteslag.

Vid beskattningen på eget initiativ kan den skattskyldige under vissa förutsättningar välja en förlängd skatteperiod om ett kalenderårskvartal eller ett kalenderår i stället för en kalendermånad. Förlängd skatteperiod tillämpas på ansökan. En skattskyldig vid mervärdesbeskattningen, en arbetsgivare som regelbundet betalar lön och en annan betalare, utom en arbetsgivare som tillfälligt betalar lön, vars omsättning enligt bokföringslagen är högst 100 000 euro, kan på an-

sökan välja ett kalenderårskvartal som skatteperiod. Om en skattskyldig vid mervärdesbeskattningen har en omsättning för kalenderåret enligt bokföringslagen som är högst 30 000 euro, kan den skattskyldige på ansökan välja ett kalenderår som skatteperiod.

Skatteperioden kan ändras också för att den skattskyldiges omsättning ökar så att den skattskyldige inte längre har rätt till en skatteperiod som är längre än en kalendermånad. Den skattskyldige ska då meddela att förutsättningarna för en kortare skatteperiod inte längre uppfylls. Om Skatteförvaltningen på annat sätt än på basis av den skattskyldiges anmälan konstaterar att förutsättningarna för en längre skatteperiod inte längre uppfylls, ändrar Skatteförvaltningen den skattskyldige på myndighetsinitiativ till rätt skatteperiod.

Av övervakningsskäl kan en kalendermånad fastställas som skatteperiod för en ny företagare för högst ett års tid från det att verksamheten inleddes. Som skatteperiod för en mervärdesskattskyldig eller en betalare som väsentligt försummar eller som på grunder som avses i lagen om förskottsuppbörd eller på motsvarande grunder kan antas väsentligt försumma sina skyldigheter vid beskattningen i den lagen eller de skyldigheter som det föreskrivs om i lagen om inkomstdatasystemet, ska i stället för kalenderåret eller kalenderårskvartalet betraktas kalendermånaden från och med ingången av kalenderåret i fråga trots att denne på basis av omsättningen skulle ha rätt att tillämpa ett kalenderårskvartal eller ett kalenderår som skatteperiod. I ovan nämnda situationer meddelas den skattskyldige ett beslut.

I andra än sådana i det föregående stycket nämnda fall som gäller ändring av skatteperiod meddelas ett beslut på begäran av den skattskyldige eller Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt. Någon tidsfrist för inlämnande av begäran har inte fastställts i lag. Tiden för sökande av ändring räknas från den tidpunkt då den skattskyldige fått del av beslutet, eller om Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt är ändringssökande, från det att beslutet fattades. På grund av detta kan en skatteperiod som tillämpas på en skattskyldig bli föremål för bedömning vid förfarandet för ändringssökande först efter en lång tid, vilket inte kan anses vara ändamålsenligt med tanke på rättssäkerheten och det att systemet för ändringssökande ska var tydligt.

2.6 Skatteförhöjning vid fordonsbeskattningen

I fråga om fordonsbeskattningen är administrativa påföljder av straffkaraktär skatteförhöjning och tilläggsskatt. Bestämmelser om grunderna för påförande av påföljder och om påföljdernas storlek finns i fordonsskattelagen. I fordonsskattelagen föreskrivs också om fordonsskatteförseelse. Vid fordonsbeskattningen är det dessutom möjligt att på vissa grunder påföra avgift för trafikförseelse enligt fordonslagen. Av nämnda påföljder har Transport- och kommunikationsverket behörighet att påföra skatteförhöjningar och tilläggsskatt.

Enligt fordonsskattelagen påförs skatteförhöjning om den skattskyldige har försummat att göra registeranmälan om överlåtelse av äganderätten till ett fordon och den nya ägaren inte har antecknats i registret. Skatteförhöjning påförs om den skattskyldige inte efter uppmaning som getts i samband med debiteringen för den första skatteperioden uppfyller sin deklarationsskyldighet. I samband med debiteringen för den första skatteperioden debiteras skatten för den följande skatteperioden utökad med högst 50 procent och för därpå följande skatteperioder utökad med högst 100 procent.

Enligt fordonsskattelagen påförs skatteförhöjning också om den skattskyldige utan giltig anledning har lämnat in en bristfällig, missvisande eller oriktig handling eller annan uppgift och detta hade kunnat leda till att skatt inte debiterats eller att skatt återburits till ett för stort belopp. Skatteförhöjningen är då minst 100 euro och högst 2 000 euro. Om dessutom ett fordon helt eller delvis har lämnats obeskattat eller skatt har återburits utan grund med anledning av att

anmälan eller annan uppgift eller handling inte har lämnats in eller är bristfällig eller oriktig, kan Transport- och kommunikationsverket höja den skatt som debiteras genom efterbeskattning till högst ett tredubbel belopp, om den skattskyldiges förfarande vid skatteundandragande kan anses som grov.

När förhöjningens storlek fastställs beaktas enligt fordonsskattelagen hur klandervärt förfarandet varit, om det har upprepats och andra med dessa jämförbara omständigheter. Skatteförhöjningen bör alltså enligt lagen påföras på basis av prövning från fall till fall.

Den skatteförhöjning som påförs för försummelse att göra en registeranmälan om överlåtelse av äganderätten till ett fordon skiljer sig till sin natur från de skatteförhöjningar som tillämpas i fråga om andra skatteslag, eftersom det snarare är fråga om en förseningsavgift som uppmuntrar till att göra registeranmälan än en skatteförhöjning som gäller beskattningen eller försummelse av deklarationsskyldigheten. Också enligt detaljmotiveringen till bestämmelserna om skatteförhöjning i regeringens proposition RP 111/2003 rd är skatteförhöjning i fall av försummelse nödvändig för att uppgifterna i fordonsskatteregistret på bästa möjliga sätt ska kunna hållas uppdaterade och tillförlitliga. Enligt detaljmotiveringen kan underlåtelse att göra registreringsanmälan på sätt och vis anses motsvara försummelse att lämna skattedeklaration inom det allmänna beskattningsförfarandet, står skatteförhöjningen i överensstämmelse med det allmänna beskattningsförfarandet och är välmotiverad.

Påförandet av skatteförhöjning på grund av underlåtelse att göra registreringsanmälan om överlåtelse av äganderätt är också förenat med ett förbud mot dubbel straffbarhet, eftersom det sedan 2020 för samma gärning har påförts en avgift för trafikförseelse enligt fordonslagen och dessförinnan en ordningsbot enligt den upphävda vägtrafiklagen (267/1981). Det finns inte några bestämmelser om företräde i fråga om påföljderna. I ett oklart fall har Transport- och kommunikationsverket vid påförandet av skatteförhöjning tillämpat en praxis där alla skatteförhöjningar betalas tillbaka till den skattskyldige efter att denne har registrerat fordonet i registret över trafikärenden. Syftet med denna praxis har varit att agera kundvänligt och säkerställa att två olika straff inte påförs för samma gärning. Praxisen baserar sig dock inte på lag. Besluten om påförande av skatteförhöjning fattas i samband med beslutet om fordonsskatt utan att den skattskyldige hörs. Beslutet fattas och den återbetalning som baserar sig på Transport- och kommunikationsverkets praxis verkställs på automatiserad väg.

Årligen påförs cirka 100 000 skatteförhöjningar för försummelse av skyldigheten att göra en anmälan om överlåtelse av äganderätt. Den genomsnittliga skattehöjningen är ca 325 euro. Ett motsvarande belopp återbetalas till de skattskyldiga. När man beaktar den avgift för trafikförseelse som i samband med trafikövervakningen påförs för försummelse av registreringen och Transport- och kommunikationsverkets praxis i samband med återbetalning av skatten, är skatteförhöjningens incitamentseffekt nuförtiden av ringa betydelse. Transport- och kommunikationsverket påför andra skatteförhöjningar endast i liten skala.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att i vissa situationer möjliggöra Skatteförvaltningens automatiserade beslutsfattande i fråga om behandling av begäran om omprövning och i vissa andra ärenden där det inte är tillåtet enligt de bestämmelser som föreslagits i förvaltningslagen. För Tullens del är målet att göra det möjligt att under vissa förutsättningar på automatiserad väg avgöra begäranden om omprövning. Ett ytterligare syfte med propositionen är att förbättra den skattskyldiges rättsskydd vid förfarandet för påförande av förseningsavgift i samband med skatter

som betalas på eget initiativ. Syftet med propositionen är dessutom att förenhetliga Skatteförvaltningens förfaranden i samband med meddelandet av beslut om registrering och skatteperioder.

För Transport- och kommunikationsverkets del är syftet med propositionen att förtydliga påföljdssystemet enligt fordonsskattelagen när det gäller skatteförhöjning.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Allmänt

I propositionen föreslås det att man vid beskattnings- och tullförfaranden till vissa delar avviker från de bestämmelser om automatiserat avgörande av ärenden som föreslås bli införda i förvaltningslagen. De föreslagna bestämmelserna gör det möjligt för Skatteförvaltningen att på motsvarande sätt som för närvarande automatiserat avgöra begäranden om omprövning och fatta beslut i vissa andra ärenden där detta inte är tillåtet enligt de bestämmelser som föreslås i förvaltningslagen. Dessutom kan automatiserat avgörande av begäranden om omprövning inom Skatteförvaltningen utsträckas till vissa situationer där det inte används för närvarande. När det gäller Tullen gör de föreslagna bestämmelserna det möjligt att utvidga det automatiserade beslutsfattandet jämfört med nuläget till att gälla också vissa situationer med begäran om omprövning.

I propositionen föreslås det också ändringar i förfarandet med förseningsavgift i fråga om skatter som betalas på eget initiativ. Dessutom ska Skatteförvaltningens förfarande i samband med meddelandet av beslut om registrering och skatteperioder förenhetligas.

I propositionen föreslås dessutom en ändring av bestämmelserna om skatteförhöjning i fråga om fordonsskatten.

4.1.2 Begäran om omprövning

I propositionen föreslås det att det i lagen om beskattningsförfarande föreskrivs att en begäran om omprövning kan avgöras automatiskt, om den skattskyldige i sin begäran om omprövning framställer en ny begäran eller lämnar en ny utredning och begäran om omprövning godkänns. Även i tullagen föreslås en bestämmelse som gör det möjligt att automatisera en begäran om omprövning i sådana situationer där en begäran om omprövning som lämnats till Tullen innehåller ett nytt yrkande eller en ny utredning och yrkandet godkänns till alla delar. Automatiseringen ska inte gälla behandling och avgörande av en begäran om omprövning som lämnats in av tullombudet. Automatiseringen ska inte heller gälla sådana begäranden om omprövning som framställs av Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt och som alltid behandlas i skatterättsenämnden.

En begäran om omprövning skulle kunna avgöras automatiskt om riktigheten av yrkandet kan konstateras med hjälp av programvara. Myndigheten skulle för automatisk behandling av begäranden om omprövning, liksom också i fråga om annat automatiserat beslutsfattande, kunna fastställa kriterier som grundar sig på riskbedömning och som ska uppfyllas för att yrkandet ska överföras till en tjänsteman för avgörande. Sådana kriterier kunde vara uppgifter som avviker från det normala, såsom ovanligt stora eller små numeriska värden eller motstridigheter mellan uppgifter som den skattskyldige lämnat och uppgifter som myndigheten har. Kriterierna ska vara sekretessbelagda myndighetsuppgifter i den omfattning som förutsätts i 24 § 1 mom. 15

punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*. En begäran om omprövning i en automatiserad verksamhetsprocess kan också styras till en tjänsteman för behandling t.ex. för genomförande av myndighetens interna laglighetskontroll eller kvalitetskontroll genom slumpmässigt urval.

I praktiken förutsätter automatiserad behandling av en begäran om omprövning också att den som begär omprövning kan och har meddelat sina yrkanden och de omständigheter som ligger till grund för dem i en elektronisk tjänst eller på en blankett tillräckligt specificerat och exakt så att uppgifterna kan i strukturerad form föras in i Skatteförvaltningens eller Tullens informationssystem.

Den föreslagna automatiseringen av begärandena om omprövning gör det möjligt att snabbare avgöra sådana klara yrkanden vars behandling inte förutsätter prövning från fall till fall och som kan automatiseras. Förslaget innebär ingen ändring av det nuvarande användningsområdet för begäran om omprövning eller rätten att söka ändring i fråga om begäran om omprövning. Eftersom en begäran om omprövning enligt förslaget kan avgöras automatiserat endast om begäran till alla delar godkänns, kan automatiseringen inte heller anses äventyra den skattskyldiges eller tullskyldiges rättsskydd.

I enlighet med lagen om beskattningsförfarande skulle ärendet kunna avgöras automatiserat om Skatteförvaltningens beslut med anledning av den skattskyldiges begäran om omprövning eller annat beslut av Skatteförvaltningen upphävs och Skatteförvaltningen behandlar ärendet på nytt. Bestämmelsen gäller t.ex. en sådan situation som avses i lagen om beskattningsförfarande där beskattningen har verkställts genom uppskattning och den skattskyldige söker ändring i beskattningen genom att efter slutförd beskattning lämna in en skattedeklaration. Skatteförvaltningen kunde då upphäva beskattningen enligt uppskattning och verkställa beskattningen på nytt i ett automatiserat förfarande, om förutsättningarna för att avgöra ärendet automatiserat också i övrigt uppfylls.

I fråga om sådana skatteslag som hör till Skatteförvaltningens behörighet riktas begäran om omprövning till skatterättelsenämnden som kan godkänna eller avslå begäran om omprövning eller lämna den utan prövning eller upphäva beslutet och återförvisa ärendet till Skatteförvaltningen för behandling. Skatteförvaltningen får dock avgöra en begäran om omprövning, om den skattskyldiges begäran godkänns. Eftersom skatterättelsenämnden kan avgöra en begäran om omprövning endast i en lagstadgad sammansättning, kan automatiserat avgörande av en begäran om omprövning gälla endast sådana situationer där Skatteförvaltningen godkänner den skattskyldiges begäran om omprövning i dess helhet. Automatiserat avgörande är inte möjligt om den skattskyldiges yrkande förkastas ens delvis eller avvisas utan prövning.

I propositionen föreslås dessutom bestämmelser om att ett ärende kan avgöras automatiserat om det fattas ett kompletterande beskattningsbeslut i ärendet. Med stöd av bestämmelsen kan Skatteförvaltningens avgörande att ärendet inte ska avgöras genom ett beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning utan genom ett kompletterande beskattningsbeslut, fattas automatiskt.

Med den föreslagna bestämmelsen görs en avvikelse från en bestämmelse som föreslås bli införd i förvaltningslagen och där det anges att det inte är möjligt att automatiserat avgöra ett ärende som gäller begäran om omprövning. Det skulle vara möjligt att avgöra ett ärende som gäller begäran om omprövning automatiserat i ovan nämnda situationer endast, om de allmänna förutsättningar för automatiserat avgörande av ärenden som föreslås i förvaltningslagen blir uppfyllda. Myndigheten ska dessutom i enlighet med de bestämmelser som föreslås i informat-

ionshanteringslagen fatta ett motiverat beslut om införande av en process för automatiserat avgörande av omprövningsbegäranden av vilket förutsättningarna för införande av processen och tillämpliga bestämmelser framgår.

Myndigheten ska således på förhand överväga i vilka situationer avgörande av begäran om omprövning kan automatiseras så att resultatet blir ett lagenligt avgörande. Automatiserat avgörande kan således gälla sådana fall av begäran om omprövning där avgörandet enligt myndighetens förhandsprövning inte innehåller några sådana omständigheter som förutsätter prövning från fall till fall eller där en tjänsteman har prövat de omständigheter i samband med begäran om omprövning vilka förutsätter prövning från fall till fall. I praktiken bör myndigheten ha etablerad avgörandepraxis vid handläggningen av begäranden om omprövning och regler enligt vilka yrkandena undersöks och avgörs enhetligt i alla liknande fall.

4.1.3 Andra ärenden som kan avgöras automatiserat

I propositionen föreslås det att det i lagen om beskattningsförfarande och lagen om skatt på arv och gåva föreskrivs att ett ärende som gäller förlängning av tiden för inlämnande av skattedeklaration, bouppteckning, annan deklaration eller uppgifter eller av tiden för inlämnande av bouppteckning ska kunna avgöras automatiskt också om en fysisk persons yrkande inte godkänns. Genom bestämmelsen görs ett undantag från den föreslagna rättsskyddsförutsättningen i förvaltningslagen. Automatiserat avslag på ansökan skulle kunna komma i fråga i sådana fall där saken kan avgöras utan prövning från fall till fall, t.ex. i ett sådant fall där ansökan har inlämnats först efter den utsatta tiden.

I lagen om förskottsuppbörd föreslås bestämmelser om att Skatteförvaltningen kan fatta beslut om innehållningsprocent och skatt som ska betalas vid förskottsuppbörden på automatiserad väg trots att det inte är möjligt att direkt begära omprövning av beslutet. I bestämmelsen görs en avvikelse från den rättsskyddsförutsättning som gäller en fysisk person. Bestämmelsen är nödvändig för att det ska vara möjligt för Skatteförvaltningen att fastställa skattekort och räkna fram förskottsskatten för cirka fem miljoner personkunder så att kunderna och prestationsbetalarna får korten och uppgiften om skatt i rätt tid.

I lagen om skatteuppbörd föreslås bestämmelser om att ett ärende som gäller avbrytande av verkställandet av skatt kan avgöras automatiserat också om en fysisk persons yrkande inte godkänns. Genom bestämmelsen görs ett undantag från den föreslagna rättsskyddsförutsättningen i förvaltningslagen. Automatiserat avslående av ansökan skulle kunna komma i fråga i klara fall där den skattskyldige inte har något behov av rättsskydd, t.ex. när man ansöker om avbrytande av verkställigheten av skatt när den skatt som verkställigheten gäller redan har betalats eller om den skattskyldige inte har någon begäran om omprövning som gäller skatten i fråga anhängig.

I lagen om skatteuppbörd föreslås dessutom en bestämmelse om att om en fysisk person begär betalningsarrangemang för skatter i Skatteförvaltningens elektroniska tjänst, kan han eller hon samtidigt kräva att Skatteförvaltningen inte avgör ärendet automatiskt. Om yrkandet har framförts, ska Skatteförvaltningen kunna avgöra begäran om vidtagande av betalningsarrangemang automatiskt endast om begäran om betalningsarrangemang godkänns. Beslutet om vidtagande av betalningsarrangemang faller inom Skatteförvaltningens beslutanderätt och i Skatteförvaltningens beslut får ändring inte sökas. Rätten att kräva mänskligt ingripande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG, nedan *allmän dataskyddsförordning*, ska därför tillgodoses så att yrkandet kan framföras redan i samband med begäran om betalningsarrangemang.

4.1.4 Förfarandet med förseningsavgift vid beskattningen på eget initiativ

I propositionen föreslås det att förfarandet för hörande och grunderna för att inte ta ut förseningsavgift enligt lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ ska ändras.

Eftersom grunderna för påförande av förseningsavgift och avgiftens storlek anges exakt och schematiskt i lag, är det i princip onödigt att höra den skattskyldige om grunden för förseningsavgiften och avgiftens storlek. Detta stöds också av att antalet yrkanden på slopande eller efterskänkande av förseningsavgiften är mycket litet vid det nuvarande förfarandet för efterskänkande av förseningsavgift.

Den skattskyldige ska ges tillfälle att lämna en utredning innan förseningsavgiften påförs, om det inte är uppenbart onödigt att höra den skattskyldige innan förseningsavgiften påförs. Om den förseningsavgift som påförs är högst 200 euro, ska tillfälle att lämna en utredning ges endast om det behövs av särskilda skäl. Hörande av den skattskyldige ska alltså vara huvudregeln om den förseningsavgift som påförs överskrider 200 euro. Bestämmelserna motsvarar samrådsförfarandet i samband med den förseningsavgift som påförts med stöd av lagen om inkomstdata-systemet. Till följd av ändringen utvidgas skyldigheten att höra parter i samband med att förseningsavgift för skatter som betalas på eget initiativ påförs jämfört med nuläget.

Grunderna för att inte påföra förseningsavgift ska utvidgas så att någon förseningsavgift inte påförs om inlämnandet av deklaration har fördröjts av skäl som inte beror på den skattskyldige eller om det finns ett giltigt skäl eller något annat särskilt skäl till försummelsen. Dessutom ändras bestämmelsen som gäller avståendet från att påföra förseningsavgift så att det grundar sig på rättslig prövning.

Att uppfylla deklarationsskyldigheten, dvs. att i rätt tid lämna in en deklaration med rätt innehåll, är med tanke på ett effektivt inflytande av skatt en viktig skyldighet för den skattskyldige. Vid förseningsavgiftsreformen fästes dessutom särskild uppmärksamhet vid att inlämnande av deklarationer i rätt tid är viktigt med avseende på att redovisningarna till skattetagarna kan göras i rätt tid, eftersom uppgifter som de skattskyldiga lämnat i sina deklarationer behövs för redovisningen. Dessutom konstaterades det att för att de belopp som ska redovisas ska kunna betalas till skattetagarna i rätt tid krävdes det att skattedeklarationerna finns tillgängliga för Skatteförvaltningen senast den 12 varje månad (RP 29/2016 rd). Med tanke på målsättningen med förseningsavgiften är det således inte ändamålsenligt att ringa försening ska få utgöra en grund för att förseningsavgift inte påförs. Det uttryckliga målet har varit att säkerställa att deklarationerna lämnas in senast på förfallodagen bl.a. med tanke på säkerställande av att redovisningarna till skattetagarna kan göras i rätt tid.

Det föreslås att bestämmelsen om att inte ta ut förseningsavgift i lagen om beskattningsförfarande upphävs. Bestämmelsen hänför sig till den nuvarande regleringen enligt vilken den skattskyldige i regel inte hörs innan förseningsavgift påförs. Man kan ha avstått från att ta ut förseningsavgift om inlämnandet av skattedeklaration har försenats på grund av hinder som är oberoende av den skattskyldige, av ett giltigt skäl eller av andra särskilda skäl. Bestämmelsen om att förseningsavgift inte ska tas ut behövs inte längre eftersom förseningsavgift inte längre ska påföras på motsvarande grunder. Med anledning av att bestämmelsen upphävs ska inte heller yrkanden på eftergift av sådan förseningsavgift som påförts med stöd av inkomstregisterlagen inte längre behandlas som ärenden som gäller avstående från indrivning. Avgörandet att förseningsavgift inte ska påföras ska träffas innan förseningsavgift påförs och vid ett förfarande för ändringsökande i samband med förseningsavgift.

4.1.5 Beslut som meddelas i ett registreringsärende

För att skapa klarhet i rättsläget, förenhetliga lagstiftningen och förbättra rättssäkerheten föreslås det i propositionen att det förutom i fråga om punktskatteregistreringar också i fråga om registrering som mervärdesskattskyldig och införande i och avförande ur förskottsuppbördsregistret och arbetsgivarregistret ska meddelas ett beslut i vilket ändring får sökas. Ett beslut ska meddelas också när ett företag inte antecknas i registret.

Bestämmelser om registreringsbeslut fogas till respektive skattelagar. Till lagen om förskottsuppbörd fogas en bestämmelse enligt vilken Skatteförvaltningen ska meddela den som saken gäller ett beslut i ett registreringsärende, dvs. om förskottsuppbörds- och arbetsgivarregistrering, avförande ur registret samt om att den som saken gäller med avvikelse från anmälan eller ansökan inte har antecknats i registret eller avförts ur registret. Dessutom upphävs i lagen om förskottsuppbörd den punkt där det föreskrivs om förbud mot ändringssökande i ärenden som gäller registrering av arbetsgivare. Mervärdesskattelagens (1501/1993) bestämmelse om registrering ändras på motsvarande sätt så att ett beslut i vilket ändring får sökas ska meddelas i ett ärende som gäller registrering.

På delgivning av registreringsbeslut och sökande av ändring i dem tillämpas bestämmelserna i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ. Skatteförvaltningen kan delge ett registreringsbeslut elektroniskt, om den skattskyldige har gett sitt samtycke till elektronisk kommunikation. Ändring i beslut söks på samma sätt som i beslut som gäller uppgiftsskyldighet och försummelseavgift.

4.1.6 Skatteperioder

För att problem på grund av bristande tidsfrist ska kunna undvikas föreslås det i propositionen också att skattskyldiga i ärenden som gäller skatteperioder utan begäran ska meddelas ett beslut i vilket ändring får sökas i fråga om de avgöranden om vilka det enligt lag för närvarande är möjligt att begära ett beslut.

På motsvarande sätt som i fråga om registreringsbeslut ska på delgivning av beslut och sökande av ändring i beslut som gäller skatteperioder tillämpas bestämmelserna i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ. Skatteförvaltningen kan delge ett beslut om skatteperiod elektroniskt, om den skattskyldige har gett sitt samtycke till elektroniska tjänster. Ändring i beslut söks på samma sätt som i beslut som gäller uppgiftsskyldighet och försummelseavgift.

4.1.7 Skatteförhöjning vid fordonsbeskattningen

I propositionen föreslås dessutom att Transport- och kommunikationsverket i fortsättningen inte längre ska påföra skatteförhöjning, om lämnandet av en registreringsanmälan om överlåtelse av äganderätten till ett fordon har försummats. Dylika bestämmelser om skatteförhöjning ska slopas som onödiga.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Förslagen bedöms inte ha konsekvenser för skatte- och tullintäkter.

De ändringar som föreslås i propositionen gör det möjligt för Skatteförvaltningen att fortsätta med det automatiserade beslutsfattandet i de ärendegrupper som avses i propositionen utöver det automatiserade avgörande som möjliggörs av de föreslagna ändringarna i förvaltningslagen. Om man var tvungen att avstå från automatiserat beslutsfattande i ärendena och de skulle avgöras genom tjänstemannabehandling, skulle Skatteförvaltningen medföras ytterligare resursbehov och personalkostnader. De förslag som gäller begäran om omprövning skapar på längre sikt förutsättningar för en utvidgning av automatiseringen och för riktande av personalresurserna till ärenden som kräver prövning från fall till fall.

Om det avgörande av begäranden om omprövning som nuförtiden sker automatiskt skulle i stället göras av tjänstemän, skulle arbetsbördan vid Skatteförvaltningens tjänstemannabehandling öka med cirka tre årsverken vilket motsvarar en kostnad på cirka 0,2 miljoner euro.

Om granskningen och godkännandet av beslut om innehållningsprocent och förskottsskatt för fysiska personer skulle ske vid tjänstemannabehandling, skulle den årliga arbetsbördan vid Skatteförvaltningen öka med minst 800 årsverken vilket motsvarar en årlig kostnad på cirka 48,0 miljoner euro.

Om avgörandet av ärenden som gäller förlängning av tidsfristerna för inlämnande av skattedeclaration och bouppteckning, vidtagande av betalningsarrangemang och avbrytande av verkställigheten skulle ske vid tjänstemannabehandling i sådana fall där en fysisk persons yrkande inte godkänns, skulle arbetsbördan vid Skatteförvaltningen öka uppskattningsvis med två årsverken per år vilket motsvarar en årlig kostnad på cirka 0,12 miljoner euro.

De i propositionen föreslagna ändringar som gäller förfarandet för påförande av förseningsavgift för skatter som betalas på eget initiativ och registreringsbesluten bedöms kunna orsaka Skatteförvaltningen kostnader enligt följande: Genomförandet av det förfarande med hörande som föreslås i samband med förseningsavgiften för skatt som betalas på eget initiativ ska enligt bedömning orsaka Skatteförvaltningen en kostnad av engångskaraktär på cirka 50 000 euro i form av kostnader för informationssystemet. Ändringarna i förfarandet för påförande av förseningsavgift bedöms dessutom orsaka Skatteförvaltningen en ökning av tjänstemannarbetsbördan med ett årsverke vilket motsvarar en årlig kostnad på 60 000 euro.

Det ändrade förfarandet för registreringsbeslut skulle enligt bedömning orsaka Skatteförvaltningen en kostnad av engångskaraktär på 310 000 euro i form av kostnader för informationssystemet. Meddelande av beslut i ärenden som gäller skatteperiod skulle orsaka Skatteförvaltningen en kostnad av engångsnatur på cirka 50 000 euro.

I övrigt bedöms förslagen inte ha några betydande ekonomiska konsekvenser för Skatteförvaltningen.

För närvarande avgörs inte begäran om omprövning av tulldeklARATIONER automatiserat, och därför ökar inte personalkostnaderna vid Tullen om det automatiserade beslutsfattandet inte genomförs.

De systemändringar som möjliggör automatiserat beslutsfattande har inom Tullen gjorts som en del av totalreformen av tullklareringssystemet, och i samband med det har den automatiska behandlingen av begäranden om omprövning fastställts och testats som en del av den automatiska behandlingen som helhet. Ibruktagandet av de ändringar som redan införts i systemet skulle inte medföra mer än ringa kostnader.

Automationen snabbar upp den genomsnittliga behandlingstiden för alla begäranden om omprövning och gör det möjligt att använda resurserna effektivare för behandlingen av de mest krävande begärandena om omprövning som kräver tjänstemannabehandling.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

Om automatiserat beslutsfattande tillåts vid avgörandet av begäranden om omprövning och i andra grupper av ärenden enligt vad som föreslås i propositionen, skulle det påskynda handläggningen av ärenden och göra det möjligt att styra tjänstemannabehandlingen i större utsträckning än tidigare från enklare fall till mer komplicerade ärenden som kräver individuell prövning. Om begärandena om omprövning kunde avgöras automatiskt, skulle detta på längre sikt skapa förutsättningar för kortare behandlingstider inom Skatteförvaltningen och Tullen. Regleringen innebär inte att en myndighet efter att lagen trätt i kraft ska ta i bruk en automatisk verksamhetsprocess t.ex. för att avgöra begäranden om omprövning, utan myndigheten har prövningsrätt när det gäller ibruktagandet och tidtabellen för det i fråga om både skatteförvaltningen och tullförvaltningen. Insamlingen och utnyttjandet av de uppgifter som den automatiska processen förutsätter kan kräva omfattande utvecklingsarbete både i kundgränssnittet och i skattemyndighetens informationssystem. Även om de lagstadgade förutsättningarna för automatiskt avgörande av ärenden som gäller en viss ärendegrupp i sig uppfylls, kan myndigheten också komma fram till att det inte är ändamålsenligt med automatisering. Detta kan vara fallet t.ex. när antalet fall som avgörs är litet i förhållande till omfattningen av de ändringar i informationssystemen som den automatiserade verksamhetsprocessen kräver.

Enligt Skatteförvaltningens uppskattning kan det automatiserade avgörandet av begäranden om omprövning i det första skedet gälla sammanlagt högst 10 000–20 000 begäranden om omprövning per år. Antalet fall som gäller förlängning av tidsfristen, beviljande av betalningsarrangemang och avbrytande av verkställandet av skatt och där den skattskyldiges yrkande inte godkänns uppgår årligen till högst några tusen.

Det finns tills vidare inte någon erfarenhetsbaserad kunskap om vilka konsekvenser som den beloppsgräns som föreslås vid hörandet i samband med förseningsavgiften för skatter som betalas på eget initiativ skulle medföra ur Skatteförvaltningens och de skattskyldigas synvinkel. Med tanke på denna förseningsavgift kan inga direkta slutsatser dras från den beloppsgräns för hörande som gäller förseningsavgiften för inkomstregisteranmälan bl.a. för att förseningsavgifter i samband med skatter som betalas på eget initiativ påförs i mycket större omfattning. Ur Skatteförvaltningens synvinkel skulle en enhetlig beloppsgräns för hörandet vara något enklare att tillämpa. Utvidgningen av förfarandet för hörande i samband med förseningsavgifter och av grunderna för att inte påföra någon förseningsavgift bedöms i vilket fall som helst öka tjänstemannabehandlingen vid Skatteförvaltningen och skatterättelsenämnden i samband handläggningen av de skattskyldigas bemötanden och begäranden om omprövning.

Ett enhetligt förfarande vid meddelandet av beslut skulle förenkla behandlingen av registrerings- och skatteperiodsärenden inom Skatteförvaltningen.

Inom Tullen möjliggör de nya bestämmelserna endast i begränsad utsträckning automatisering av begärandena om omprövning, och största delen av omprövningsbegärandena kommer även i fortsättningen att behandlas av tjänstemän. De begäranden om omprövning som behandlas vid Tullen inbegriper beaktande av flera ärenden och förutsätter i regel sådan rättslig prövning som inte kan automatiseras. Däremot gör de beslut som kan automatiseras det möjligt att rikta de personalresurser som frigörs till behandling av begäranden om omprövning som kräver prövning. Till övriga delar blir konsekvenserna av automatiseringen av omprövningsbegäranden små för Tullens verksamhet.

Slopandet av den skatteförhöjning som av Transport- och kommunikationsverket påförts för försummelse att göra en registreringsanmälan om överlåtelse av äganderätten till ett fordon minskar myndighetens kostnader för påförande av skatteförhöjning och återbetalning av den. Registeruppgifternas aktualitet ska säkerställas genom påföljder enligt fordonslagen (82/2021).

Förslaget om automatiserat avgörande av begäran om omprövning bedöms inte ha några konsekvenser för förvaltningsdomstolarnas verksamhet. Enligt lagen om beskattningsförfarande behöver ett beslut med anledning av en begäran om omprövning inte heller för närvarande motiveras, om man inte avviker från den skattskyldiges omprövningsbegäran. Bestämmelsen är också tillämplig på automatiserade avgöranden. Detta bedöms dock inte leda till att fler beslut som inte är motiverade än för närvarande kommer att föreläggas förvaltningsdomstolarna för avgörande. Den som får ett beslut om omprövning har i princip inte själv någon anledning att söka ändring i ett positivt avgörande. Med automatiserade beslut avgörs i praktiken inte heller sådana ärenden som har karaktären av förhandsbeslut eller som är ekonomiskt betydelsefulla och där Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt eller tullombudet utnyttjar sin rätt att söka ändring.

4.2.3 Konsekvenser för de skattskyldiga

Om automatiserat beslutsfattande tillåts i de grupper av ärenden föreslås i propositionen påskyndas det handläggningen av ärenden, och den skattskyldige och en person som inlämnat en begäran om omprövning hos Tullen kan få sitt ärende avgjort snabbare. Detta påverkas av i vilken omfattning och med vilken tidtabell myndigheterna inför automatiserade avgöranden. Automatiserat beslutsfattande främjar också förverkligandet av likabehandling, när likadana fall avgörs på samma sätt enligt automatiska behandlingsregler.

Förslagen äventyrar inte den skattskyldiges rättsskydd. Även vid automatiserat beslutsfattande garanteras den skattskyldiges rättsskydd och kraven på god förvaltning uppfylls. En part har rätt att bli hörd, yrkanden på motivering av beslut iakttas och beslut får överklagas.

De ändringar som föreslås i fråga om förseningsavgiften i samband med skatter som betalas på eget initiativ främjar den skattskyldiges rättssäkerhet, eftersom den skattskyldige redan innan något avgörande om förseningsavgift fattats ska kunna lämna en utredning och då skulle någon förseningsavgift inte behöva påföras.

När Skatteförvaltningen alltid ska meddela den skattskyldige ett beslut om avgörande i ett registreringsärende eller ett ärende som gäller ändring av skatteperiod behöver den skattskyldige inte längre skilt begära ett beslut med tanke på ändringssökandet. Ändringen kommer att förenhetliga förfarandena i nämnda ärenden och förenkla tillämpningen av dem, vilket gör att rättssäkerheten förbättras.

De ändringar som föreslås i propositionen bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser för de skattskyldiga eller tullskyldiga.

5 Alternativa handlingsvägar

Vid beredningen har det granskats ett alternativ enligt vilket det inte ens till några delar skulle utfärdas sådana bestämmelser om automatiserat beslutsfattande i beskattnings- och tullärenden som avviker från förvaltningslagen utan att den allmänna regleringen skulle följas till alla delar. Det skulle innebära att automatiskt avgörande av ärenden som gäller begäran om omprövning inte skulle vara möjligt i fråga om beskattnings- och tullärenden. Det skulle inte heller vara möjligt att i ett automatiserat förfarande fatta avgöranden som gäller förlängning av tidsfristen

för inlämnande av skattedeklaration och bouppteckning, vidtagande av betalningsarrangemang och avbrytande av verkställigheten i sådana fall där en fysisk persons yrkande inte godkänns.

Behandlingen av begäranden om omprövning i alla situationer som tjänstemannaarbete inverkar mest på Skatteförvaltningens verksamhet, eftersom automatiskt avgörande av nämnda ärenden för närvarande inte används av Tullen. När man därtill beaktar att om avgörandet av ärenden som gäller förskottsuppbörd, förlängning av tidsfristerna för inlämnande av skattedeklaration och bouppteckning, vidtagande av betalningsarrangemang och avbrytande av verkställigheten skedde vid tjänstemannabehandling, skulle Skatteförvaltningen medföra ett permanent behov av ökade personalresurser motsvarande sammanlagt 804 årsverken, om automatiska förfaranden inte skulle kunna utnyttjas i ovan nämnda ärenden. Detta skulle innebära merkostnader på ca 48,24 miljoner euro per år.

När det gäller Tullen skulle motsvarande kostnader inte uppstå eftersom Tullen redan i dagens läge handlägger begärandena om omprövning med hjälp av tjänstemän. I en digital verksamhetsmiljö bör myndigheterna ändå bättre kunna koncentrera tjänstemannabehandlingen till uppgifter där den behövs med tanke på god förvaltning och de skattskyldigas rättsskydd. En automatisering av uppgifterna kan anses vara ändamålsenlig såväl för förvaltningen som för de skattskyldiga när uppgifterna inte förutsätter behandling av tjänstemän och de är ägnade att främja god förvaltning och rättsskydd.

Utöver det att övergången till tjänstemannabehandling skulle ha betydande ekonomiska konsekvenser särskilt för Skatteförvaltningen, skulle den också ha konsekvenser med avseende på de skattskyldigas rättssäkerhet. Den risk för mänskliga fel som är förenad med tjänstemannabehandling skulle öka, vilket skulle kunna försämra de skattskyldigas rättssäkerhet. Automationens effekter i form av ökad enhetlighet hos beskattningen skulle utebli till vissa delar liksom också den nytta i form av förkortade behandlingstider för omprövningsbegäranden som automationen medför.

Av ovan nämnda orsaker har man vid beredningen stannat för att de avvikelser från de allmänna bestämmelser om automatiserat beslutsfattande som i propositionen föreslås i fråga om beskattnings- och tullförfaranden är motiverade och nödvändiga.

6 Remissvar

Allmänt om utlåtandena

Det lämnades in 22 utlåtanden om det utkast till proposition som var på remiss. Utifrån remissvaren har propositionen till vissa delar ändrats och på många ställen kompletterats och preciserats.

En del av remissinstanserna understödde den särskilda regleringen om automatiserat beslutsfattande och ansåg att den bl.a. gör det möjligt att inrikta tjänstemannaarbete på mer komplicerade fall som kräver individuell prövning. En del av remissinstanserna förhöll sig kritiska till automatiserat påförande av administrativa påföljder av straffkaraktär och till automatiserat avgörande av begärandena om omprövning.

De föreslagna bestämmelserna ansågs allmänt taget vara alltför öppna i fråga om formuleringarna. Det ansågs nödvändigt att bestämmelserna preciseras och att motiveringen kompletteras. Särskild uppmärksamhet fästes vid att det av bestämmelserna inte på motsvarande sätt som av motiveringen framgick att automatiskt beslutsfattande enligt speciallagstiftningen är möjligt

endast om de allmänna förutsättningar för automatiskt beslutsfattande som föreslås i förvaltningslagen uppfylls. I remissyttrandena ansågs det vara viktigt att användningen av automation inte försvagar de skattskyldigas rättsskydd, utan att de krav på god förvaltning och rättssäkerhet som ställs i grundlagen uppfylls.

I fråga om ändringen av förfarandet för hörande om förseningsavgift gick remissinstansernas ståndpunkter i viss mån isär. En utvidgning av grunderna för avstående från att påföra förseningsavgift understöddes i flera yttranden av företrädare för näringslivet.

Meddelandet av beslut i vilket ändring kan sökas understöddes i stor utsträckning i yttrandena.

I ett remissyttrande tog man ställning till slopandet av skatteförhöjningen på grund av försummelse av registeranmälan enligt fordonsskattelagen och ansåg att den är ändamålsenlig och värd att understöda, eftersom skatteförhöjningens incitament att göra registeranmälan inte längre är betydande.

Administrativa påföljder av straffkaraktär

Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om automatiserat beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen ändrades vid den fortsatta beredningen utifrån remissyttrandena bl.a. så att förbudet mot automatiskt påförande av administrativa påföljder av straffkaraktär ströks i förslaget till 53 e § i förvaltningslagen. Enligt regeringspropositionen ansågs bestämmelserna om användningsområdena redan i tillräcklig utsträckning begränsa möjligheterna att utnyttja automatiserat beslutsfattande i fråga om påföljder. I propositionen konstateras det att de administrativa påföljderna också kan vara förenade med ett särskilt behov av att bedöma proportionaliteten, varvid det är fråga om prövning från fall till fall. Exempelvis andra sanktioner än schablonmässiga sanktioner faller direkt utanför tillämpningsområdet för automatiserat avgörande redan utan något separat förbud.

De påföljder som används vid beskattningen, såsom förseningsavgifter, skatteförhöjningar och försummelseavgifter i fråga om skatter som hör till Skatteförvaltningens behörighet samt för Transport- och kommunikationsverkets del den administrativa påföljd av straffkaraktär enligt fordonsskattelagen som kallas tilläggsskatt, kan påföras genom automatiserat beslutsfattande redan med stöd av den allmänna lagstiftningen, om de förutsättningar för automatiserat beslutsfattande som anges i den allmänna lagstiftningen uppfylls. Det finns således inget behov av specialbestämmelser om automatiskt påförande av påföljder. Därför har de förslag om administrativa påföljder av straffkaraktär som ingick i det utkast som var på remiss strukits ur denna proposition under den fortsatta beredningen.

Begäran om omprövning

Vissa remissinstanser förhöll sig i princip kritiska till förslaget om automatiskt avgörande av begäranden om omprövning och ansåg att bestämmelserna åtminstone bör vara mer noggrant avgränsade och exakta. Det ansågs också allmänt att bestämmelserna behöver preciseras. Vilka är de situationer där avgörandet av den skattskyldiges begäran om omprövning inte är förknippat med något behov av prövning från fall till fall ansågs vara en central fråga. I propositionen ansågs det vara oklart om en begäran om omprövning endast delvis kan godkännas automatiserat. Man förhöll sig negativt till att en begäran om omprövning av ett beslut som fattats automatiserat också ska avgöras automatiserat.

I en del yttranden ansågs det ändamålsenligt att utnyttja automatisering, och automatiseringen ansågs bl.a. möjliggöra en förkortning av behandlingstiderna för begäran om omprövning. I yttrandena konstaterades dock att användningen av automatisering inte får leda till att rättsskyddet försämrats.

Under den fortsatta beredningen har de bestämmelser om automatiskt avgörande av begäranden om omprövning som föreslås i lagen om beskattningsförfarande och i tullagen preciserats och motiveringarna har kompletterats. När det gäller tullagen har de föreslagna bestämmelserna dessutom begränsats till att gälla endast tullbeskattningen. Till den nya 26 f § som föreslås i lagen om beskattningsförfarande och till den nya 5 mom. som föreslås i 88 § i tullagen har det fogats uttryckliga bestämmelser om att automatiskt avgörande av begäranden om omprövning är möjligt endast om de förutsättningar för automatiskt avgörande av ett ärende som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls. När det gäller skatter som betalas på eget initiativ har man vid den fortsatta beredningen inte med tillräcklig noggrannhet identifierat sådana s.k. typfall i omprövningsskedet som skulle kunna avgöras automatiserat utan prövning från fall till fall. Därför har den bestämmelse om automatiserat godkännande av begäranden om omprövning som föreslagits i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ slopats.

Andra ärenden som kan avgöras automatiskt

De föreslagna bestämmelserna om automatiserat avgörande av ett ärende som gäller förlängning av tiden för inlämnande av skattedeklaration, bouppteckning, annan deklaration eller uppgifter eller av en förlängning av tiden för inlämnande av bouppteckning konstaterades vara öppna till sin utformning. Det ansågs att åtminstone i motiveringen bör det närmare och genom exempel förklaras vad dessa deklarationer och uppgifter kan vara.

Den bestämmelse om automatiserat avgörande av förskottsinnehållningsprocenten och förskottsskatten som föreslås i lagen om förskottsuppbörd ansågs motiverad.

I fråga om den bestämmelse om avbrytande av verkställighet som föreslås i lagen om skatteuppbörd konstaterades det att det inte framgår att automatiserat avgörande begränsas till ärenden som inte inbegriper tolkningsproblem eller är beroende av prövning.

När det gäller begäran om betalningsarrangemang för en fysisk person ansågs det i remissvaren att den i skäl 71 i ingressen till dataskyddsförordningen förutsatta skyddsåtgärden för att informera den registrerade om automatisk behandling inte förverkligas på det sätt som avses där, om den registrerade informeras om det automatiska avgörandet av ärendet först efter det att ett skriftligt förvaltningsbeslut har fattats, trots att den registrerade har begärt en manuell behandling i ärendet. I utlåtandet föreslogs det att regleringen kompletteras med en särskild informationsbestämmelse, där det förutsätts att den registrerade på förhand informeras om möjligheten att godkänna begäran automatiskt trots kravet på manuell behandling.

Vid den fortsatta beredningen har bestämmelserna om en förlängning av tiden för inlämnande av skattedeklaration, annan deklaration eller uppgifter i lagen om beskattningsförfarande och bestämmelserna om en förlängning av tiden för inlämnande av bouppteckning i lagen om skatt på arv och gåva preciserats så att det direkt framgår till vilka delar man avviker från den föreslagna 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen. Undantaget gäller uttryckligen en situation där en fysisk persons begäran eller ansökan inte godkänns. I ärenden som gäller förlängning av tiden kan ett positivt beslut fattas redan med stöd av den allmänna lagstiftningen. Dessutom preciseras den föreslagna undantagsbestämmelsen i lagen om beskattningsförfarande om förlängning av

tidsfristen för anmälan eller lämnande av uppgifter genom att det fogas en bestämmelse om att ett ärende kan avgöras automatiserat endast om de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls. Motsvarande precisering har också gjorts i de förslag till bestämmelser om vidtagande av betalningsarrangemang och avbrytande av verkställighet som ingår i lagen om skatteuppbörd. Utifrån remissyttrandena har till förslaget om automatiskt avgörande av ett ärende som gäller betalningsarrangemang dessutom fogats en särskild skyldighet för Skatteförvaltningen att informera i ärenden som gäller fysiska personer.

Förfarandet med förseningsavgift

En del av remissinstanserna höll sig kritiska till den föreslagna gränsen på 200 euro för hörande i samband med förfarandet med förseningsavgift eftersom rättsskyddets skulle försämrats jämfört med nuläget, men en del av remissinstanserna understödde den. Det påpekades också att en motsvarande gräns för hörande redan används i lagen om inkomstdatasystemet.

Vid den fortsatta beredningen har förslaget till bestämmelse om gränsen för hörande inte ändrats på de grunder som framgår av propositionen, bl.a. eftersom regleringen förbättrar den skattskyldiges rättsskydd jämfört med nuläget. Motiveringarna har kompletterats bl.a. med uppgifter om antalet beslut om förseningsavgift och de påförda förseningsavgifternas storlek.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om beskattningsförfarande

26 f §. *Automatiserat avgörande av ärenden.* Det föreslås att till lagen fogas en ny 26 f § där det föreskrivs om vissa avvikelser från bestämmelserna om automatiserat avgörande av ärenden i 8 b kap. i förvaltningslagen. Enligt paragrafen ska Skatteförvaltningen under vissa förutsättningar kunna avgöra ett ärende automatiskt också när det gäller vissa grupper av ärenden för vilkas del automatiskt avgörande av ärenden inte är tillåtet enligt förvaltningslagen. Automatiskt avgörande ska också i dessa ärendegrupper vara möjligt med vissa undantag som gäller rättsförutsättning endast när de förutsättningar för automatiserat avgörande av ett ärende som anges i förvaltningslagen och i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen uppfylls. Paragrafen utvidgar användningsområdet för automatiserat beslutsfattande vid beskattningsförfarandet jämfört med de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen. Utöver de situationer som nämns i paragrafen ska Skatteförvaltningen kunna avgöra ett ärende automatiskt i sådana fall där det är möjligt enligt förvaltningslagen.

Paragrafen ska utöver inkomstbeskattningen dessutom tillämpas vid tonnagebeskattningen, arvs- och gåvobeskattningen, fastighetsbeskattningen, bilbeskattningen och byggnadsbeskattningen med stöd av hänvisningar i de ifrågavarande lagarna till del sådana avgöranden som avses i paragrafen träffas i de nämnda skattelagen. Den ska dessutom tillämpas i ärenden som gäller mottagaren av betalningar enligt lagen om förskottsuppbörd.

Enligt 1 mom. 1 punkten kan Skatteförvaltningen avgöra en skattskyldigs begäran om omprövning automatiskt, om den skattskyldige i sin begäran om omprövning har framställt ett nytt yrkande eller ny utredning och begäran om omprövning godkänns. I bestämmelsen görs en avvikelse från 53 e § 4 mom. i förvaltningslagen där det föreskrivs att det inte är möjligt att automatiskt avgöra en begäran om omprövning.

Ett automatiskt avgörande av en begäran om omprövning förutsätter att det i begäran om omprövning har framförts ett nytt yrkande eller en ny utredning. Exempelvis vid inkomstbeskattningen kan det i typiska fall vara fråga om att uppgifterna i den skattskyldiges skattedeklaration och det beskattningsbeslut som fattats i enlighet med den har varit behäftade med en brist eller ett fel som den skattskyldige själv yrkar att ska rättas till genom en begäran om omprövning. Bestämmelsen kan åskådliggöras med följande exempel:

Exempel 1. En skattskyldig fysisk person har sålt aktier i börsbolaget A. Banken har lämnat Skatteförvaltningen en årsanmälan om aktieförsäljningen. Vinst eller förlust som uppkommit vid försäljningen kan inte räknas i en färdigt ifyllt skattedeklaration, eftersom uppgifterna om tiden för förvärvet av aktierna och anskaffningsutgiften saknas. Trots uppmaning klarlägger den skattskyldige inte anskaffningstiden eller anskaffningsutgiften innan beskattningen slutförts, och Skatteförvaltningen beräknar därför överlåtelsevinsten för aktierna genom att från deras försäljningspris dra av en antagen anskaffningsutgift på 20 procent.

Den skattskyldige yrkar på rättelse av överlåtelsevinsten genom att meddela de uppgifter om aktiernas anskaffningstid och anskaffningspris som saknats genom en specifikation av aktieförsäljningen i fråga i Skatteförvaltningens tjänst Min skatt. Aktierna eller uppgifterna om förvärv av dem är inte förenade med några ologiska eller andra omständigheter som skulle göra det motiverat att låta en tjänsteman bedöma riktigheten av de uppgifter som den skattskyldige lämnat. Den skattskyldiges rättelseyrkande kan godkännas genom automatiserat avgörande.

Exempel 2. Aktiebolaget har lämnat in en skattedeklaration inom utsatt tid. På aktiebolagets bolagsstämma, som hålls inom den tid som anges i bolagslagstiftningen, godkänns vissa ändringar i bokslutet. Bolaget avger en korrigerad skattedeklaration utan dröjsmål efter bolagsstämman och yrkar på rättelse av beskattningen i enlighet med den. Den korrigerade skattedeklarationen är inte förknippad med några ologiska eller andra omständigheter som skulle göra att frågan om deklarationen kan godkännas som beskattningsgrund behöver avgöras av en tjänsteman. Aktiebolagets begäran om omprövning kan godkännas genom automatiserat avgörande.

Automatiskt avgörande är inte möjligt, om den skattskyldige endast yrkar att riktigheten av det avgörande som är föremål för ändringssökandet ska omprövas och ändras utifrån tidigare anförda fakta. En begäran om omprövning kan inte heller avgöras automatiskt när begäran eller dess motivering formuleras fritt.

Exempel 3. Den skattskyldige har i sin skattedeklaration yrkat att kostnaderna för resor mellan bostaden och arbetsplatsen dras av enligt användning av egen bil. I beskattningen har kostnaderna dragits av enligt kostnaderna för det billigare allmänna fortskaffningsmedlet, eftersom det enligt en utredning som tjänstemannen skaffat har varit möjligt att utföra resorna med kollektivt fortskaffningsmedel. Den skattskyldige begär omprövning och upprepar sitt yrkande om avdrag för resekostnader beräknade enligt användning av egen bil. I motiveringen till begäran om omprövning lägger den skattskyldige fram en fritt formulerad ytterligare utredning om sina arbetstider och väntetiderna i samband med användning av ett kollektivt fortskaffningsmedel. Denna begäran om omprövning kan inte avgöras automatiskt.

Den skattskyldige har i allmänhet inte anledning att begära rättelse av beskattningen till den del beskattningen har verkställts automatiserat i enlighet med de uppgifter som han eller hon uppgett. Om man vid verkställandet av beskattningen avviker från de uppgifter som den skattskyldige lämnat, avgörs sakfrågan inte automatiserat, utan ärendet behandlas och avgörs av en tjänsteman. I beskattningen uppstår det således i princip inte situationer där samma sakfråga avgörs automatiskt vid både beskattningen och omprövningsförfarandet.

Enligt 1 mom. 2 punkten kan Skatteförvaltningen avgöra ett ärende automatiskt om Skatteförvaltningens beslut upphävs med anledning av den skattskyldiges begäran om omprövning och Skatteförvaltningen behandlar ärendet på nytt. Bestämmelsen gäller sådana situationer där Skatteförvaltningen har behörighet att upphäva ett beslut med anledning av begäran om omprövning. Skatteförvaltningen kan i nuläget med stöd av bestämmelsen avgöra begäran om omprövning och verkställa beskattningen på nytt automatiskt i sådana situationer som avses i 61 § 2 mom. i lagen om beskattningsförfarande.

Bestämmelsen kan åskådliggöras med följande exempel:

Exempel 4. Ett aktiebolag har inte lämnat in skattedeklaration trots uppmaning. Bolagets beskattning har verkställts som beskattning enligt uppskattning. Bolagets beskattningsbara inkomst har uppskattats vara 30 000 euro och en skatteförhöjning på fem procent, dvs. 1 500 euro, har påförts bolaget med stöd av 32 a § 3 mom. i lagen om beskattningsförfarande.

Bolaget lämnar in begäran om omprövning och yrkar att beskattningen enligt uppskattning upphävs och att beskattning verkställs i enlighet med den skattedeklaration som bifogats begäran om omprövning. Skatteförvaltningen upphäver beskattningen enligt uppskattning och verkställer beskattningen på nytt så att bolagets beskattningsbara inkomst fastställs vara 25 000 euro i enlighet med uppgifterna i skattedeklarationen och skatteförhöjningen sänks i enlighet med 32 a § 1 mom. i lagen om beskattningsförfarande till två procent, dvs. 500 euro, av den beskattningsbara inkomsten. Beskattningen enligt uppskattning kan upphävas och beskattningen verkställas på nytt på automatiserad väg.

Enligt 1 mom. 3 punkten får Skatteförvaltningen avgöra ett ärende automatiskt också när ett kompletterande beskattningsbeslut enligt 51 a § fattas med anledning av den skattskyldiges begäran om omprövning. Skatteförvaltningen fattar ett kompletterande beskattningsbeslut om den skattskyldige i sin begäran om omprövning uppger ny inkomst, nytt avdrag eller annan uppgift som påverkar beskattningen. Ärendet avgörs i ett sådant fall inte genom ett beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning, och något separat beslut fattas inte om att begäran om omprövning lämnas utan prövning. Bestämmelsen behövs för att klargöra att Skatteförvaltningens avgörande om att ärendet inte ska avgöras genom ett beslut med anledning av begäran om omprövning utan genom ett kompletterande beskattningsbeslut, kan träffas i ett automatiskt förfarande. Det kompletterande beskattningsbeslutet kan fattas automatiserat om de allmänna förutsättningar för automatiserat avgörande av ärenden som anges i 53 e § 1 mom. i förvaltningslagen uppfylls.

Enligt 2 mom. får Skatteförvaltningen avgöra ett ärende som gäller förlängning av tidsfristen för inlämnande av skattedeklaration, annan deklaration eller uppgifter automatiskt också om en fysisk persons begäran eller ansökan inte bifalls. Bestämmelsen gäller sådana situationer där Skatteförvaltningen har behörighet att förlänga tidsfristen för lämnande av deklaration i ett enskilt fall. I den föreslagna bestämmelsen görs en avvikelse från 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen. Enligt den är en förutsättning för automatiserat avgörande av ärenden att den fysiska person som beslutet avser får begära omprövning av avgörandet till alla delar genom en omprövningsbegäran i sådana fall att hans eller hennes yrkande inte godkänns. Enligt 8 § 3 mom. får ändring inte sökas i Skatteförvaltningens beslut i ett förlängningsärende.

En fysisk persons begäran om förlängning av tidsfristen kan godkännas på automatiserad väg med stöd av den bestämmelse som föreslås i förvaltningslagen. Med stöd av den bestämmelse som nu föreslås får Skatteförvaltningen på automatiserad väg avslå också en fysisk persons begäran om förlängning av tidsfristen. I praktiken skulle detta kunna ske exempelvis i ett sådant fall där begäran om förlängning av tidsfristen har lämnats in först efter att den utsatta tiden för

inlämnande av skattedeklaration har gått ut. Den skattskyldige ska iaktta de tidsfrister som fastställts för fullgörande av deklarationsskyldigheten. Han eller hon har vid behov möjlighet att före utgången av tidsfristen begära tilläggstid för anmälan, för vilket Skatteförvaltningen erbjuder flexibla förfaranden. Men hänsyn till ärendets natur kan det föreslagna undantaget från förutsättningen angående begäran om omprövning enligt 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen anses vara godtagbart. Det att en tjänsteman behandlar ansökan i ovan nämnda juridiskt klara fall har ingen betydelse för den skattskyldige som skyddsåtgärd, eftersom inte heller tjänstemannen har prövningsrätt i ärendet, utan begäran ska avslås. Avgörandet i ett ärende som gäller förlängning av tidsfristen har betydelse för den skattskyldige, eftersom påföljden för försenade skattedeklarationer är en förseningsavgift. Om förseningen är ringa eller om det har funnits en av den skattskyldige oberoende orsak, giltig orsak eller någon annan särskild orsak till förseningen, behöver förseningsavgift inte påföras. Den skattskyldige kan i beskattnings- eller besvärsskedet lägga fram utredning om orsaken till förseningen och på så sätt undvika förseningsavgift, om det finns en ovan angiven grund för att avstå från att påföra avgiften.

Enligt 3 mom. kan ett ärende som avses i 1 och 2 mom. avgöras automatiskt endast om de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls. Skatteförvaltningen kunde således avgöra ett ärende som gäller begäran om omprövning och ett ärende som gäller förlängning av tidsfristen automatiskt endast om det inte ingår omständigheter som enligt Skatteförvaltningens förhandsbedömning kräver prövning från fall till fall eller om en tjänsteman eller någon annan handläggare av ärendet har bedömt omständigheter som kräver prövning från fall till fall. Avgörandet ska också grunda sig på behandlingsregler som utarbetats på basis av tillämplig lag. Bestämmelsen är informativ till sin karaktär. Syftet med den är att understryka att de allmänna förutsättningarna för automatiserat avgörande enligt förvaltningslagen också gäller och begränsar automatiskt avgörande av begäranden om omprövning och ärenden som gäller förlängning av tidsfristen.

Enligt 4 mom. jämföras också en anmälningsskyldig och andra uppgiftsskyldiga samt den som ansvarar för skatt med den skattskyldige. I de situationer som avses i paragrafen kan också ett beslut som gäller dem i sin helhet fattas i ett automatiserat förfarande.

51 §. Beskattningsbeslut och beskattningsintyg. I 1 mom. föreskrivs det om beskattningsbeslutets innehåll på ett sätt som avviker från 44 § 1 mom. i förvaltningslagen. Det föreslås att det till 1 mom. fogas en hänvisning till 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen. Således ska det av ett beskattningsbeslut framgå förutom de uppgifter som nuförtiden ingår i beslutet dessutom om ärendet har avgjorts automatiskt samt uppgift om var ett sådant beslut om införande som avses i 28 d § i informationshanteringslagen finns att tillgå. Med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 59 § i lagen om skatt på arv och gåva tillämpas bestämmelsen också på beslut som fattas vid arvs- och gåvobeskattningen.

7.2 Lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ

35 §. Förseningsavgift. Det föreslås att bestämmelsen om hörande av den skattskyldige i 4 mom. ändras. Enligt förslaget ska den skattskyldige ges tillfälle att lämna en utredning innan en förseningsavgift påförs, om det inte är uppenbart onödigt. Om den förseningsavgift som påförs är högst 200 euro, ska tillfälle att lämna en utredning ges endast om det behövs av särskilda skäl.

Det skulle vara uppenbart onödigt att höra den skattskyldige med anledning av en förseningsavgift som är högre än 200 euro i en sådan exceptionell situation där de omständigheter som lett till att skattedeklarationen lämnats in för sent redan är kända av Skatteförvaltningen vid inlämnandet av deklarationen på grund av att de redan utretts tillsammans med den skattskyldige. I

praktiken är hörande av den skattskyldige huvudregel om den förseningsavgift som påförs överstiger 200 euro. Om den förseningsavgift som påförs uppgår till högst 200 euro ska den skattskyldige höras endast i undantagsfall innan förseningsavgift påförs. Den skattskyldige hörs till exempel när det råder oklarhet om tidpunkten för ankomsten av deklarationen. Gränsen på 200 euro för hörande gäller skilt för varje skattedeklaration. Om samma skattskyldiga lämnar in flera skattedeklarationer för sent, föreligger ingen skyldighet att höra parten, om var och en av de separata förseningsavgifter som påförs på grund av att skattedeklarationen försenats är högst 200 euro.

I 5 mom. föreslås en ändring av bestämmelsen om att förseningsavgift inte ska påföras. Grunderna för att inte påföra förseningsavgift ska utvidgas och bestämmelsen ändras så att beslutet grundar sig på rättslig prövning. Förseningsavgift ska inte påföras om inlämnandet av deklaration har fördröjts av skäl som inte beror på den skattskyldige eller om det finns ett giltigt skäl eller något annat särskilt skäl till försummelsen. Grunderna för att inte påföra förseningsavgift motsvarar de grunder på vilka man har kunnat avstå från att ta ut förseningsavgift enligt 68 § 1 mom. i lagen om skatteuppbörd vilket föreslås bli upphävt i detta lagförslag. Med tanke på målsättningen med förseningsavgiften är det inte ändamålsenligt att ringa försening ska utgöra en grund för att förseningsavgift inte påförs. Bestämmelserna om hur olika skatteslag hänförs tidsmässigt och den tid som i lag reserverats för inlämnande av deklaration säkerställer att de skattskyldiga i praktiken har möjligt att lämna in deklarationen i rätt tid, om det inte är fråga om skäl som inte beror på den skattskyldige, insjuknande eller oöverstigligt hinder (force majeure).

Som skäl som inte beror på den skattskyldige kan betraktas exempelvis driftsstörningar i det allmänna datanätet och driftsstörningar i Skatteförvaltningens e-tjänst, vilka redan i nuläget utgör skäl för att förseningsavgift inte påförs, och andra motsvarande skäl. Om försummelsen däremot exempelvis beror på ett förfarande hos den som den skattskyldige bemyndigat är det inte fråga om skäl som inte beror på den skattskyldige. Som giltigt skäl betraktas däremot bl.a. sjukdom och force majeure. Deklarations- och anmälningsskyldigheten ska dock fullgöras så snabbt som möjligt efter det att hindret har upphört, för att förseningsavgift inte ska behöva påföras. Som andra särskilda skäl kan betraktas t.ex. ett räknefel, skrivfel eller uttrycksfel som den skattskyldige gjort av misstag. Att det är fråga om en ringa försening ska inte utgöra någon grund för att förseningsavgift inte påförs.

Med stöd av bestämmelsen kan man också delvis avstå från att påföra förseningsavgift t.ex. när ett giltigt skäl som lett till försening av deklarationen gällt endast en del av förseningstiden.

52 §. Meddelande av beslut. I 2 mom. föreslås en ändring så att ett beslut alltid ska meddelas också i sådana ärenden som avses i 12–14 § och 15 § 2 och 3 mom. En förutsättning för att ett beslut ska meddelas nuförtiden är att man begär beslut.

I 12 § finns bestämmelser om att den skattskyldige eller den som betalar lön har rätt att välja en förlängd skatteperiod om ett kalenderårskvartal eller ett kalenderår, om de lagstadgade villkoren för omsättningens storlek uppfylls. I 13 § finns bestämmelser om ändring av en förlängd skatteperiod till en kortare skatteperiod. I 13 § finns dessutom bestämmelser om rätten för den som bedriver primärproduktion och för en upphovsman till ett konstverk, vars lagstadgade skatteperiod är ett kalenderår, att tillämpa en kortare skatteperiod. I 14 § finns bestämmelser om de tidpunkter från vilka skatteperioder börjar tillämpas. I 14 § anges dessutom som villkor att Skatteperioden ska vara densamma under minst ett år. I 15 § 2 mom. finns bestämmelser om den tidpunkt från vilken ändring av skatteperioden börjar tillämpas i sådana situationer där den skattskyldige meddelar att de lagstadgade förutsättningarna för en viss skatteperiod inte längre uppfylls. Bestämmelsen gäller både den valda förlängda skatteperioden och sådan primärproducent och upphovsman till konstverk som tillämpar en skatteperiod som är ett kalenderår. I 15 § 3

mom. föreskrivs det om den tidpunkt från vilken en skatteperiod ändras när Skatteförvaltningen på något annat sätt än på den skattskyldiges anmälan konstaterar att förutsättningarna för tillämpning av en skatteperiod inte längre uppfylls.

53 §. *Beslut på den skattskyldiges begäran.* Paragrafen föreslås bli upphävd som obehövlig. I ett ärende som avses i 12–15 § ska beslut alltid meddelas med stöd av 52 §.

55 §. *Innehållet i beslut.* I 1 mom. föreskrivs om innehållet i beslut på ett sätt som avviker från 44 § 1 mom. i förvaltningslagen. Det föreslås att det till 1 mom. fogas en hänvisning till 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen. Utöver de uppgifter som nuförtiden ingår i ett beslut ska av beslutet dessutom framgå om ärendet har avgjorts automatiskt samt uppgift om var det i 28 d § i informationshanteringslagen avsedda beslutet om införande finns att tillgå. Med stöd av hänvisningsbestämmelsen i 56 c § i lagen om överlåtelseskatt (931/1996) ska bestämmelsen också tillämpas på beslut som fattas vid överlåtelsebeskattning.

7.3 Lagen om skatteuppbörd

43 §. *Förutsättningar för betalningsarrangemang.* Till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. i stället för det temporära 5 mom. (513/2021).

Enligt det föreslagna momentet kan en fysisk person i sin begäran om betalningsarrangemang för skatter yrka att saken inte ska avgöras automatiskt. I bestämmelsen görs en avvikelse från den rättsskyddsförutsättning som anges i 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen.

Enligt 41 § i lagen om skatteuppbörd kan Skatteförvaltningen vidta betalningsarrangemang om den anser att betalningsarrangemang är det mest ändamålsenliga indrivningssättet. Beslutet om vidtagande av betalningsarrangemang faller inom Skatteförvaltningens beslutanderätt och ändring får inte sökas i Skatteförvaltningens beslut.

På grund av avsaknaden av möjlighet att söka ändring tillgodoses den registrerades rätt enligt dataskyddsförordningen att kräva att en person deltar i behandlingen av uppgifter så att en fysisk person som begär betalningsarrangemang i Skatteförvaltningens elektroniska tjänst (MinSkatt) samtidigt kan framställa ett yrkande om att Skatteförvaltningen inte avgör ärendet automatiskt. Om ett sådant yrkande har framförts kan Skatteförvaltningen inte avslå begäran genom automatiserat avgörande utan en tjänsteman ska avgöra ärendet. Skatteförvaltningen ska dock alltid kunna avgöra ett ärende som gäller vidtagande av betalningsarrangemang automatiskt om de allmänna förutsättningarna för automatiserat avgörande av ärenden i 53 e § 1 mom. i förvaltningslagen uppfylls och begäran godkänns. Skatteförvaltningen ska i samband med anhängiggörandet av en begäran om betalningsarrangemang informera den fysiska personen om att ärendet trots dennes yrkande kan avgöras automatiskt, om begäran om betalningsarrangemang godkänns. Informationen kan lämnas t.ex. i en elektronisk tjänst i samband med den meny som är avsedd för framställande av yrkanden. Bestämmelsen ska inte gälla begäranden om betalningsarrangemang som gjorts på något annat sätt än i den elektroniska tjänsten. Den skattskyldige kan också begära betalningsarrangemang per telefon, genom en fritt formulerad skriftlig begäran eller per e-post. En tjänsteman avgör alltid en begäran som framförts på något annat sätt än i en elektronisk tjänst, vilket innebär att möjligheten att kräva handläggning av en tjänsteman och Skatteförvaltningens informationsskyldighet i samband därmed inte gäller dessa andra sätt att anhängiggöra ärendet.

I övrigt ska förvaltningslagen och informationshanteringslagen iakttas i ett ärende som gäller vidtagande av betalningsarrangemang. I det föreslagna momentet föreskrivs dessutom uttryckligen att ett ärende som gäller vidtagande av betalningsarrangemang kan avgöras automatiskt

endast om de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls. Skatteförvaltningen kan således avgöra en begäran om betalningsarrangemang automatiskt endast om den inte innehåller omständigheter som enligt Skatteförvaltningens förhandsbedömning kräver prövning från fall till fall eller om en tjänsteman eller någon annan handläggare av ärendet har bedömt omständigheter som kräver prövning från fall till fall. Avgörandet ska också grunda sig på behandlingsregler som utarbetats enligt tillämplig lag. Bestämmelsen är informativ. Syftet med den är att understryka att de allmänna förutsättningarna för automatiserat avgörande enligt förvaltningslagen också gäller och begränsar det automatiska avgörandet av begäranden om betalningsarrangemang.

Bestämmelsen omfattar inte sådana situationer där betalningsarrangemanget förfaller. Ett betalningsarrangemang som beviljats en skattskyldig förfaller, om den skattskyldige inte iakttar de villkor för betalningsarrangemang om vilka det föreskrivs i Skatteförvaltningens beslut om förfarande som ska iaktas vid betalningsarrangemang. Enligt beslutet förfaller betalningsarrangemanget, om den skattskyldige inte betalar betalningarna i enlighet med betalningstidtabellen, om det för den skattskyldige uppstår en ny skatteskuld eller om den skattskyldige försummar deklarationsskyldigheten som gäller beskattningen. Betalningsarrangemang som förfaller på de grunder som anges i Skatteförvaltningens beslut är inte förenade med någon ändamålsenlighetsprövning från fall till fall eller utövande av någon annan prövningsrätt, utan betalningsarrangemanget förfaller alltid när en ovan nämnd försummelse inträffar. I de ovan nämnda fallen fattas det inte något beslut enligt 53 e § i förvaltningslagen om att betalningsarrangemanget förfaller, eftersom det sker till följd av att förutsättningarna för det ifrågavarande beslutets giltighet upphör.

I propositionen föreslås inte heller bestämmelser om automatiska förfaranden i samband med andra indrivningsmetoder som avses i 41 § i lagen om skatteuppbörd. De övriga indrivningsmetoderna är verkställighetsåtgärder som myndigheten vidtar i syfte att driva in den betalning som påförts eller föreskrivits för den skattskyldige. I motsats till betalningsarrangemanget, där Skatteförvaltningen meddelar ett beslut med anledning av den skattskyldiges begäran om betalningsarrangemang, anses det inte att man vid användningen av andra indrivningsmetoder träffar sådana avgöranden som avses i 53 e § 1 mom. i förvaltningslagen. Till exempel sker sändandet av skatt för indrivning i utsökningsväg i ett automatiskt förfarande, men Skatteförvaltningen träffar inte något avgörande i ärendet. Skatten sänds till utsökning, om den förfallna skatten trots uppmaning enligt 42 § i lagen om skatteuppbörd inte har betalats och det inte finns något hinder för utsökning på grund av ett förbud mot verkställighet av skatt eller något annat hinder. Den skattskyldiges skyldighet att betala skatt uppkommer redan på basis av ett beskattningsbeslut eller en deklaration om skatt som ska betalas på eget initiativ. Enligt 3 § i lagen om verkställighet av skatter och avgifter är skatten direkt utsökbar, dvs. utsökning kan verkställas utan särskilt beslut. Skatteförvaltningen sänder skatten till utsökning och vidtar andra åtgärder för indrivning av denna verkställbara fordran, men den har inte själv verkställighetsbehörighet. Beskattningsbeslutet är förenat med rätt att söka ändring enligt lagarna om beskattningsförfarande och den skattskyldige kan enligt lagen om verkställighet av skatter och avgifter ansöka om att verkställigheten av skatten avbryts, vilket ska beviljas om ändringssökandet inte uppenbarligen är ogrundat. Den skattskyldige kan således vid ett förfarande för ändringssökande som gäller beskattningen få ett avgörande som påverkar utsökningen av skatt. I utsökningslagstiftningen finns dessutom bestämmelser om gäldenärens rättsmedel i samband med utsökningsförfarandet och andra insolvensförfaranden.

67 a §. *Automatiskt avgörande av avbrottsärenden.* Till lagen föreslås bli fogad en ny 67 a §. I bestämmelsen görs en avvikelse från den rättsskyddsförutsättning som anges i 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen. Bestämmelser om förbud mot att söka ändring i beslut i ett avbrottsärende finns i 17 § 2 mom. i lagen om verkställighet av skatter och avgifter där det föreskrivs att ett

avgörande i ett ärende som gäller förbud mot eller avbrytande av verkställighet inte får överklagas särskilt. Ett ärende som gäller avbrytande av verkställighet, dvs. ett ärende som gäller förbud mot eller avbrytande av verkställighet av skatt, kan avgöras automatiskt också när en fysisk persons yrkande inte godkänns. I övrigt ska förvaltningslagen och lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen iaktas i ett avbrottsärende. I den föreslagna bestämmelsen föreskrivs dessutom uttryckligen att ett ärende som gäller avbrytande av verkställighet kan avgöras automatiskt endast om de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls. Skatteförvaltningen kan således avgöra en ansökan om avbrytande av verkställighet automatiskt endast om den inte innehåller omständigheter som enligt Skatteförvaltningens förhandsbedömning kräver prövning från fall till fall eller om en tjänsteman eller någon annan handläggare av ärendet har bedömt omständigheter som kräver prövning från fall till fall. Avgörandet ska också grunda sig på behandlingsregler som utarbetats enligt tillämplig lag. Bestämmelsen är informativ. Syftet med den är att understryka att de allmänna förutsättningarna för automatiserat avgörande enligt förvaltningslagen gäller och begränsar också automatiskt avgörande av ärenden som gäller avbrytande av verkställighet.

68 §. Förseningsavgift som inte tas ut. Paragrafen ändras så att den har endast ett moment. I nuvarande 1 mom. slopas bestämmelsen om att någon förseningsavgift inte ska tas ut. Bestämmelser om de situationer där förseningsavgift inte ska påföras finns i föreslagna 35 § 5 mom. i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ. Bestämmelser om de situationer där någon förseningsavgift inte påförs för försenad anmälan till inkomstregistret finns i 22 § 3 mom. i lagen om inkomstdatasystemet. Den ändrade paragrafen ska i fortsättningen ha samma innehåll som nuvarande 2 mom., dvs. ett bemyndigande för finansministeriet att utfärda förordning.

69 §. Innehållet i beslut. I paragrafen föreskrivs det om innehållet i ett beslut som meddelats med stöd av lagen om skatteuppbörd på ett sätt som avviker från 44 § 1 mom. i förvaltningslagen. Det föreslås att det till paragrafen fogas en hänvisning till 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen. Utöver de uppgifter som nuförtiden ingår i ett beslut ska av beslutet dessutom framgå om ärendet har avgjorts automatiskt samt uppgift om var det i 28 d § i informationshanteringslagen avsedda beslutet om införande finns att tillgå.

7.4 Lagen om förskottsuppbörd

7 §. Automatiskt avgörande av ärenden som gäller betalningsmottagare. Till lagen föreslås bli fogad en ny 7 § i stället för den 7 § som upphävts genom lag 1225/2006. Paragrafen gäller automatiskt avgörande av ärenden som gäller betalningsmottagare.

Enligt 1 mom. får Skatteförvaltningen fatta ett beslut som gäller innehållningsprocent och skatt som ska betalas vid förskottsuppbörden automatiskt trots att en fysisk person inte får begära omprövning av beslutet. I bestämmelsen görs en avvikelse från den rättsskyddsförutsättning i fråga om fysiska personer som föreskrivs i 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen.

Bestämmelsen gäller i praktiken s.k. grundskattekort och -förskottsinnehållning som Skatteförvaltningen fastställer för den skattskyldige på myndighetsinitiativ med tanke på förskottsuppbörden under skatteåret enligt de grunder som anges i lagen om förskottsuppbörd och Skatteförvaltningens beslut som utfärdats med stöd av den. Det är inte möjligt att begära omprövning i fråga om beslut om grundskattekort och förskottsinnehållning utan den skattskyldige ska först ansöka om bestämmande av ny innehållningsprocent och skatt som ska betalas vid förskottsuppbörden i enlighet med 18 och 24 § i lagen om förskottsuppbörd, och den skattskyldige kan först därefter begära omprövning av det beslut som meddelats med anledning av denna ansökan i enlighet med 65 a § 6 mom. i lagen om beskattningsförfarande.

Bestämmelsen är nödvändig för att Skatteförvaltningen ska kunna räkna fram den skattskyldiges innehållningsprocent och skatt som ska betalas vid förskottsuppbörden. Bestämmelserna äventyrar inte den skattskyldiges rättssäkerhet, eftersom denne skulle kunna begära bestämmande av ny innehållningsprocent och förskottsinnehållning och vid behov lämna in en begäran om omprövning av det beslut som meddelats med anledning av begäran.

I 2 mom. föreskrivs att vid det automatiska avgörandet av ett förskottsuppbördsärende som gäller en betalningsmottagare iakttas i övrigt 8 b kap. i förvaltningslagen med de undantag som föreskrivs i 26 f § i lagen om beskattningsförfarande.

7 a §. Innehållet i beslut. I paragrafen föreskrivs det om innehållet i ett beslut som fattas med stöd av lagen om förskottsuppbörd på ett sätt som avviker från 44 § 1 mom. i förvaltningslagen. Det föreslås att det till paragrafen fogas en hänvisning till 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen. Utöver de uppgifter som nuförtiden ingår i ett beslut ska av beslutet dessutom framgå om ärendet har avgjorts automatiskt samt uppgift om var det i 28 d § i informationshanteringslagen avsedda beslutet om införande finns att tillgå.

32 §. Beslut som gäller registrering. Till lagen föreslås bli fogad en ny 32 § i stället för den 32 § som upphävts genom lag 775/2016.

I paragrafen föreslås bestämmelser om beslut om införande i och avförande ur förskottsuppbördsregistret och arbetsgivarregistret. Beslut ska meddelas även om vederbörande med avvikelse från anmälan eller ansökan inte har införts i eller avförts ur registret. Ett företag förs in i förskottsuppbördsregistret på ansökan och i arbetsgivarregistret enligt anmälan.

48 §. Ändringssökande. I 3 mom. stryks förbudet mot ändringssökande i ett ärende som gäller registrering av en arbetsgivare.

7.5 Lagen om skatt på arv och gåva

33 b §. Till lagen fogas en ny 33 b § som gäller automatiskt avgörande av ärenden.

I 1 mom. föreskrivs att i fråga om automatiskt avgörande av ärenden vid arvs- och gåvobeskattningen tillämpas bestämmelserna i 26 f § i lagen om beskattningsförfarande. I fråga om automatiskt avgörande av ärenden tillämpas således bestämmelserna i det föreslagna 8 b kap. i förvaltningslagen med de undantag som föreskrivs i lagen om beskattningsförfarande.

Enligt 26 f § 1 mom. 1 punkten i lagen om beskattningsförfarande kan en skattskyldigs begäran om omprövning avgöras automatiskt, om den skattskyldige i begäran om omprövning framställer ett nytt yrkande eller begär ny utredning och begäran om omprövning godkänns. Även en begäran om omprövning av arvs- och gåvobeskattningen kan i dessa situationer avgöras automatiskt, om förutsättningarna för automatiserat avgörande av ärendet också i övrigt uppfylls. Tillämpningen av bestämmelsen åskådliggörs av följande exempel.

Exempel 5. Den skattskyldige har fått ett arv efter sin mor. Som värde på bostadsaktier som har hört till kvarlåtenskapen har vid arvsbeskattningen fastställts det i bouppteckningsinstrumentet antecknade värdet 200 000 euro. Efter verkställd arvsbeskattning säljer den skattskyldige bostadsaktierna till ett belopp av 170 000 euro och yrkar i sin begäran om omprövning att arvsbeskattningsvärdet sänks till ett belopp som motsvarar köpesumman. Enligt de uppgifter som den skattskyldige lämnat med anledning av begäran om omprövning och de uppgifter som Skatteförvaltningen har tillgång till har aktierna sålts ungefär ett år efter arvlåtarens död och utifrån

köpeskillingsstatistiken kan det inte antas att en köpesumma som är lägre än arvsbeskattningsvärdet har berott på att priset på bostadsaktier har sjunkit efter arvlåtarens död. Den skattskyldiges begäran om omprövning kan godkännas genom automatiserat avgörande.

Enligt 2 mom. kan Skatteförvaltningen dessutom automatiskt avgöra ett ärende som gäller förlängning av tidsfristen för förrättande av bouppteckning också om en fysisk persons yrkande inte godkänns. Bestämmelser om förbud mot att söka ändring i Skatteförvaltningens beslut i ett ärende som gäller förlängning av tidsfristen för förrättande av bouppteckning finns i 20 kap. 12 § i ärvdabalken. I den föreslagna bestämmelsen görs en avvikelse från 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen. Enligt bestämmelsen är en förutsättning för automatiserat avgörande av ärenden att den fysiska person som beslutet avser får begära omprövning av avgörandet till alla delar genom en omprövningsbegäran i sådana fall att hans eller hennes yrkande inte godkänns. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen ska Skatteförvaltningen också kunna avslå begäran om förlängning av tidsfristen för förrättandet av bouppteckning på automatiserad väg, om de allmänna förutsättningar för automatiserat avgörande av ärenden som anges i 53 e § 1 och 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls. I praktiken skulle detta kunna ske om avgörandet av ärendet i fråga inte förutsätter prövning från fall till fall, vilket är fallet när begäran om förlängning av tidsfristen lämnats in först efter det att den lagstadgade tidsfristen för förrättandet av bouppteckning gått ut. Det att en tjänsteman behandlar ansökan i ovan nämnda juridiskt klara fall har ingen betydelse för den skattskyldige som skyddsåtgärd, eftersom inte heller tjänstemannen har prövningsrätt i ärendet, utan begäran ska avslås. Men hänsyn till ärendets natur kan det föreslagna undantaget från förutsättningen angående begäran om omprövning enligt 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen anses vara godtagbart.

7.6 Fordonsskattelagen

22 §. Uppgifter i debetsedeln. I paragrafen föreskrivs det om innehållet i debetsedeln för debitering av fordonsskatten på ett sätt som avviker från 44 och 45 § i förvaltningslagen. Det föreslås att det till 1 mom. fogas en materiell hänvisning till 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen. Utöver de uppgifter som redan i nuläget finns på debetsedeln ska av debetsedeln dessutom framgå om ärendet har avgjorts automatiskt samt uppgift om var det i 28 d § i informationshanteringslagen avsedda beslutet om införande finns att tillgå.

45 §. Skatteförhöjning. I paragrafen finns bestämmelser om skatteförhöjning som påförs med stöd av fordonsskattelagen. Den skatteförhöjning som föreskrivs i nuvarande 1 mom. ska slopas, men i övrigt ändras paragrafen inte i fråga om sakinnehåll.

I 1 mom. föreskrivs det om en skatteförhöjning som påförs för underlåtelse att göra en registreringsanmälan om överlåtelse av äganderätten till ett fordon. I ovan avsedda situationer är det fråga om ägarbyte av fordon där säljaren har gjort en anmälan om överlåtelse, men köparen har inte på motsvarande sätt anmält ägarbytet och registrerat fordonet i sitt namn. I sådana fall påförs ägaren, dvs. den skattskyldige, en skatteförhöjning enligt fordonsskattelagen, om den skattskyldige inte registrerar fordonet.

Syftet med skatteförhöjningen är att skapa ett incitament för att göra en registreringsanmälan. Enligt detaljmotiveringen till bestämmelserna om skatteförhöjning i regeringens proposition RP 111/2003 rd är skatteförhöjning i fall av försummelse nödvändig för att uppgifterna i fordons-skatteregistret på bästa möjliga sätt ska kunna hållas uppdaterade och tillförlitliga. Dessutom ansågs det på den tiden att registreringsanmälan ”på sätt och vis motsvarar skattedeklaration”. Nuförtiden är registreringsanmälan betydelse som skattedeklaration liten, eftersom Transport- och kommunikationsverket får information om överföringen av skattskyldighet redan innan ägarskapet registreras och beskattningsbeslutet kan fattas innan anmälan i fråga görs.

Påförandet av skatteförhöjning på grund av underlåtelse att lämna in en registeranmälan om överlåtelse av äganderätten är också förenat med ett förbud mot dubbel straffbarhet, eftersom det sedan 2020 för samma gärning har påförts en avgift för trafikförseelse enligt fordonslagen och dessförinnan en ordningsbot enligt den upphävda vägtrafiklagen. Det finns dock inte några bestämmelser om företräde i fråga om påföljderna. I sådana situationer där oklarhet om tolkningen råder har Transport- och kommunikationsverket återbetalat alla skatteförhöjningar enligt 1 mom. till de skattskyldiga efter det att fordonet har blivit registrerat. Syftet med denna praxis har varit att agera kundvänligt och säkerställa att två olika straff inte påförs för samma gärning.

På basis av det som beskrivs ovan kan skatteförhöjningen enligt 1 mom. hellre betraktas som en förseningsavgift som uppmuntrar till inlämnande av registreringsanmälan än som en sådan skatteförhöjning i samband med beskattning och försummelse att lämna in skattedeklaration som avses i annan skattelagstiftning. Också det återbetalningsförfarande som Transport- och kommunikationsverket tillämpar är en avvikande lösning jämfört med annan skattelagstiftning och påminner också till denna del mer om något annat än en påföljdsavgift i samband med beskattningen. Å andra sidan har själva incitamentseffekten i samband med registrering av fordon haft en ganska liten betydelse i nuläget. I bakgrunden ligger det att skatteförhöjningen återbetalas efter registreringen, och det att avgiften för trafikförseelse i samband med trafikövervakningen gäller samma gärning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås det att bestämmelsen om skatteförhöjning i 1 mom. slopas som onödig. Övriga skatteförhöjningar som anges i paragrafen ska förbli i kraft med motsvarande sakinnehåll. I och med ändringen blir nuvarande 2 mom. 1 mom., nuvarande 3 mom. blir 2 mom. och nuvarande 4 mom. blir 3 mom.

7.7 Tullagen

88 §. Begäran om omprövning. Till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. där det föreskrivs om automatiskt avgörande av en begäran om omprövning.

Tullen kan avgöra automatiskt en begäran om omprövning som gäller tullbeskattning, om det framställs ett nytt yrkande eller ny utredning i begäran om omprövning och omprövningsbegäran godkänns till alla delar. På motsvarande sätt som i fråga om beskattningsförfarande ska dock en begäran om omprövning från ett tullombud som begär omprövning på statens vägnar också fortsättningsvis avgöras på annat sätt än automatiskt. I bestämmelsen görs en avvikelse från 53 e § 4 mom. i förvaltningslagen där det föreskrivs att det inte är möjligt att automatiskt avgöra en begäran om omprövning. I fråga om automatiskt avgörande av ärenden tillämpas i övrigt det föreslagna nya 8 b kap. i förvaltningslagen som gäller automatiserat avgörande av ärenden.

Enligt det föreslagna momentet kan en begäran om omprövning dessutom avgöras automatiskt endast om de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls. Tullen kan således avgöra en begäran om omprövning automatiskt endast om den inte innehåller omständigheter som enligt Tullens förhandsbedömning kräver prövning från fall till fall eller om en tjänsteman eller någon annan handläggare av ärendet har bedömt omständigheter som kräver prövning från fall till fall. Avgörandet ska också grunda sig på behandlingsregler som utarbetats enligt tillämplig lag. Bestämmelsen är till denna del informativ. Syftet med den är att understryka att de allmänna förutsättningarna för automatiserat avgörande enligt förvaltningslagen också gäller och begränsar det automatiska avgörandet av begäranden om omprövning.

Ett automatiskt avgörande av en begäran om omprövning förutsätter att det i begäran om omprövning har framförts ett nytt yrkande eller en ny utredning. Med detta avses i praktiken nya

uppgifter som lämnas i stället för dem som meddelats felaktigt tidigare. Det är i typiska fall fråga om att uppgifterna i en tulldeklaration som lämnats till Tullen och det tullbeskattningsbeslut som fattats i enlighet med deklarationen har varit behäftade med en brist eller ett fel som anmälaren själv yrkar att ska rättas till genom en begäran om omprövning. Det är fråga om en sådan situation t.ex. när anmälaren av misstag felaktigt har meddelat köpesumman, fraktgodset eller någon annan uppgift som påverkar förtullningsvärdet och rättelsen av felet leder till skatteåterbäring. Felaktiga uppgifter kan t.ex. bero på ett tangentfel eller på att uppgifter om fel faktura lämnats eller att köpesumman av misstag har meddelats i fel valuta.

Begäran om omprövning är ett rättsmedel som ingår i den helhet som består av systemet för ändringssökande och som säkerställer ändringssökandens rättsskydd. När avgörandet av en begäran om omprövning förutsätter rättslig prövning, kan man inte automatiserat undersöka om det beslut som är föremål för begäran om omprövning är korrekt, utan ett avgörande av ärendet förutsätter en helhetsbetonad prövning av det beslut som begäran om omprövning gäller. Endast på detta sätt kan rättsskyddet för den som begär omprövning i dessa fall säkerställas på behörigt sätt. En situation där en begäran om omprövning inte kan avgöras på automatiserad väg åskådliggörs av följande exempel.

Exempel 6. Tullen har genom ett efterförtullningsbeslut tagit ut tull och importskatt för varor som hänförs till förfarandet vid tillfällig införsel, eftersom förfarandet inte har avslutats inom utsatt tid och överträdelsen av skyldigheten har medfört tullskuld i enlighet med artikel 79 i tullkodexen. Den tullskyldige lämnar en begäran om omprövning till Tullen där den tullskyldige yrkar att tullskulden ska upphävas, eftersom de anordningar som hänförs till förfarandet de facto har förts ut ur landet inom utsatt tid. Den tullskyldige har till stöd för sitt yrkande fogat ett skriftligt bevis som inte tidigare har lämnats in i samband med hörandet i anslutning till efterförtullningsbeslutet. Den som behandlar begäran om omprövning undersöker det inlämnade beviset och dess inverkan på tullskulden. Är beviset tillfredsställande, kan yrkandet godkännas och uppburen tull och uppburen skatt återbetalas. Om beviset däremot inte är tillfredsställande, avslår tjänstemannen yrkandet.

7.8 Fastighetsskattelagen

22 §. Verkställande av beskattning. Till 4 mom. fogas en hänvisning till bestämmelserna om automatiserat avgörande av ärenden i lagen om beskattningsförfarande. I fråga om automatiserat avgörande av ärenden vid fastighetsbeskattningen tillämpas bestämmelserna i 8 b kap. i förvaltningslagen med de undantag som föreskrivs i 26 f § i lagen om beskattningsförfarande.

24 §. Beskattningsbeslut. I paragrafen föreskrivs det om innehållet i ett beskattningsbeslut på ett sätt som avviker från 44 § 1 mom. i förvaltningslagen. Det föreslås att det till paragrafen fogas en hänvisning till 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen. Således ska det av ett beskattningsbeslut framgå förutom de uppgifter som nuförtiden ingår i beslutet dessutom om ärendet har avgjorts automatiskt samt uppgift om var ett sådant beslut om införande som avses i 28 d § i informationshanteringslagen finns att tillgå.

7.9 Bilskattelagen

65 §. Allmänna bestämmelser som ska iakttas vid beskattningen. Det föreslås att det till 1 mom. fogas en hänvisning till 26 f § i lagen om beskattningsförfarande. I fråga om automatiserat avgörande av ärenden vid bilbeskattningen tillämpas bestämmelserna i 8 b kap. i förvaltningslagen med de undantag som föreskrivs i 26 f § i lagen om beskattningsförfarande.

Enligt 26 f § 1 mom. 1 punkten i lagen om beskattningsförfarande kan en skattskyldigs begäran om omprövning avgöras automatiskt också om den skattskyldige i sin begäran om omprövning framställer ett nytt yrkande eller begär ny utredning och begäran om omprövning godkänns. Även inom bilbeskattningen kan begäran om omprövning i dessa situationer avgöras automatiskt, om förutsättningarna för automatiserat avgörande av ärendet i fråga också i övrigt uppfylls. Följande exempel åskådliggör hur bestämmelsen tillämpas.

Exempel 7. En registrerad bilskattedecklarant har lämnat in en periodvis skattedecklaration och beskattningen har verkställts på basis av den inlämnade skattedecklarationen. Efter verkställd beskattning upptäcker den registrerade bilskattedecklaranten felet i sin skattedecklaration och lämnar utan dröjsmål in en ersättande skattedecklaration där felet har rättats till. Den korrigerade skattedecklaration är inte förknippad med några ologiska eller andra omständigheter som skulle göra att frågan om deklarationen kan godkännas som beskattningsgrund behöver avgöras av en tjänsteman. Begäran om omprövning kan godkännas genom automatiskt avgörande.

67 §. Innehållet i och motivering av beslut. I paragrafen föreskrivs det om innehållet i ett beslut som meddelas med stöd av bilskattelagen på ett sätt som avviker från 44 § 1 mom. i förvaltningslagen. Det föreslås att det till 1 mom. fogas en hänvisning till 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen. Utöver de uppgifter som nuförtiden ingår i ett beslut ska av beslutet dessutom framgå om ärendet har avgjorts automatiskt samt uppgift om var det i 28 d § i lagen om informationshantering avsedda beslutet om införande finns att tillgå.

7.10 Tonnageskattelagen

31 §. Verkställande av beskattning. Till 2 mom. fogas en hänvisning till bestämmelserna om automatiserat avgörande av ärenden i lagen om beskattningsförfarande. I fråga om automatiserat avgörande av ärenden vid tonnageskattningen tillämpas bestämmelserna i 8 b kap. i förvaltningslagen med de undantag som föreskrivs i 26 f § i lagen om beskattningsförfarande.

7.11 Mervärdesskattelagen

175 §. I paragrafen föreskrivs det om Skatteförvaltningens skyldighet att till den som saken gäller meddela ett beslut i ett ärende som gäller anteckning i registret över skattskyldiga och i ett ärende som gäller en skattskyldighetsgrupp som avses i 13 a § i mervärdesskattelagen. Det föreslås att paragrafen ändras så att Skatteförvaltningen ska meddela beslut i ärendena i fråga.

Registreringsbeslut ska meddelas i ärenden som gäller införande i och avförande ur registret. Ett beslut ska meddelas också i sådana fall där vederbörande inte trots yrkande införs i registret eller avförs ur registret.

I stället för ett meddelande ska Skatteförvaltningen meddela ett beslut också i ett ärende som gäller bildande eller upplösning av en skattskyldighetsgrupp inom finans- och försäkringssektorn. Ett beslut ska meddelas också i ett sådant fall där någon grupp inte bildas trots näringsidkarnas yrkande.

I 7 § i lagen om skatt på vissa försäkringspremier (664/1966) föreskrivs att i fråga om skatt på försäkringspremier gäller i övrigt vad som föreskrivs om mervärdesskatt i avdelning II i mervärdesskattelagen. Också i sådana registreringsärenden som gäller skatten på försäkringspremier ska den som saken gäller meddelas ett överklagbart beslut i stället för ett meddelande.

Innehållet i 2 mom. blir onödigt till följd av ändringen.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024, men dock tidigast efter det att de ändringar som föreslås i förvaltningslagen och i lagen om informationshantering och som ingår i regeringens proposition med förslag till lagstiftning om automatiserat beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen (RP 145/2022 rd) har trätt i kraft.

Bestämmelserna om förseningsavgift i 35 § 4 och 5 mom. i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ och bestämmelserna om förseningsavgift som inte tas ut i 68 § i lagen om skatteuppbörd tillämpas första gången på beskattningsförfarandet för den skatteperiod som har börjat efter ikraftträdandet av de föreslagna lagarna. När det gäller den skatteperiod som tillämpas vid mervärdesbeskattningen av en sådan renbeteslagsgrupp som avses i 11 § 3 mom. i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ tillämpas de föreslagna bestämmelserna första gången på den förseningsavgift som påförs för den skatteperiod som löper ut efter lagens ikraftträdande. Den skatteperiod som tillämpas vid mervärdesbeskattningen av en renbeteslagsgrupp är renskötselåret, dvs. 1.6–31.5. På förseningsavgift som påförs för skatteperioder som löpt ut före ikraftträdandet av de föreslagna lagarna tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av de föreslagna lagarna.

De ändringar som föreslås i fråga om förhöjning av fordonsskatten ska tillämpas först efter en övergångsperiod på tolv månader. Detta beror på att fordonsskatten tas ut per dag och uppbärs i förväg för en fordonsbaserad skatteperiod på tolv månader. Också skatteförhöjningarna har påförts i samband med debiteringen av fordonsskatten. Övergångsperioden på ett år är motiverad för att de skattskyldiga ska behandlas likvärdigt. Således, om lagen ska träda i kraft så som föreslås den 1 januari 2024, ska lagen tillämpas på förhöjningarna av den skatt som tas ut för den 1 januari 2025 och senare. Den skatteförhöjning som upphävs ska alltså i praktiken inte längre påföras med de debetsedlar som skickas ut från och med januari 2024.

9 Förhållande till andra propositioner

Propositionen hänför sig till den proposition med förslag till lagstiftning om automatiserat beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen (RP 145/2022 rd) som regeringen lämnat till riksdagen den 19 september 2022. I den propositionen föreslås det allmänna bestämmelser om automatiserat beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen. De ändringar som ska göras i förvaltningslagen, lagen om informationshantering och lagen om tillhandahållande av digitala tjänster föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Genom de ändringar som föreslås i den förevarande propositionen görs till vissa delar avvikelse från de bestämmelser som föreslås i förvaltningslagen. Ikraftträdandet av de lagar som ingår i propositionen är bundet till ikraftträdandet av de allmänna bestämmelserna så att de särskilda bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2024, men dock tidigast efter att den allmänna lagstiftningen trätt i kraft.

Propositionens lagförslag nummer 1, 3–5 och 7–9 innehåller författningshänvisningar till de bestämmelser om automatiserat beslutsfattande som föreslagits i förvaltningslagen. Författningshänvisningarna i lagförslagen behöver beaktas under riksdagsbehandlingen.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Utgångspunkterna för särskilda bestämmelser

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om automatiserat beslutsfattande inom den offentliga förvaltningen föreslås att det till förvaltningslagen fogas ett nytt kapitel om automatiserat avgörande av ärenden. I lagen om informationshantering införs bestämmelser om hur tjänsteansvaret fördelas vid automatiserat beslutsfattande och bestämmelser som ska främja tillgodoseendet av principen om god förvaltning bland annat med avseende på dokumentering av utvecklingen av automatiserade verksamhetsprocesser, kvalitetssäkring, kvalitetskontroll och införande samt skyldigheten att informera om automatiska verksamhetsprocesser.

Skatteförvaltningen, Tullen och Transport- och kommunikationsverket har av hävd utnyttjat automatisk databehandling i de olika skedena av beskattnings- och tullförfarandet. Den allmänna reglering som föreslås i förvaltningslagen och i lagen om informationshantering bedöms huvudsakligen kunna möjliggöra det automatiserade beslutsfattandet för nämnda ämbetsverk i beskattnings- och tullärenden.

Med avvikelse från de bestämmelser som föreslagits i förvaltningslagen finns det i fråga om beskattningen dessutom ett motiverat behov att tillåta automatiskt beslutsfattande vid avgörandet av begäranden om omprövning samt i fråga om vissa av Skatteförvaltningens avgöranden i vilka ändring inte får sökas. De föreslagna undantagen från den allmänna lagen utgör sådana särskilda bestämmelser som avses i 5 § i förvaltningslagen. Bestämmelserna ger myndigheterna behörighet att fatta automatiserade beslut också i ärendena i fråga. På motsvarande sätt är det nödvändigt att vid tullbeskattningen tillåta automatiskt beslutsfattande vid avgörandet av begäranden om omprövning.

De föreslagna särskilda bestämmelserna ska dock baseras på de allmänna bestämmelser som föreslagits i förvaltningslagen och i informationshanteringslagen, så att automatiskt avgörande av de ärenden som avses i de särskilda bestämmelserna skulle vara tillåtet endast i sådana situationer där de allmänna förutsättningarna för automatiserat avgörande enligt förvaltningslagen och informationshanteringslagen är uppfyllda. Skatteförvaltningen, Tullen och Transport- och kommunikationsverket skulle således kunna avgöra automatiskt ett ärende som avses i de särskilda bestämmelserna endast när det i ärendet inte ingår omständigheter som enligt myndighetens förhandsprövning förutsätter prövning från fall till fall eller när de i ärendet ingående omständigheter som förutsätter prövning från fall till fall har bedömts av en tjänsteman eller någon annan som handlägger ärendet. De ärenden som avgörs automatiserat ska väljas ut och avgöras med iakttagande av behandlingsregler som utarbetats med stöd av tillämplig lag.

Grunden för undantaget från den allmänna lagen utgörs framför allt av beskattnings- och tullbeskattningsförfarandets karaktär som ett förvaltningsförfarande av massnatur och behovet att utnyttja automation vid schablonmässiga typfall i vilka förutsättningarna för beslutsfattande anges exakt i lag eller som omfattas av etablerad tillämpnings- och rättspraxis. På grund av det stora antalet fall skulle beskattningen utan automatiserat beslutsfallande inte kunna verkställas inom de tidsfrister som anges i lag och det skulle inte vara möjligt för de skattskyldiga att få sina skatteärenden behandlade utan obefogat dröjsmål på det sätt som avses i förvaltningslagen utan att tjänstemannaresurserna utökas avsevärt. På ovannämnda grunder anses det finnas godtagbara grunder för att avvika från förvaltningslagen.

Skatteförvaltningen fattar årligen över 16 miljoner beslut, varav cirka 14,5 miljoner beslut fattas automatiserat. Största delen av de automatiska beskattningsbesluten kan i fortsättningen fattas med stöd av den föreslagna allmänna lagen. De föreslagna specialbestämmelserna utvidgar användningsområdet för automatiserat avgörande betydligt jämfört med den allmänna lagen endast i fråga om beslut som gäller den grundläggande kalkyleringen i samband med förskottsuppbörd. Antalet sådana beslut uppgår årligen till cirka 5 miljoner. Genom bestämmelserna om

förskottsuppbörd avviker man från den rättsskyddsförutsättning enligt den föreslagna 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen som gäller fysiska personer. I sak är avvikelserna från den allmänna lagen endast liten, eftersom det är fråga om att omprövning inte kan begäras direkt i fråga om ett beslut om förskottsuppbörd, utan den skattskyldige ska först begära att förskottsinnehållningsprocenten eller den skatt som ska betalas vid förskottsuppbörden bestäms på nytt, och först i fråga om ett beslut som meddelats med anledning av denna begäran kan den skattskyldige framställa en begäran om omprövning. Möjligheten att begära omprövning har i sig endast ringa betydelse, eftersom den skattskyldige på grund av sin begäran i praktiken får ett nytt skattekort eller en ny förskottsskatt och inte behöver söka ändring.

Varje år lämnas det in fler än 100 000 begäranden om omprövning. Enligt de bestämmelser som föreslås i lagen om beskattningsförfarande kan en begäran om omprövning avgöras automatiskt, om den skattskyldige i sin begäran om omprövning framställer ett nytt yrkande eller lämnar en ny utredning och begäran om omprövning godkänns. Dessutom kan en begäran om omprövning avgöras automatiskt, när beslutet upphävs med anledning av den skattskyldiges begäran om omprövning och Skatteförvaltningen behandlar ärendet på nytt eller när ett kompletterande beskattningsbeslut fattas med anledning av den skattskyldiges begäran om omprövning. Utöver att automatiserat avgörande av en begäran om omprövning enligt lagen är möjligt endast i de situationer som nämns ovan, kommer automatiskt avgörande i praktiken i fråga endast mer sällan också i dessa situationer, eftersom avgörandet av ärendet inte får förutsätta prövning från fall till fall och det med hjälp av programvaran i tillräcklig utsträckning ska kunna konstateras att begäran är korrekt. Enligt Skatteförvaltningens uppskattning kan automatiskt avgörande i ovan nämnda situationer i det första skedet gälla sammanlagt högst 10 000–20 000 begäranden om omprövning per år. I fråga om förlängning av tidsfristen, beviljande av betalningsarrangemang och avbrytande av verkställigheten av skatt avviker regleringen från den rättsskyddsförutsättning i fråga om fysiska personer som föreslås i 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen. Undantaget gäller sådana fall där den skattskyldiges yrkande inte godkänns. Antalet sådana fall uppgår årligen till högst några tusen. I fråga om begäranden om omprövning och andra ovan nämnda ärenden kan det därmed anses att avvikelserna från användningsområdet för automatiserat beslutsfattande enligt den allmänna lagen är rätt liten i förhållande till både det totala antal automatiserade beslut som Skatteförvaltningen fattar och antalet beslut som fattas i ärendena i fråga.

Vid beskattningen genomförs automatiserade avgöranden med hjälp av sådana på förhand fastställda behandlingsregler som ingår i datasystemet. I förslaget beaktas det att automatiserat beslutsfattande inte lämpar sig för sådant administrativt beslutsfattande som förutsätter att beslutsfattaren utövar omfattande prövningsrätt (GrUU 7/2019 rd, s. 9). I behandlingsreglerna för beskattningen beskrivs hur ärenden väljs ut för automatiserat avgörande och hur ärendet avgörs.

Specialbestämmelserna gäller skattskyldiga samt deklarationsskyldiga och andra uppgiftsskyldiga som jämföras med de skattskyldiga. Regleringen berör fysiska personer och juridiska personer.

Den allmänna dataskyddsförordningen innehåller en bestämmelse om automatiserat individuellt beslutsfattande. Enligt artikel 22.1 ska den registrerade ha rätt att inte bli föremål för ett beslut som enbart grundas på automatiserad behandling, inbegripet profilering, vilket har rättsliga följder för honom eller henne eller på liknande sätt i betydande grad påverkar honom eller henne. Punkt 1 ska dock inte tillämpas, om beslutet är nödvändigt för ingående eller fullgörande av ett avtal mellan den registrerade och den personuppgiftsansvarige, eller tillåts enligt unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av och som fastställer lämpliga åtgärder till skydd för den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intresse eller grundar sig på den registrerades uttryckliga samtycke.

Till den del som uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter behandlas i de situationer som avses i de särskilda bestämmelserna, grundar sig automatiserade beslut också på artikel 22.4 i den allmänna dataskyddsförordningen, enligt vilken ett automatiserat beslut inte får grunda sig på de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9.1, såvida inte artikel 9.2 a eller g tillämpas och lämpliga åtgärder för att skydda den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intressen har vidtagits. Dataskyddsförordningen ger lagstiftaren nationellt handlingsutrymme, inom vilket det är möjligt att föreskriva om undantag från behandlingsförbud i anslutning till automatiserade individuella beslut. Då gäller det dock att se till att regleringen i sin helhet är förenlig med den allmänna dataskyddsförordningen och att i den också föreskrivs om lämpliga åtgärder för att skydda den registrerades rättigheter och friheter samt berättigade intressen. I artikel 22 i den allmänna dataskyddsförordningen specificeras det inte närmare hurdana skyddsåtgärderna ska vara då när det i lag föreskrivs om beslutsfattandet. Enligt skäl 71 i förordningen bör denna form av uppgiftsbehandling under alla omständigheter omgärdas av lämpliga skyddsåtgärder, som bör inkludera specifik information till den registrerade och rätt till mänskligt ingripande, att framföra sina synpunkter, att erhålla en förklaring till det beslut som fattas efter sådan bedömning och att överklaga beslutet.

Med stöd av det nationella handlingsutrymmet enligt artiklarna 6 och 22 i den allmänna dataskyddsförordningen gör de föreslagna särskilda bestämmelserna det möjligt att till de delar som avses i propositionen avvika från det förbud mot automatiserade beslut som ingår i Europeiska unionens dataskyddslagstiftning. I bestämmelserna har man också beaktat lämpliga skyddsåtgärder samt förfarandets proportionalitet med tanke på den registrerade.

Rättssäkerhet, god förvaltning, principen om förvaltningens lagbundenhet samt jämlikhet

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. I paragrafens 2 mom. föreskrivs det att offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag. Enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis får, med hänsyn till 21 § i grundlagen och kravet på att offentlig maktutövning ska grunda sig på lag, inte ens i masshantering vid automatiserat beslutsfattande kraven på god förvaltning eller parternas rättssäkerhet äventyras (se t.ex. GrUU 48/2017 rd, s.5, och GrUU 7/2019 rd). Utskottet har betonat vikten av att grunderna för god förvaltning och rättsskyddet prioriteras i förhållande till förvaltningens resultat (GRUU 7/2019 rd).

Skatteförvaltningen använder automatiskt beslutsfattande i sådana typfall där slutresultatet av behandlingen av ett ärende enligt bedömning inte påverkas av det huruvida ärendet avgörs av en tjänsteman eller om det sker genom automatiskt avgörande. Inom automatiskt beslutsfattande tillämpas samma procedurregler och samma materiella lagstiftning som vid Skatteförvaltningens övriga beslutsfattande. Inom tullverksamheten är situationen likadan. Transport- och kommunikationsverket utnyttjar vid fordonsbeskattningen automation till den del det är fråga om påförande av fordonsskatt, påförande av vissa administrativa påföljder samt meddelande av vissa beslut om verkställande av beskattningen.

På grund av beskattningens karaktär av massförfarande utfärdades redan vid ikraftträdandet av förvaltningslagen sådana bestämmelser som gäller hörande av part, utredning av ärenden, motivering av beslut, innehållet i beslut och delgivning av beslut vid den beskattning som Skatteförvaltningen verkställer och som avviker från förvaltningslagen (RP 117/2003 rd). Undantagen

ska enligt förslaget tillämpas inom det automatiska beslutsfattandet i samband med beskattningen också i sådana ärenden som avses i propositionen. Skattelagarnas bestämmelser om beslutets innehåll kompletteras dock så att det av Skatteförvaltningens beslut ska framgå om ärendet har avgjorts automatiskt. Meddelandet om automatiskt avgörande ökar transparensen i beslutsfattandet med tanke på de skattskyldiga och skyddar deras förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen på det sätt som förutsätts i 6 § i förvaltningslagen. Även tullagen och unionens tullagstiftning innehåller på grund av tullbeskattningens karaktär av massaförfarande vissa specialbestämmelser som avviker från förvaltningslagens allmänna bestämmelser om förfaranden. De ska också tillämpas på det föreslagna automatiska avgörandet av begäranden om omprövning. På anmälan om automatiserat avgörande tillämpas den nya 53 g § som föreslås bli fogad till förvaltningslagen. På de beslut som fattats automatiskt tillämpas samma förfaranden för ändringssökande samt omprövning och rättelse som tillämpas på övriga beslut.

Utnyttjandet av automatiska förfaranden bidrar till en betydligt snabbare behandling av ärenden hos myndigheterna. Bestämmelser som möjliggör automatiskt avgörande av ärenden främjar således den i 21 § i grundlagen tryggade rätten att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en behörig myndighet.

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Skatteförvaltningens och Tullens automatiska avgöranden grundar sig på behandlingsregler som tillämpas på ett enhetligt sätt i likadana fall. De föreslagna särskilda bestämmelserna tillgodoser den skattskyldiges rätt till likhet inför lagen som tryggas i 6 § 1 mom. i grundlagen och följer principen om likvärdig behandling enligt 6 § i grundlagen.

I 2 § 3 mom. i grundlagen definieras dessutom principen om förvaltningens lagbundenhet, enligt vilken all utövning av offentlig makt ska bygga på lag, enligt vilken utövningen av offentlig makt ska bygga på lag och lagen ska noggrant iakttas i all offentlig verksamhet. Enligt propositionen baserar sig den automatiska behandlingen av ärenden på behandlingsregler som utfärdats med stöd av de materiella bestämmelserna och bestämmelserna om förfaranden i skatte- och tullagstiftningen. Dessa regler ska dokumenteras och beskrivas i enlighet med de föreslagna allmänna lagarna om automatiserat beslutsfattande, dvs. förvaltningslagen och informationshanteringslagen liksom de också ska offentliggöras för allmänheten i enlighet med bestämmelserna i offentlighetslagen.

Förfarandet för påförande av påföljd ska ändras så att innan en förseningsavgift enligt lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ påförs ska den skattskyldige höras, om detta inte är uppenbart onödigt. Om den förseningsavgift som påförs är högst 200 euro, ska den skattskyldige höras endast om det behövs av särskilda skäl. Dessutom ska grunderna för att inte påföra förseningsavgift utvidgas. I praktiken är huvudregeln att den skattskyldige ska höras om förseningsavgiften överstiger 200 euro. En motsvarande lagstiftningslösning har godkänts i lagen om inkomstdatasystemet, i fråga om vilken hörandet antogs som huvudregel när den förseningsavgift som överskrider det relativt låga fasta maximibeloppet fastställdes med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 49/2017 rd). Om man därtill beaktar att grunderna för fastställande av förseningsavgift och avgiftens storlek har fastställts exakt och schematiskt i lag och att behovet av ändringssökande i fråga om förseningsavgifter har varit litet, anses den föreslagna regleringen inte äventyra kraven på god förvaltning eller den skattskyldiges rättsskydd.

I propositionen föreslås också bestämmelser om ett undantag från det förbud mot automatiskt avgörande av begäranden om omprövning som föreslagits i förvaltningslagen. Undantaget gäller situationer där den skattskyldige i sin begäran om omprövning har framställt ett nytt yrkande

eller lämnat en ny utredning och den skattskyldiges yrkande godkänns samt situationer där beslutet upphävs med anledning av begäran om omprövning och beskattningen verkställs på nytt eller det fattas ett kompletterande beskattningsbeslut med anledning av den skattskyldiges begäran om omprövning. Med stöd av bestämmelsen skulle sådana omprövningsärenden som inte förutsätter prövning från fall till fall kunna avgöras automatiskt. I fråga om Tullen ska undantaget på motsvarande sätt gälla sådana situationer där den tullskyldiges, deklarantens eller en annan kunds begäran om omprövning av tullbeskattningen godkänns. Med stöd av vad som konstateras ovan i detta kapitel och med beaktande av att den skattskyldiges eller tullskyldiges begäran om omprövning enligt förslaget endast kan godkännas till alla delar, kan förslaget till denna del anses uppfylla kraven på god förvaltning, rättsskydd, lagbundenhet och jämlikhet.

Beslut som hör till Skatteförvaltningens behörighet och som gäller förlängning av tiden för inlämnande av skattedeklaration och bouppteckning och förlängning av tiden för förrättande av bouppteckning kan enligt förslaget fattas på automatiserad väg också om en fysisk persons yrkande inte godkänns. Ansökan skulle kunna avslås på automatiserad väg i sådana fall där avgörande av ärendet inte förutsätter prövning från fall till fall, som förutsätts t.ex. när ansökan om förlängning av tidsfristen har lämnats in först efter det den utsatta tiden gått ut. Att ett ärende avgörs på automatiserad väg i dylika fall som är klara i fråga om sak och i rättslig mening bedöms inte äventyra den skattskyldiges rättssäkerhet.

Ett ärende som gäller avbrytande av verkställighet, dvs. förbud mot eller avbrytande av verkställighet av skatt, kan avgöras automatiskt vid Skatteförvaltningen också om en fysisk persons yrkande inte godkänns. Ansökan skulle kunna avslås på automatiserad väg i sådana fall där avgörande av ärendet inte förutsätter prövning från fall till fall, som förutsätts t.ex. när den skattskyldige inte har någon begäran om omprövning av skatten anhängig eller när skatten redan är betald när ansökan görs. Att ett ärende avgörs på automatiserad väg i dylika fall som är klara i fråga om sak och i rättslig mening bedöms inte äventyra den skattskyldiges rättssäkerhet.

Också Skatteförvaltningens beslut om förskottsinnehållning och förskottsskatt skulle kunna fattas automatiserat trots att det inte är möjligt att direkt begära omprövning av besluten. I och med bestämmelsen elimineras osäkerheten om huruvida Skatteförvaltningen ska kunna fatta ett automatiserat beslut om en fysisk persons skatteinnehållningsprocent eller förskottsskatt. Bestämmelsen är nödvändig för att Skatteförvaltningen i rätt tid ska kunna räkna fram den skattskyldiges innehållningsprocent och skatt som ska betalas vid förskottsuppbörden. Bestämmelserna äventyrar inte den skattskyldiges rättssäkerhet, eftersom denne skulle kunna begära bestämmande av ny innehållningsprocent och förskottsinnehållning och lämna in en begäran om omprövning av det beslut som meddelats med anledning av sin begäran.

Också beslutet om vidtagande av betalningsarrangemang skulle kunna fattas automatiskt trots att någon omprövning av beslutet inte kan begäras. Vid betalningsarrangemang tryggas den registrerades rättigheter vid det automatiserade beslutsfattandet så att en fysisk person som begär betalningsarrangemang i Skatteförvaltningens elektroniska tjänst samtidigt redan på förhand kan kräva att ärendet behandlas av en tjänsteman.

Den föreslagna regleringen förbättrar dessutom den skattskyldiges rättssäkerhet i och med att den skattskyldige meddelas ett överklagbart beslut om Skatteförvaltningens avgöranden i ärenden som gäller införande i och avgörande ur registret över mervärdesskattskyldiga, förskottsuppbördsregistret och arbetsgivarregistret samt om vissa skatteperioder. Förslaget avser att skapa klarhet i och förenhetliga Skatteförvaltningens registreringsförfaranden och förfaranden vid ändringsökande.

Tjänsteansvar

Enligt 118 § 1 mom. i grundlagen svarar en tjänsteman för att hans eller hennes ämbetsåtgärder är lagliga. Tjänstemannen svarar också för sådana beslut i ett kollegialt organ som tjänstemannen i egenskap av medlem av det kollegiala organet har biträtt. Enligt 2 mom. svarar en föredragande som inte har reserverat sig mot beslutet för det som har beslutats på föredragningen. Tjänsteansvaret omfattar i enlighet med 118 § 3 mom. i grundlagen både straffrättsligt och skadeståndsrättsligt ansvar.

Grundlagsutskottet har ansett det vara klart att överföringen av beslutsfattandet till automatisk behandling inte får leda till att grundlagens bestämmelser om tjänsteansvar förlorar sin betydelse. Det har inte kunnat anses godtagbart att tjänsteansvaret skulle vara skenbart eller konstgjort (GrUU 7/2019 rd, s. 11). Förfarandet vid automatiserat beslutsfattande ska av omständigheter som beror på 118 § i grundlagen vara noggrant övervakat och juridiskt kontrollerbart och i sista hand ska det även gå att förena med tjänstemännens ansvar för ämbetsåtgärder (GrUU 7/2019 rd, s. 11).

I fråga om de förfaranden för automatiskt beslutsfattande som gäller beskattningen och tullbeskattningen tillämpas enligt förslaget de bestämmelser om beslut om införande och annan dokumentering som föreslagits i förvaltningslagen och informationshanteringslagen så att förfarandena är noggrant övervakade och juridiskt kontrollerbara och att det ska även gå att förena dem med tjänstemännens ansvar för ämbetsåtgärder.

Skyddet för privatlivet och skyddet av personuppgifter

Enligt 10 § i grundlagen är vars och ens privatliv tryggt. Skyddet av personuppgifter ingår som en del i skyddet för privatlivet som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen och om skyddet av personuppgifter ska det i enlighet med den ovan nämnda bestämmelsen i grundlagen bestämmelser utfärdas genom lag. Enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis begränsas lagstiftarens spelrum utöver av denna bestämmelse också av att skyddet för personuppgifter delvis omfattas av skyddet för privatlivet, som tryggas i samma moment. Lagstiftaren ska trygga denna rätt på ett sätt som kan anses godtagbart med tanke på de grundläggande rättigheterna som helhet (se t.ex. GrUU 1/2018 rd, s. 3).

När det gäller sådan reglering som är viktig med tanke på skyddet av personuppgifter har grundlagsutskottet preciserat sin tidigare ståndpunkt med anledning av ikraftträdandet av den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt grundlagsutskottets nyare utlåtandepraxis räcker det i princip att bestämmelserna om skydd för och behandling av personuppgifter är harmoniserade med den allmänna dataskyddsförordningen (GrUU 14/2018 rd, s. 4). Tillgodoseendet av skyddet för personuppgifter bör i första hand garanteras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den kompletterande nationella allmänna lagen (GrUU 14/2018 rd). Enligt utskottet bör man undvika nationell speciallagstiftning, som bör reserveras för situationer då den är dels tillåten enligt den allmänna dataskyddsförordningen, dels nödvändig för att tillgodose skyddet för personuppgifter (GrUU 2/2018 rd, s. 5). Enligt grundlagsutskottet bör vi även med tanke på tydligheten förhålla oss restriktivt när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser (GrUU 14/2018 rd, s. 3–5). Behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som krävs i den allmänna dataskyddsförordningen måste också bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser (GrUU 14/2018 rd, s. 5, GrUU 13/2017 rd, s. 5 och GrUU 3/2017 rd, s. 5). Beslutsfattande som enbart

grundar sig på automatiserad behandling kan vara förenat med större risker än sedvanlig behandling av personuppgifter.

Nationellt handlingsutrymme enligt den allmänna dataskyddsförordningen

Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis betonat att det i den mån som EU-lagstiftningen kräver reglering på det nationella planet eller möjliggör sådan tas hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (se t.ex. GrUU 1/2018 rd, GrUU 25/2005 rd). Grundlagsutskottet har framhållit att det i regeringspropositioner särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna finns anledning att tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (se t.ex. GrUU 23/2020 rd, s. 2, GrUU 29/2018 rd, s. 3, GrUU 26/2018 rd, s. 4, GrUU 14/2018 rd, s. 7, GrUU 1/2018 rd, s. 3, GrUU 26/2017 rd, s. 42, GrUU 2/2017 rd, s. 2).

Likasa har grundlagsutskottet i sitt utlåtande (GrUU 7/2019 rd) ansett det nödvändigt att bland annat noggrant granska förenligheten i den föreslagna regleringen om automatiserat beslutsfattande med bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt artikel 22.1 ska den registrerade ha rätt att inte bli föremål för ett beslut som enbart grundas på regleringen om automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering, vilket har rättsliga följder för honom eller henne eller på liknande sätt i betydande grad påverkar honom eller henne. Enligt artikel 22.2 b ska ovannämnda artikel 22.1 inte tillämpas om beslutet tillåts enligt unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av och som fastställer lämpliga åtgärder till skydd för den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intressen.

Utgångspunkten för de föreslagna bestämmelserna om beskattningen och Tullen är att de allmänna lagarna, dvs. förvaltningslagen och informationshanteringslagen, och deras bestämmelser om automatiserat beslutsfattande också ska tillämpas vid beskattningen samt tulldeklarationen och tullbeskattningen. De särskilda bestämmelserna ska tillämpas endast på ett sätt som kompletterar den allmänna lagstiftningen när det vid beskattnings- och tullbeskattningsförfarandena finns behov och möjlighet att avvika från den allmänna lagens bestämmelser. Bestämmelserna avgränsas till att gälla endast det som är tillåtet med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och nödvändigt för att skyddet för personuppgifter ska kunna förverkligas. Behovet av särskilda bestämmelser vid beskattningen och tullbeskattningen har också bedömts i enlighet med det riskbaserade synsätt som krävs i den allmänna dataskyddsförordningen utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter medför. De föreslagna bestämmelserna har bedömts med avseende på risker och de har formulerats så att de är detaljerade allt enligt det hur stor risk det automatiska beslutsfattandet kan bedömas medföra för fysiska personers rättigheter och friheter (GrUU 14/2018 rd, s. 5, GrUU 13/2017 rd, s. 5 och GrUU 3/2017 rd, s. 5).

I lagstiftningshelheten beaktas också sådana ändamålsenliga skyddsåtgärder som förutsätts i skäl 71 i ingressen till den allmänna dataskyddsförordningen. De föreslagna bestämmelserna är möjliga inom ramen för det handlingsutrymme som avses i den allmänna dataskyddsförordningens artikel 6.2 och i anslutande 6.1 c och e samt artikel 6.3 och artikel 22.2 b.

Enligt artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen är behandlingen av personuppgifter laglig om den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Enligt artikel 6.1 e är behandlingen av personuppgifter tillåten när den är laglig om behandlingen är nödvändig för utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den

personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Enligt artikel 6.2 i förordningen får medlemsstaterna behålla eller införa mer specifika bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i denna förordning med hänsyn till behandling för att efterleva punkt 1 e genom att närmare fastställa specifika krav för uppgiftsbehandlingen och andra åtgärder för att säkerställa en laglig och rättvis behandling, inbegripet för andra specifika situationer då uppgifter behandlas i enlighet med kapitel IX. Enligt artikel 6.3 b i förordningen får grunden för behandlingen fastställas i enlighet med en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Enligt 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen tillämpas artikel 9.1 i dataskyddsförordningen inte på sådan behandling av uppgifter som regleras i lag eller som föranleds av en uppgift som direkt har ålagts den personuppgiftsansvarige i lag.

De nationella bestämmelser som föreslås bli införda i skattelagarna och tullagen är en nödvändig förutsättning för att enskilda automatiserade beslut skulle kunna fattas vid beskattningen och tullbeskattningen och för att avvikelser från förbudet i den allmänna dataskyddsförordningen skulle kunna göras.

Skyddsåtgärder för behandlingen i automatiserat beslutsfattande

Beslutsfattande som baserar sig enbart på automatisk behandling kan bedömas vara förenat med en högre risk än den behandling som görs av människor. Enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis ska de särskilda bestämmelserna bedömas utifrån den riskbaserade metoden i den allmänna dataskyddsförordningen. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med detaljerade bestämmelser (se t.ex. GrUU 14/2028 rd, s. 5). Enligt förslaget ska i de olika skattelagarna och i tullagen införas detaljerade bestämmelser om de grupper av ärenden för vilkas del automatiskt beslutsfattande skulle vara tillåtet utöver det som föreskrivs i förvaltningslagen och informationshanteringslagen.

Enligt skäl 71 i ingressen till den allmänna dataskyddsförordningen bör lämpliga skyddsåtgärder vid automatiserat beslutsfattande åtminstone inkludera specifik information till den registrerade och rätt till mänskligt ingripande, den registrerades rätt att framföra sina synpunkter, att erhålla en förklaring till det beslut som fattas efter sådan bedömning och att överklaga beslutet.

Enligt propositionen ska meddelandet om automatisk behandling av ärenden till den registrerade ske så att det av det beslut som meddelas ska framgå om ärendet har avgjorts automatiskt och var det ifrågavarande beslutet om införande av den automatiska verksamhetsprocessen finns att tillgå. Besluten om införande ska enligt förslaget publiceras på Skatteförvaltningens, Tullens och Transport- och kommunikationsverkets webbplatser, och dessutom ska myndigheten i fråga enligt den 28 a § som föreslagits i informationshanteringslagen, utgående från dokumenteringen av verksamhetsprocessen och beslutet om införande av den, informera om ärenden som avgörs automatiskt och grunderna för att använda den automatiserade verksamhetsprocessen samt lämna andra uppgifter som är centrala med avseende på kundens rättigheter.

Den registrerades rätt att framföra sina synpunkter tillgodoses så att ärendet avgörs utgående från de uppgifter som denne lämnat eller så att den registrerade ges tillfälle att bli hörd innan ärendet avgörs. Den registrerades rätt att erhålla en förklaring till det beslut som fattas tillgodoses så att den registrerade meddelas ett motiverat beslut eller att den registrerade har rätt att av Skatteförvaltningen eller Tullen få ytterligare upplysningar om beslutet. Den registrerades rätt att överklaga beslutet tillgodoses så att denne i regel har rätt att söka ändring genom en begäran om omprövning. De bestämmelser om hörande av part, motivering av beslut, begäran om om-

prövning och ändringssökande som tillämpas vid beskattningen och inom tullverksamheten bedöms kunna täcka ovan nämnda skyddsåtgärder också i sådana fall som avses i propositionen. I propositionen föreslås dessutom att hörandet av den skattskyldige innan förseningsavgift påförs ska utvidgas vid beskattningen enligt lagen om beskattningsförfarande beträffande skatter som betalas på eget initiativ. De skyddsåtgärder som tillämpas vid beskattningen är avgiftsfria för den skattskyldige på det sätt som förutsätts i artikel 12.5 i den allmänna dataskyddsförordningen.

Enligt skäl 71 i ingressen till den allmänna dataskyddsförordningen nämns bland lämpliga skyddsåtgärder också den registrerades att kräva mänskligt ingripande. Eftersom den allmänna dataskyddsförordningens förutsättning om rätten till mänskligt ingripande endast konstateras i ingressskälen, men inte i själva artikeltexten, måste det avvägas hur förpliktande denna förutsättning är i olika situationer. Europeiska unionens domstol har i och för sig gett ingressskälen avsevärd tyngd i sina avgöranden (t.ex. de förenade målen C-203/15 *Tele2 Sverige AB* och C-698/15 *Secretary of State for the Home Department*, punkt 87 i domen, och C-454/18 *Baltic Cable AB*, punkt 71 i domen).

Rätten att kräva mänskligt ingripande i behandlingen av uppgifter ska enligt förslaget tillgodoses så att det i 53 f § 1 mom. i den föreslagna förvaltningslagen införs en förutsättning för automatiserat avgörande av ärenden enligt vilken den fysiska person som beslutet avser ska få begära omprövning av avgörandet till alla delar genom en omprövningsbegäran eller motsvarande rättsmedel, som behandlas hos den myndighet som fattat beslutet eller hos en myndighet som tillsammans med den hör till samma personuppgiftsansvarige. I 53 e § 4 mom. i förvaltningslagen föreslås det å sin sida bestämmelser om att en begäran om omprövning inte får avgöras automatiskt. Enligt det föreslagna 53 f § 2 mom. förutsätts dock inte någon omprövningsmöjlighet, när en parts yrkande som inte rör någon annan part godkänns genom automatiserat avgörande av ärenden.

Enligt de särskilda bestämmelserna kan även en begäran om omprövning avgöras på automatiserad väg, om den skattskyldige i sin begäran om omprövning framställer ett nytt yrkande eller begär ny utredning och begäran om omprövning godkänns. Exempelvis vid inkomstbeskattningen kan det i typiska fall vara fråga om att uppgifterna i den skattskyldiges skattedeklaration och det beskattningsbeslut som fattats i enlighet med den har varit behäftade med en brist eller ett fel som den skattskyldige själv yrkar att ska rättas till genom en begäran om omprövning.

Ett centralt mål som ligger till grund för artikel 22 i den allmänna dataskyddsförordningen är att skydda människor från sådant automatiserat beslutsfattande där deras egenskaper bedöms på felaktiga grunder utan att de har möjlighet att påverka bedömningen. När den skattskyldiges begäran om omprövning godkänns på det sätt som yrkats kan parten inte längre anses ha behov av dataskyddsrättsligt skydd för att få beslutet eller en begäran om omprövning som gäller beslutet behandlat av en människa.

En begäran om omprövning ska enligt lagen om beskattningsförfarande dessutom kunna avgöras på automatiserad väg när ett beslut upphävs med anledning av begäran om omprövning och beskattningen verkställs på nytt eller när ett kompletterande beskattningsbeslut fattas med anledning av den skattskyldiges begäran om omprövning. I enlighet med bestämmelserna om beskattningsförfarande har den skattskyldige rätt att begära omprövning av beskattning som verkställts på nytt och av ett kompletterande beskattningsbeslut, vilket betyder att rätten att kräva mänskligt ingripande tillgodoses också i nämnda situationer.

Grunden för det automatiska avgörandet av en begäran om omprövning utgörs av den skattskyldiges eget yrkande och de uppgifter som han eller hon lagt fram. Automatiskt avgörande ska

grunda sig på formbundna omständigheter vars riktighet i tillräcklig utsträckning kan säkerställas maskinellt. Risknivån för behandling av personuppgifter sjunker också på grund av att automatiserat avgörande är endast möjligt i begränsad utsträckning i sådana fall där avgörandet av ärendet inte kräver prövning från fall till fall eller när handläggaren har bedömt de omständigheter som gäller prövning från fall till fall. Ett automatiskt avgörande av begäran om omprövning bidrar till att behandlingen av begäran om omprövning kan ske utan dröjsmål och att den skattskyldige snabbare ska få beslut om sina yrkanden. Skatteförvaltningen kan rikta de personalresurser som frigörs på grund av automatiseringen till behandlingen av sådana begäranden om omprövning som kräver prövning från fall till fall, varvid också behandlingen av nämnda begäranden om omprövning försnabbas. De personuppgifter som behandlas vid beskattningen och sättet att behandla uppgifterna grundar sig på lag och behandlingen av uppgifter vid beskattningen grundar sig inte på en bedömning av sådana egenskaper hos en fysisk person som personen inte själv kan påverka. De ändringar som föreslås i propositionen äventyrar inte proportionaliteten i behandlingen, eftersom syftet med behandlingen av uppgifter är att verkställa en lagstadgad beskattning eller utföra någon annan lagstadgad uppgift och de föreslagna bestämmelserna inte i övrigt ingriper i behandlingen av personuppgifter. De föreslagna bestämmelserna om begäran om omprövning kan av ovannämnda skäl anses vara förenliga med ett allmänt intresse och vara proportionerliga ur den registrerades synvinkel på det sätt som avses i artikel 6.3 i dataskyddsförordningen och risknivån i samband med behandlingen av personuppgifter kan anses vara låg.

I ärenden som gäller vidtagande av betalningsarrangemang föreslås det att rätten att kräva att en person deltar i behandlingen genomförs så att en fysisk person som begär betalningsarrangemang via Skatteförvaltningens elektroniska tjänst samtidigt kan kräva att Skatteförvaltningen inte avgör ärendet automatiskt. Om en sådan begäran har uttryckts, ska Skatteförvaltningen kunna avgöra ärendet automatiskt endast om begäran om betalningsarrangemang godkänns. Det är nödvändigt att tillgodose rätten att kräva mänskligt ingripande på annat sätt än genom begäran om omprövning, eftersom något överklagbart förvaltningsbeslut inte fattas i fråga om betalningsarrangemang. De föreslagna bestämmelserna möjliggör en snabb behandling av ärenden som gäller betalningsarrangemang för fysiska personer när slutresultatet överensstämmer med den skattskyldiges ansökan. De föreslagna bestämmelserna om betalningsarrangemang kan av ovan nämnda skäl anses vara förenliga med det allmänna intresset och proportionerliga på det sätt som avses i artikel 6.3 i dataskyddsförordningen.

I fråga om ärenden som gäller förskottsinnehållningsprocent och förskottsskatt ska rätten att kräva mänskligt ingripande tillgodoses så att en fysisk person ska ha rätt att begära att innehållningsprocent eller förskottsskatt fastställs på nytt och rätt att lämna in en begäran om omprövning av det beslut som meddelats med anledning av hans eller hennes begäran, till den del begäran inte godkänns. Ett undantag från den rättsskyddsförutsättning som avses i 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen är nödvändigt för att Skatteförvaltningen i tid ska kunna räkna fram förskottsinnehållningsprocenterna och förskottsskatterna för de skattskyldiga för skatteåret i fråga. Det föreslagna undantaget kan av nämnda skäl anses vara förenligt med det allmänna intresset och proportionellt på det sätt som avses i artikel 6.3 i dataskyddsförordningen.

Enligt propositionen ska en fysisk person inte ha rätt att kräva mänskligt ingripande i behandlingen av sådana ärenden som gäller förlängning av tidsfristen för inlämnandet av skattedeklaration och bouppteckning eller förlängning av tidsfristen för förrättandet av bouppteckning eller avbrytandet av verkställigheten av skatter. I beslut som fattats i ovan nämnda ärenden får ändring inte sökas. I fråga om sådana ärenden ska det vara möjligt att avslå ansökan eller avstå från att pröva ansökan automatiskt i sådana klara fall där avgörande av ärendet inte förutsätter prövning från fall till fall. Ovan avsedda situationer är exempelvis sådana där ansökan om förläng-

ning av tidsfristen görs först efter att den utsatta tiden redan gått ut och där ansökan om avbrytande av verkställigheten av skatter görs när någon begäran om omprövning av skatten i fråga inte är anhängig eller när skatten i fråga redan är betald. Det är onödigt att i sådana entydigt klara fall avgöra ansökningarna som tjänstemannarbete. Rätten att få ett motiverat beslut med anledning av en ansökan eller möjligheten att av Skatteförvaltningen vid behov få ytterligare upplysningar om beslutet betraktas som tillräckliga skyddsåtgärder i sådana fall. Det föreslagna undantaget gör det möjligt att utan dröjsmål avgöra klara ärenden som gäller förlängning av tidsfristen. Det föreslagna undantaget kan av nämnda skäl anses vara förenligt med det allmänna intresset och proportionerligt på det sätt som avses i artikel 6.3 i dataskyddsförordningen.

Känsliga uppgifter

Grundlagsutskottet har bedömt behandlingen av känsliga uppgifter med utgångspunkt i att skyddet för privatlivet måste bedömas utifrån de allmänna villkoren för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna (se GrUU 42/2016 rd, s. 2–3 och de hänvisningar till andra utlåtanden som finns där). Det har varit av betydelse att grundlagsutskottets etablerade praxis har varit att lagstiftarens handlingsutrymme vid utfärdandet av bestämmelser om behandling av personuppgifter särskilt begränsas av att skyddet för personuppgifter delvis ingår i skyddet för privatlivet som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen. Lagstiftaren bör tillgodose denna rätt på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna överlag.

Utskottet har därför särskilt bedömt att tillåtelse att behandla känsliga uppgifter berör själva kärnan i skyddet för personuppgifter (GrUU 37/2013 rd, s. 2/II) varför t.ex. bildandet av register som innehåller sådana uppgifter bör bedömas i förhållande till villkoren för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna, i synnerhet med tanke på lagstiftningens acceptabilitet och proportionalitet (GrUU 29/2016 rd, s. 4–5 och t.ex. GrUU 21/2012 rd, GrUU 47/2010 rd och GrUU 14/2009 rd). I sina analyser av omfattning, exakthet och innehåll i lagstiftning om rätten att få och lämna ut uppgifter trots sekretess har utskottet lagt vikt vid att de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (se till exempel GrUU 38/2016 rd, s. 3).

Grundlagsutskottet har lyft fram riskerna med behandlingen av känsliga uppgifter. Utskottet anser att omfattande databaser med känsliga uppgifter medför allvarliga risker för informations-säkerheten och missbruk av uppgifter. Riskerna kan i sista hand utgöra ett hot mot personers identitet (GrUU 13/2016 rd, s. 4, GrUU 14/2009 rd, s. 3/I). Även enligt den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter som till sin natur är känsliga med hänsyn till grundläggande rättigheter och friheter åtnjuta särskilt skydd, eftersom behandling av sådana uppgifter kan innebära betydande risker för de grundläggande rättigheterna och friheterna. Utskottet har därför särskilt påpekat att det bör finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter bara om det är absolut nödvändigt (se till exempel GrUU 3/2017 rd). En sådan avgränsning har i utskottets senare praxis ansetts vara en fråga som har betydelse för lagstiftningsordningen (se t.ex. GrUU 15/2018 rd).

Enligt grundlagsutskottet bör lagstiftning om hanteringen av känsliga uppgifter fortfarande, i den utsträckning den allmänna dataskyddsförordningen tillåter, analyseras enligt praxis för bestämmelser på lagnivå. Behovet av lagbestämmelser som är mer detaljerade än den allmänna dataskyddsförordningen bör dock motiveras i varje enskilt fall, också inom ramen för förordningen. I fråga om behovet av reglering bör också det riskbaserade synsättet i förordningen vägas in. Utskottet framhåller att även lagstiftningen om behandling av känsliga personuppgifter bör vara så tydlig och begriplig som möjligt (GrUU 14/2018 rd, s. 6).

Som känsliga uppgifter betraktas i grundlagsutskottets utlåtandepraxis både vissa grupper av personuppgifter och sådana uppgifter som utskottet i sin praxis omfattat som så kallade i konstitutionellt hänseende känsliga uppgifter. Som känsliga uppgifter i konstitutionellt hänseende har utskottet betraktat åtminstone klientuppgifter inom socialvården (GrUU 15/2018 rd, s. 38), fysiska personers detaljerade kontouppgifter (GrUU 48/2018 rd) och betalkortsuppgifter (GrUU 36/2020 rd, s. 3–4). Personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och överträdelse kan också anses känsliga i konstitutionellt hänseende (GrUU 15/2018 rd, s. 38). Om behandlingen av dessa uppgifter föreskrivs särskilt i artikel 10 i den allmänna dataskyddsförordningen där det förutsätts att lämpliga skyddsåtgärder fastställs i lag.

Om det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter i speciallagstiftningen, kan de behandlas också i automatiserat beslutsfattande, förutsatt att kraven för automatisk behandling enligt den föreslagna lagen uppfylls. Enligt artikel 22.4 i den allmänna dataskyddsförordningen får automatiserat individuellt beslutsfattande inte grunda sig på de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9.1, såvida inte artikel 9.2 a eller g gäller och lämpliga åtgärder som ska skydda den registrerades berättigade intressen har vidtagits. Den registrerades rättigheter ska dock bedömas i samband med den konsekvensbedömning av dataskyddet som föreskrivs i artikel 35 i den allmänna dataskyddsförordningen och då bör också behovet av tillräckliga skyddsåtgärder bedömas som en del av införandet av automatiserat beslutsfattande.

Särskilda kategorier av personuppgifter och i konstitutionellt hänseende känsliga uppgifter som behandlas i samband med beskattningen

I samband med beskattningen behandlas vissa särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen och sådana uppgifter om domar i brottmål och förseelser som avses i artikel 10 i den förordningen. Till sådana uppgifter hör uppgifter om invaliditetsprocent, kyrkosamfund och medlemsavgifter för en fackförening. Invalidavdraget har slopats genom lag 619/2021, som tillämpas från och med beskattningen för skatteåret 2023. Av de ärenden som avses i de särskilda bestämmelser som föreslås kan i princip uppgifter om kyrkosamfundet och fackföreningens medlemsavgifter komma att behandlas vid handläggningen av en begäran om omprövning, om begäran gäller skyldigheten att betala kyrkoskatt eller avdrag för medlemsavgifter. Antalet omprövningsbegäranden som gäller dessa ärenden är dock litet. Kyrkoskatten påförs vid verkställandet av beskattningen på basis av uppgifter om medlemskap i kyrkan som fås ur befolkningsdatasystemet och fackföreningarnas medlemsavgifter dras av på basis av arbetsmarknadsorganisationens årsanmälan, och det finns inget behov av att begära omprövning, med undantag för alldeles exceptionella felsituationer. Därför finns det i praktiken inte heller något behov av att automatisera behandlingen av de begäranden om omprövning som gäller dessa ärenden.

I Skatteförvaltningens datasystem finns dessutom i enskilda fall uppgifter om hälsotillstånd samt uppgifter om både skattebrott och andra brott, såsom bokföringsbrott. I de situationer som avses i de särskilda bestämmelser som föreslås kan det vid automatisk behandling av begäranden om omprövning och begäranden om förlängning av tidsfristen komma att behandlas sådana uppgifter om en skattskyldigs hälsotillstånd som den skattskyldige uppgett, om den skattskyldige yrkar på nedsatt skattebetalningsförmåga eller förlängning av tidsfristen och motiverar sitt yrkande till exempel med sin sjukdom. I praktiken är det inte möjligt att automatisera behandlingen av de begäranden om omprövning som gäller nedsatt skattebetalningsförmåga, eftersom avgörande av yrkandet förutsätter att en fritt formulerad utredning som den skattskyldige lämnat om sin sjukdom undersöks från fall till fall. Detsamma gäller också uppgifter om skattebrott och andra brott.

Sådana i konstitutionellt hänseende känsliga uppgifter som avses i grundlagsutskottets utlåtan-depraxis, såsom klientuppgifter inom socialvården, behandlas i regel inte i de särskilda bestä-melser som föreslås. Sådana detaljerade kontouppgifter eller betalkortsuppgifter som i grund-lagsutskottets utlåtan-depraxis räknats till uppgifter som är känsliga i konstitutionellt hänseende ingår närmast i skattekontrollens material, inte direkt i de uppgifter som ligger till grund för det automatiserade beslutsfattandet.

Behandlingen av känsliga uppgifter baserar sig på den lagstadgade skyldighet som ålagts Skat-teförvaltningen att verkställa beskattningen i enlighet med den gällande skattelagstiftningen. Behandlingen av känsliga uppgifter grundar sig på artikel 9.2 g i den allmänna dataskyddsför-ordningen, enligt vilken sådana uppgifter får behandlas bl.a. när behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse på grundval av medlemsstaternas nationella rätt. Skatte-förvaltningen behandlar sådana särskilda kategorier av personuppgifter och i konstitutionellt hänseende känsliga uppgifter som avses i den allmänna dataskyddsförordningen endast i den utsträckning som det nödvändigtvis krävs för att beskattningen kan verkställas. Vid beskatt-ningen bedöms inte en persons personliga egenskaper, utan den ekonomiska händelse eller si-tuation som den känsliga informationen hänför sig till. Behandlingen av känsliga uppgifter är motiverad och proportionerlig också med tanke på de registrerade, eftersom en enhetlig och jämlik beskattning förutsätter att likadana förfaranden iakttas oberoende av om personen har känsliga uppgifter eller inte. I fråga om automatiserade beslut som fattas i dessa ärenden har den registrerade samma rättigheter som i andra ärenden som avgörs automatiskt. Skatteförvalt-nings automatiserade beslutsfattande i ärenden som avses i de föreslagna särskilda bestä-melserna grundar sig i fråga om behandling av känsliga uppgifter utöver artikel 22.2 b i all-männa dataskyddsförordningen dessutom på artikel 22.4, enligt vilken automatiserade beslut inte får grunda sig på de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9.1, såvida inte artikel 9.2 a eller g tillämpas och lämpliga åtgärder för att skydda den registrerades rättig-heter, friheter och berättigade intressen har vidtagits.

Vid tullbeskattningen behandlas inte sådana särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen och inte heller sådana uppgifter om fällande domar i brottmål eller överträdelser som avses i artikel 10 i den förordningen. Sådana i kon-stitutionellt hänseende känsliga uppgifter som avses i grundlagsutskottets praxis ingår i regel inte heller i Tullens beslut som avses i denna proposition eller i tulldeklarationsuppgifter eller handlingar som hänför sig till dem. Informationssystemet för tullbeskattningen innehåller dock detaljerade kontonummer, om ändringssökanden har valt att återbetalningen av tullar och skatter ska göras till ett bankkonto. Kontouppgifter är dock inte sådana uppgifter som ligger till grund för det automatiska rättelsebeslutet, men de kan läsas i den återbäringskalkyl som utgör bilaga till rättelsebeslutet.

Skatteförvaltningen har skyldighet att verkställa kyrkobeskattningen och med tanke på verkstäl-landet av kyrkobeskattningen behandla uppgifter som gäller religiös övertygelse, dvs. kyrko-samfund. Enligt 1 och 6 § i lagen om beskattningsförfarande verkställs beskattningen av Skat-teförvaltningen, och till de skatter för vilka Skatteförvaltningen verkställer beskattningen hör den kyrkoskatt som ska betalas till den evangelisk-lutherska kyrkan och det ortodoxa kyrko-samfundet. Behandlingen av uppgifter om invaliditetsprocent som beskriver hälsotillståndet ba-serar sig på de bestämmelser om invalidavdrag i kommunalbeskattningen som ingår i 104 § i inkomstskattelagen (1535/1992) samt på de bestämmelser om avdrag som beviljas på basis av skada som ingår i 26 § i bilskattelagen. Behandlingen av uppgifterna om medlemsavgifter för en fackförening som beskriver medlemskapet i ett fackförbund baserar sig på de bestämmelser om avdrag för inkomstens förvärvande som ingår i 95 § i inkomstskattelagen.

Den registrerades rättigheter tillgodoses vid Skatteförvaltningen och Tullen i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen på det sätt som förutsätts vid lagstadgad behandling av personuppgifter. Exempelvis omfattar den registrerades rätt att få tillgång till egna uppgifter känsliga uppgifter på samma sätt som de övriga beskattningsuppgifterna. Detsamma gäller i fråga om rättelse av fel trots att rättelse av fel dock i regel sker genom de rättsmedel som tillämpas vid beskattningen och inte med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen, om det inte är fråga om ett fel som inte påverkar skattens belopp. I lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019) föreskrivs det dessutom närmare om tillgodoseendet av rätten till insyn.

Som sådana skyddsåtgärder som förutsätts i den allmänna dataskyddsförordningen i fråga om särskilda kategorier av personuppgifter och också uppgifter som är känsliga i konstitutionellt hänseende tillämpar Skatteförvaltningen och Tullen sådana ändamålsenliga och särskilda skyddsåtgärder för att skydda de registrerades rättigheter som anges i 6 § 2 mom. i dataskyddslagen. Således tillämpar Skatteförvaltningen sådana ovan angivna ändamålsenliga åtgärder som automatiserat beslutsfattande förutsätter och som anges i artikel 22.2 b i den allmänna dataskyddsförordningen för att skydda de registrerades rättigheter och friheter samt deras berättigade intressen.

Barnens ställning

Grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid att i den allmänna dataskyddsförordningen beaktas barnens behov av särskilt skydd i samband med behandlingen av personuppgifter (se t.ex. GrUU 7/2019 rd, s.8). Enligt skäl 71 i ingressen till den allmänna dataskyddsförordningen bör automatiskt beslutsfattande inte gälla barn.

Vid beslutsfattandet i samband med beskattningen riktas inte de automatiska besluten särskilt till barn utan besluten avser personer i allmänhet oberoende av om det är fråga om en myndig person eller ett barn. Beskattningen baserar sig alltid på lag, och vid verkställandet av beskattningen och vid beslutsfattandet ska principen om likabehandling följas. Vid verkställandet av beskattningen har det ingen betydelse om föremålet för beslutsfattandet är en myndig person eller ett barn. Det som sägs ovan gäller på motsvarande sätt även tullbeskattningen.

Barnets vårdnadshavare kan sköta barnets skatteärenden elektroniskt via tjänsten MinSkatt, till exempel be om extra tid för att lämna in en skattedeklaration och begära omprövning av beskattningen av barnet. Ett barn kan också själv sköta sina ärenden via tjänsten MinSkatt, om han eller hon kan identifiera sig till exempel med bankkoder. Ärenden som avses i de särskilda bestämmelser som föreslås kan också inledas med en pappersblankett. Uppgifterna i blanketten läses optiskt in i Skatteförvaltningens informationssystem. Det automatiska beslutet kan fattas både elektroniskt och på basis av ett krav som framförts på en blankett. Ett ärende som gäller förlängning av tidsfristen och betalningsarrangemang kan också inledas muntligt, varvid tjänstemannen avgör ärendet. Eftersom samma sätt att sköta ärenden också kan användas i de ärenden som gäller barn, påverkar de föreslagna särskilda bestämmelserna inte barns och deras vårdnadshavares faktiska möjligheter att sköta ärenden eller behandlingstiderna för ärenden som gäller barn vid Skatteförvaltningen. De särskilda bestämmelser som föreslås försätter således inte heller i verkligheten barn i en sämre ställning än andra skattskyldiga när det gäller beskattningsförfarandet.

Offentlighetsprincipen

Enligt 12 § 2 mom. i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar.

De i propositionen avsedda beskattningsuppgifter och beskattningsbeslut som behandlas på automatiserad väg är sekretessbelagda med stöd av 1 och 4 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999). De offentliga inkomstbeskattningsuppgifter som anges i 5 § och de offentliga fastighetsbeskattningsuppgifter som anges i 6 § i den lagen innehåller inte någon uppgift om att beskattningsbeslutet fattas på automatiserad väg. Uppgifterna om punktbeskattning och punktskattebeslut är sekretessbelagda till övriga delar med stöd av 66 och 67 § i den lag om påförande av accis från 1994 (1469/1994) som upphävts genom den nya punktskattelagen (182/2010). Sekretessen i fråga om uppgifterna om bilbeskattningen och om beskattningsbesluten baserar sig till övriga delar på 86, 87 och 88 § i den upphävda bilskattelagen från 1994 (1482/1994). Bestämmelserna om offentligheten av uppgifterna om bilskatt finns i 63 § i bilskattelagen. Enligt artikel 12 i tullkodexen ska alla uppgifter som tullmyndigheterna erhåller vid utövandet av sin verksamhet och som är av konfidentiell natur eller som tillhandahålls på konfidentiell grund omfattas av kravet på tystnadsplikt. Därtill tillämpas bestämmelserna om sekretess i offentlighetslagen och, till den del det är fråga om behandlingen av personuppgifter, bestämmelserna i dataskyddslagen och lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen.

I fråga om de handlingar som innehåller beskrivningar, beslut om införande och förfaranden i anslutning till automatiserat beslutsfattande förverkligas handlingarnas offentlighet i enlighet med de allmänna lagarna, dvs. förvaltningslagen, informationshanteringslagen och bl.a. offentlighetslagen. När det gäller Skatteförvaltningen kunde utlämnandet av en uppgift om en omständighet som har samband med en skatteövervakningsåtgärd äventyra övervakningen eller övervakningens syfte på det sätt som anges i 24 § 1 mom. 15 punkten i offentlighetslagen. I sådana situationer skulle alla uppgifter som rör övervakningsåtgärden inte kunna offentliggöras och inte heller ges till den som saken gäller.

Bedömning av lagstiftningsordningen

Lagförslagen bedöms inte vara problematiska med avseende på bestämmelserna i 6 § 1 mom., 10 § 1 mom., 12 § 2 mom. eller 21 § i grundlagen. Det handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger har utnyttjats på korrekt sätt i lagförslagen.

Med stöd av vad som anförts ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottet ger ett utlåtande i frågan.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om beskattningsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) 51 § 1 mom., sådant det lyder i lag
1079/2005, och
fogas till lagen en ny 26 f § som följer:

26 f §

Automatiserat avgörande av ärenden

Med avvikelse från bestämmelserna i 53 e § 4 mom. i förvaltningslagen kan också ett ärende som gäller begäran om omprövning avgöras automatiskt om

1) den skattskyldige i sin begäran om omprövning framställer ett nytt yrkande eller begär ny utredning och begäran om omprövning godkänns,

2) ett beslut upphävs med anledning av den skattskyldiges begäran om omprövning och Skatteförvaltningen behandlar ärendet på nytt, eller

3) det fattas ett kompletterande beskattningsbeslut med anledning av den skattskyldiges begäran om omprövning.

Med avvikelse från 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen kan ett ärende som gäller förlängning av tiden för inlämnande av skattedeklaration, annan deklaration eller uppgifter avgöras automatiskt också om en fysisk persons yrkande inte godkänns.

Ett ärende som avses i 1 och 2 mom. kan avgöras automatiskt endast om de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls.

Vad som ovan i denna paragraf föreskrivs om skattskyldiga gäller också anmälningsskyldiga och andra uppgiftsskyldiga samt dem som ansvarar för skatt.

51 §

Beskattningsbeslut och beskattningsintyg

Till den skattskyldige sänds ett beskattningsbeslut jämte utredningar om grunderna för beskattningen och anvisningar om hur ändring kan sökas i beskattningen. I utredningen antecknas uppgifter om den skattskyldiges inkomster och tillgångar, skatter och avgifter, skatteåterbäring och kvarsfatt, uppgifter som specificerar den skattskyldige samt den myndighet som verkställt beskattningen jämte kontaktuppgifter. På beskattningsbeslut tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen föreskrivs om meddelande om automatiserat avgörande av ärenden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (768/2016) 53 §, sådan den lyder i lag 16/2018, och
ändras 35 § 4 och 5 mom., 52 § 2 mom. och 55 § 1 mom. som följer:

35 §

Förseningsavgift

Den skattskyldige ska ges tillfälle att lämna en utredning på det sätt som föreskrivs i 7 § innan förseningsavgiften påförs, om det inte är uppenbart onödigt att höra den skattskyldige innan förseningsavgiften påförs. Om den förseningsavgift som påförs är högst 200 euro, ska tillfälle att lämna en utredning ges endast om det behövs av särskilda skäl.

Förseningsavgift påförs inte om inlämnandet av deklaration har fördröjts av skäl som inte beror på den skattskyldige eller om det finns ett giltigt skäl eller något annat särskilt skäl till försummelsen. Förseningsavgift påförs inte om skatteförhöjning påförs för skatt som deklarerats för sent.

52 §

Meddelande av beslut

Skatteförvaltningen ska meddela den skattskyldige ett beslut i ett ärende som avses i 12–15 §.

55 §

Beslutets innehåll

Av ett beslut ska den myndighet framgå som fattat beslutet jämte kontaktuppgifter, uppgifter som specificerar den skattskyldige, motivering till beslutet samt uppgift om hur ärendet har avgjorts. På beslutet tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen föreskrivs om meddelandet om automatiskt avgörande av ärenden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 35 § 4 och 5 mom. tillämpas första gången på den skatteperiod som börjar den dag då lagen träder i kraft och därefter samt på den förseningsavgift som påförs för den skatteperiod enligt 11 § 3 mom. som löper ut efter ikraftträdandedagen.

På förseningsavgift som påförs för skatteperioder som löpt ut före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av lagen om skatteuppbörd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skatteuppbörd (11/2018) 68 § och 69 § 1 mom. och
fogas till 43 § ett nytt 5 mom. och till lagen en ny 67 a § som följer:

43 §

Förutsättningar för betalningsarrangemang

Ett ärende som gäller vidtagande av betalningsarrangemang för skatter kan avgöras automatiskt, om de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls. I fråga om ett ärende som gäller vidtagande av betalningsarrangemang tillämpas inte 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen. Om en fysisk person framställer en begäran om vidtagande av betalningsarrangemang i Skatteförvaltningens elektroniska tjänst, kan han eller hon samtidigt yrka att ärendet inte avgörs automatiskt. Skatteförvaltningen kan då avgöra ärendet automatiskt endast om begäran godkänns. Skatteförvaltningen ska i samband med anhängiggörandet av ett ärende meddela att ärendet trots yrkandet kan avgöras automatiskt, om begäran godkänns.

13 kap.

Särskilda bestämmelser

67 a §

Automatiskt avgörande av avbrottsärenden

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen får ett ärende som gäller utfärdande av ett i 12 § i lagen om verkställighet av skatter och avgifter avsett förordnande om avbrott avgöras automatiskt trots att en fysisk persons yrkande inte godkänns. Ett ärende får avgöras automatiskt endast om de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls.

68 §

Förseningsavgift som inte tas ut

Genom förordning av finansministeriet får det föreskrivas att förseningsavgifter inte tas ut för den tid för vilken inlämnandet av skattedeklaration har försenats på grund av hinder som är oberoende av de skattskyldiga.

69 §

Beslutets innehåll

Av ett beslut som meddelats med stöd av denna lag ska det framgå vilken myndighet som har fattat beslutet och myndighetens kontaktuppgifter, uppgifter som specificerar den skattskyldige, beslutets motivering och uppgift om hur ärendet har avgjorts. På beslutet tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen föreskrivs om meddelande om automatiskt avgörande av ärenden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 68 § tillämpas första gången på den skatteperiod enligt lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ som börjar den dag då lagen träder i kraft och därefter samt på den förseningsavgift som påförs för den skatteperiod enligt 11 § 3 mom. i den lagen som går ut efter ikraftträdandedagen.

På förseningsavgift som påförs för en skatteperiod enligt lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ och som löpt ut före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

4.

Lag

om ändring av lagen om förskottsuppbörd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) 7 a § 1 mom. och 48 § 3 mom., sådana de lyder, 7 a § 1 mom. i lag 1070/2003 och 48 § 3 mom. i lag 775/2016, samt
fogas till lagen en ny 7 § i stället för den 7 § som upphävts genom lag 1225/2006 och en ny 32 § i stället för den 32 § som upphävts genom lag 775/2016, som följer:

7 §

Automatiskt avgörande av ärenden som gäller betalningsmottagare

Med avvikelse från bestämmelserna i 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen (434/2003) får ett beslut som gäller innehållningsprocent och skatt som ska betalas vid förskottsuppbörden fattas automatiskt trots att en fysisk person inte får begära omprövning av beslutet.

I fråga om automatiserat avgörande av ärenden iakttas i övrigt vad som föreskrivs i 26 f § i lagen om beskattningsförfarande.

7 a §

Innehållet i beslut

Av ett skriftligt beslut ska framgå den myndighet som fattat beslutet jämte kontaktuppgifter, uppgifter som specificerar den skatt- eller betalningsskyldige, motivering till beslutet samt uppgift om hur ärendet har avgjorts. På beslutet tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen föreskrivs om meddelande om automatiskt avgörande av ärenden.

32 §

Beslut som gäller registrering

Skatteförvaltningen ska meddela den som saken gäller ett beslut i ett registreringsärende som gäller förskottsuppbördsregistret eller arbetsgivarregistret.

48 §

Ändringssökande

Ändring får dock inte sökas i ett beslut om att förhandsavgörande inte meddelas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) en ny 33 b § som följer:

33 b §

I fråga om automatiskt avgörande av ärenden tillämpas bestämmelserna i 26 f § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995).

Utöver vad som föreskrivs i 26 f § i lagen om beskattningsförfarande får ett ärende som gäller förlängning av tiden för inlämnande av bouppteckning med avvikelse från bestämmelserna i 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen avgöras automatiskt också om en fysisk persons yrkande inte godkänns.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 22 och 45 § i fordonsskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i fordonsskattelagen (1281/2003) 22 och 45 §, av dem 45 § sådan den lyder i lag 1065/2014, som följer:

22 §

Uppgifter i debetsedeln

Utöver de uppgifter som används vid verkställandet av beskattningen och de uppgifter som behövs för skattebetalningen kan i debetsedeln antecknas uppgifter om obetalda tidigare fordonsskatter för samma fordon och på dessa beräknade dröjsmålspåföljder samt uppgifter om hos vem skatten för ifrågavarande tid har debiterats. I debetsedeln antecknas även beloppet av den skattskyldiges skatter som överförts från föregående skatteperiod för att uppbäras eller återbäras. På debetsedlar tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om meddelande om automatiskt avgörande av ärenden.

På debetsedlar tillämpas inte bestämmelserna i 44 och 45 § i förvaltningslagen.

45 §

Skatteförhöjning

Om den skattskyldige utan giltig anledning har lämnat in en bristfällig, missvisande eller oriktig handling eller annan uppgift och detta hade kunnat leda till att skatt inte debiterats eller att skatt återburits till ett för stort belopp, debiteras skatteförhöjning på minst 100 euro men högst 2 000 euro.

Skatt som ska debiteras genom efterbeskattning kan höjas till högst det tredubbla beloppet, om den skattskyldiges förfarande vid skatteundandragande kan anses som grovt.

När förhöjningens storlek fastställs beaktas hur klandervärt förfarandet varit, om det har upprepats och andra med dessa jämförbara omständigheter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Skatteförhöjningen påförs enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande till och med den 31 december 2024.

7.

Lag

om ändring av 88 § i tullagen

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till 88 § i tullagen (304/2016) ett nytt 5 mom. som följer:

88 §

Begäran om omprövning

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 53 e § 4 mom. i förvaltningslagen får en begäran om omprövning av tullbeskattningen som lämnas av någon annan part än ett tullombud och i vilken ett nytt yrkande framställs eller ny utredning läggs fram avgöras automatiskt, om yrkandet godkänns. Ett automatiskt avgörande av en begäran om omprövning förutsätter dessutom att de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 22 och 24 § i fastighetsskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i fastighetsskattelagen (654/1992) 22 § 4 mom. och 24 § 2 mom., sådana de lyder, 22 § 4 mom. i lag 19/2018 och 24 § 2 mom. i lag 1087/2005, som följer:

22 §

Verkställande av beskattning

I fråga om allmänna principer som ska iakttas vid beskattningen, gemensam behandling av ärenden, hörande, automatiserat avgörande av ärenden och motivering av beslut tillämpas vad som i lagen om beskattningsförfarande föreskrivs om detta.

24 §

Beskattningsbeslut

I beskattningsbeslutet antecknas uppgifter som specificerar den skattskyldige samt den myndighet som verkställt beskattningen jämte kontaktuppgifter, de fastigheter för vilka den skattskyldige ska betala skatt, dessa fastigheters värde samt beloppet av den skatt som ska betalas. Om en byggnad hör till de klasser som avses i 12–14 §, ska också detta antecknas i beskattningsbeslutet. På beskattningsbeslut tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen föreskrivs om meddelande om automatiserat avgörande av ärenden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av 65 och 67 § i bilskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i bilskattelagen (777/2020) 65 § 1 mom. och 67 § 1 mom. som följer:

65 §

Allmänna bestämmelser som ska iakttas vid beskattningen

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas på beskattningsförfarandet vad som i 26 § 1–4 och 6 mom. samt i 26 a, 26 c § och 26 f § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) eller med stöd av dem föreskrivs om det allmänna förfarandet vid beskattning.

67 §

Innehållet i och motivering av beslut

Av ett beslut ska framgå uppgifter som specificerar den skattskyldige eller sökanden, hur ärendet har avgjorts, den myndighet som fattat beslutet och myndighetens kontaktuppgifter samt anvisningar om hur ändring kan sökas i beslutet. På beslutet tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen föreskrivs om meddelande om automatiskt avgörande av ärenden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 31 § i tonnageskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tonnageskattelagen (476/2002) 31 § 2 mom., sådant det lyder i lag 31/2018, som följer:

31 §

Verkställande av beskattning

Tonnagebeskattning verkställs för ett sådant skatteår som avses i 3 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995). På verkställande av beskattning, automatiserat avgörande av ärenden, slutförande av beskattning, kompletterande beskattningsbeslut, skattegranskning, rättelse av beskattningen, skatteförhöjning, förseningsavgift, ränta som tas ut på kvarskatt och ränta som betalas på skatteåterbäring samt på följdändring tillämpas lagen om beskattningsförfarande, lagen om skattetillägg och förseningsränta (1556/1995) samt lagen om skatteuppbörd (11/2018). På uppbörd, indrivning och återbäring av tonnageskatt tillämpas lagen om skatteuppbörd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 175 § i mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i mervärdesskattelagen (1501/1993) 175 §, sådan den lyder i lag 529/2010, som följer:

175 §

Skatteförvaltningen ska meddela den som saken gäller ett beslut i ett ärende som gäller registrering samt i ett ärende som gäller bildande och upplösning av skatteskyldighetsgrupp enligt 13 a §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 20 oktober 2022

Statsminister

Sanna Marin

Finansminister Annika Saarikko

1.

Lag

om ändring av lagen om beskattningsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) 51 § 1 mom., sådant det lyder i lag
1079/2005, och
fogas till lagen en ny 26 f § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

26 f §

Automatiserat avgörande av ärenden

Med avvikelse från bestämmelserna i 53 e § 4 mom. i förvaltningslagen kan också ett ärende som gäller begäran om omprövning avgöras automatiskt om

1) den skattskyldige i sin begäran om omprövning framställer ett nytt yrkande eller begär ny utredning och begäran om omprövning godkänns,

2) ett beslut upphävs med anledning av den skattskyldiges begäran om omprövning och Skatteförvaltningen behandlar ärendet på nytt, eller

3) det fattas ett kompletterande beskattningsbeslut med anledning av den skattskyldiges begäran om omprövning.

Med avvikelse från 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen kan ett ärende som gäller förlängning av tiden för inlämnande av skattedeklaration, annan deklaration eller uppgifter avgöras automatiskt också om en fysisk persons yrkande inte godkänns.

Ett ärende som avses i 1 och 2 mom. kan avgöras automatiskt endast om de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls.

Vad som ovan i denna paragraf föreskrivs om skattskyldiga gäller också anmälningskyldiga och andra uppgiftsskyldiga samt dem som ansvarar för skatt.

Gällande lydelse

51 §

Beskattningsbeslut och beskattningsintyg

Till den skattskyldige sänds ett beskattningsbeslut jämte utredningar om grunderna för beskattningen och anvisningar om hur ändring kan sökas i beskattningen. I utredningen antecknas uppgifter om den skattskyldiges inkomster och tillgångar, skatter och avgifter, skatteåterbäring och kvars katt, uppgifter som specificerar den skattskyldige samt den myndighet som verkställt beskattningen jämte kontaktuppgifter.

Föreslagen lydelse

51 §

Beskattningsbeslut och beskattningsintyg

Till den skattskyldige sänds ett beskattningsbeslut jämte utredningar om grunderna för beskattningen och anvisningar om hur ändring kan sökas i beskattningen. I utredningen antecknas uppgifter om den skattskyldiges inkomster och tillgångar, skatter och avgifter, skatteåterbäring och kvars katt, uppgifter som specificerar den skattskyldige samt den myndighet som verkställt beskattningen jämte kontaktuppgifter. *På beskattningsbeslut tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen föreskrivs om meddelande om automatiserat avgörande av ärenden.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ (768/2016) 53 §, sådan den lyder i lag 16/2018, och
ändras 35 § 4 och 5 mom., 52 § 2 mom. och 55 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

35 §

Förseningsavgift

Den skattskyldige ska ges tillfälle att lämna en utredning på det sätt som föreskrivs i 7 § innan förseningsavgiften påförs, om det är behövligt av särskilda skäl.

Förseningsavgift behöver inte påföras om skattedeklarationen lämnats för sent på grund av en störning i ett allmänt datanät eller i Skatteförvaltningens elektroniska servicetjänster. Förseningsavgift påförs inte om skatteförhöjning påförs för skatt som deklarerats för sent.

52 §

Meddelande av beslut

Skatteförvaltningen ska meddela den skattskyldige ett beslut i ett ärende som avses i 15 § 5 och 6 mom.

55 §

Beslutets innehåll

Av ett beslut ska den myndighet framgå som fattat beslutet jämte kontaktuppgifter, uppgif-

Föreslagen lydelse

35 §

Förseningsavgift

Den skattskyldige ska ges tillfälle att lämna en utredning på det sätt som föreskrivs i 7 § innan förseningsavgiften påförs, om det inte är uppenbart onödigt att höra den skattskyldige innan förseningsavgiften påförs. Om den förseningsavgift som påförs är högst 200 euro, ska tillfälle att lämna en utredning ges endast om det behövs av särskilda skäl.

Förseningsavgift påförs inte om inlämnandet av deklaration har fördröjts av skäl som inte beror på den skattskyldige eller om det finns ett giltigt skäl eller något annat särskilt skäl till försummelsen. Förseningsavgift påförs inte om skatteförhöjning påförs för skatt som deklarerats för sent.

52 §

Meddelande av beslut

Skatteförvaltningen ska meddela den skattskyldige ett beslut i ett ärende som avses i 12–15 §.

55 §

Beslutets innehåll

Av ett beslut ska den myndighet framgå som fattat beslutet jämte kontaktuppgifter, uppgif-

Gällande lydelse

ter som specificerar den skattskyldige, motivering till beslutet samt uppgift om hur ärendet har avgjorts.

Föreslagen lydelse

ter som specificerar den skattskyldige, motivering till beslutet samt uppgift om hur ärendet har avgjorts. *På beslutet tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen föreskrivs om meddelandet om automatiskt avgörande av ärenden.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

*Bestämmelserna i 35 § 4 och 5 mom. tillämpas första gången på den skatteperiod som börjar den dag då lagen träder i kraft och där-
efter samt på den förseningsavgift som påförs
för den skatteperiod enligt 11 § 3 mom. som
löper ut efter ikraftträdandedagen.*

*På förseningsavgift som påförs för skattepe-
rioder som löpt ut före ikraftträdandet av
denna lag tillämpas de bestämmelser som
gällde vid ikraftträdandet.*

3.

Lag

om ändring av lagen om skatteuppbörd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skatteuppbörd (11/2018) 68 § och 69 § 1 mom. och
fogas till 43 § ett nytt 5 mom. och till lagen en ny 67 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

43 §

Förutsättningar för betalningsarrangemang

—————
Ett ärende som gäller vidtagande av betalningsarrangemang för skatter kan avgöras automatiskt, om de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls. I fråga om ett ärende som gäller vidtagande av betalningsarrangemang tillämpas inte 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen. Om en fysisk person framställer en begäran om vidtagande av betalningsarrangemang i Skatteförvaltningens elektroniska tjänst, kan han eller hon samtidigt yrka att ärendet inte avgörs automatiskt. Skatteförvaltningen kan då avgöra ärendet automatiskt endast om begäran godkänns. Skatteförvaltningen ska i samband med anhängiggörandet av ett ärende meddela att ärendet trots yrkandet kan avgöras automatiskt, om begäran godkänns.

13 kap.

13 kap.

Särskilda bestämmelser

Särskilda bestämmelser

67 a §

Automatiskt avgörande av avbrottsärenden

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen får ett ärende som gäller utfärdande av ett i 12 § i lagen om verkställighet av skatter och avgifter avsett förordnade om avbrott avgöras automatiskt trots att en fysisk persons yrkande inte godkänns. Ett ärende får avgöras automatiskt

Gällande lydelse

68 §

Förseningsavgift som inte tas ut

Skatteförvaltningen kan delvis eller helt avstå från att ta ut förseningsavgift som avses i 35 § i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ, om inlämnande av skattedeklaration enligt 16 § i den lagen har försenats på grund av hinder som är oberoende av den skattskyldige, av ett giltigt skäl eller av andra särskilda skäl.

Genom förordning av finansministeriet får det föreskrivas att förseningsavgifter inte tas ut för den tid för vilken inlämnandet av skattedeklaration har försenats på grund av hinder som är oberoende av de skattskyldiga.

69 §

Beslutets innehåll

Av ett beslut som meddelats med stöd av denna lag ska det framgå vilken myndighet som har fattat beslutet och myndighetens kontaktuppgifter, uppgifter som specificerar den skattskyldige, beslutets motivering och uppgift om hur ärendet har avgjorts.

Föreslagen lydelse

endast om de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls.

68 §

Förseningsavgift som inte tas ut

Genom förordning av finansministeriet får det föreskrivas att förseningsavgifter inte tas ut för den tid för vilken inlämnandet av skattedeklaration har försenats på grund av hinder som är oberoende av de skattskyldiga.

69 §

Beslutets innehåll

Av ett beslut som meddelats med stöd av denna lag ska det framgå vilken myndighet som har fattat beslutet och myndighetens kontaktuppgifter, uppgifter som specificerar den skattskyldige, beslutets motivering och uppgift om hur ärendet har avgjorts. *På beslutet tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen föreskrivs om meddelande om automatiskt avgörande av ärenden.*

Denna lag träder i kraft den 20.

Lagens 68 § tillämpas första gången på den skatteperiod enligt lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ som börjar den dag då lagen träder i kraft och därefter samt på den förseningsavgift som påförs för den skatteperiod enligt 11 § 3 mom. i den lagen som går ut efter ikraftträdandedagen.

På förseningsavgift som påförs för en skatteperiod enligt lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ och som löpt ut före ikraftträdandet

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse
av denna lag tillämpas de bestämmelser som
gällde vid ikraftträdandet.

4.

Lag

om ändring av lagen om förskottsuppbörd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) 7 a § 1 mom. och 48 § 3 mom., sådana de lyder, 7 a § 1 mom. i lag 1070/2003 och 48 § 3 mom. i lag 775/2016, samt
fogas till lagen en ny 7 § i stället för den 7 § som upphävts genom lag 1225/2006 och en ny 32 § i stället för den 32 § som upphävts genom lag 775/2016, som följer:

Gällande lydelse

7 a §

Innehållet i beslut

Av ett skriftligt beslut skall framgå den myndighet som fattat beslutet jämte kontaktuppgifter, uppgifter som specificerar den skatt- eller betalningsskyldige och uppgift om hur ärendet har avgjorts samt motivering för beslutet.

Föreslagen lydelse

7 §

Automatiskt avgörande av ärenden som gäller betalningsmottagare

Med avvikelse från bestämmelserna i 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen (434/2003) får ett beslut som gäller innehållningsprocent och skatt som ska betalas vid förskottsuppbörden fattas automatiskt trots att en fysisk person inte får begära omprövning av beslutet.

I fråga om automatiserat avgörande av ärenden iakttas i övrigt vad som föreskrivs i 26 f § i lagen om beskattningsförfarande.

7 a §

Innehållet i beslut

Av ett skriftligt beslut ska framgå den myndighet som fattat beslutet jämte kontaktuppgifter, uppgifter som specificerar den skatt- eller betalningsskyldige, *motivering till beslutet samt* uppgift om hur ärendet har avgjorts. *På beslutet tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen föreskrivs om meddelande om automatiskt avgörande av ärenden.*

32 §

Beslut som gäller registrering

Skatteförvaltningen ska meddela den som saken gäller ett beslut i ett registreringsärende som gäller förskottsuppbörsregistret eller arbetsgivarregistret.

Gällande lydelse

48 §

Ändringssökande

Ändring får dock inte sökas
1) i ärenden som gäller registrering av arbetsgivare,
2) i beslut om att förhandsavgörande inte meddelas.

Föreslagen lydelse

48 §

Ändringssökande

Ändring får dock inte sökas i ett beslut om att förhandsavgörande inte meddelas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) en ny 33 b § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

33 b §

I fråga om automatiskt avgörande av ärenden tillämpas bestämmelserna i 26 f § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995).

Utöver vad som föreskrivs i 26 f § i lagen om beskattningsförfarande får ett ärende som gäller förlängning av tiden för inlämnande av bouppteckning med avvikelse från bestämmelserna i 53 f § 1 mom. i förvaltningslagen avgöras automatiskt också om en fysisk persons yrkande inte godkänns.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 22 och 45 § i fordonsskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i fordonsskattelagen (1281/2003) 22 och 45 §, av dem 45 § sådan den lyder i lag 1065/2014, som följer:

Gällande lydelse

22 §

Uppgifter i debetsedeln

Utöver de uppgifter som används vid verkställandet av beskattningen och de uppgifter som behövs för skattebetalningen kan i debetsedeln antecknas uppgifter om obetalda tidigare fordonsskatter för samma fordon och på dessa beräknade dröjsmålspåföljder samt uppgifter om hos vem skatten för ifrågavarande tid har debiterats. I debetsedeln antecknas även beloppet av den skattskyldiges skatter som överförts från föregående skatteperiod för att uppbäras eller återbäras.

På debetsedlar tillämpas inte bestämmelserna i 44 och 45 § förvaltningslagen (434/2003).

45 §

Skatteförhöjning

Om en skattskyldig har underlåtit att göra registreringsanmälan om överlåtelse av äganderätt och någon ny ägare inte har antecknats i registret, höjs skatten enligt följande:

1) om den skattskyldige inte efter uppmaning som getts i samband med debiteringen för den första skatteperioden uppfyller sin anmälningsskyldighet, debiteras skatten för den följande skatteperioden med högst 50 procents förhöjning,

2) om den skattskyldige efter uppmaning som getts i samband med debiteringen för den

Föreslagen lydelse

22 §

Uppgifter i debetsedeln

Utöver de uppgifter som används vid verkställandet av beskattningen och de uppgifter som behövs för skattebetalningen kan i debetsedeln antecknas uppgifter om obetalda tidigare fordonsskatter för samma fordon och på dessa beräknade dröjsmålspåföljder samt uppgifter om hos vem skatten för ifrågavarande tid har debiterats. I debetsedeln antecknas även beloppet av den skattskyldiges skatter som överförts från föregående skatteperiod för att uppbäras eller återbäras. *På debetsedlar tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om meddelande om automatiskt avgörande av ärenden.*

På debetsedlar tillämpas inte bestämmelserna i 44 och 45 § i förvaltningslagen.

45 §

Skatteförhöjning

Gällande lydelse

andra skatteperioden fortfarande inte uppfyller sin anmälningsskyldighet, debiteras skatten för de följande skatteperioderna med högst 100 procents förhöjning.

Om den skattskyldige utan giltig anledning har lämnat in en bristfällig, missvisande eller oriktig handling eller annan uppgift och detta hade kunnat leda till att skatt inte debiterats eller att skatt återburits till ett för stort belopp, debiteras skatteförhöjning på minst 100 euro men högst 2 000 euro.

Skatt som ska debiteras genom efterbeskattning kan höjas till högst det tredubbla beloppet, om den skattskyldiges förfarande vid skatteundandragande kan anses som grovt.

När förhöjningens storlek fastställs beaktas hur klandervärt förfarandet varit, om det har upprepats och andra med dessa jämförbara omständigheter.

Föreslagen lydelse

Om den skattskyldige utan giltig anledning har lämnat in en bristfällig, missvisande eller oriktig handling eller annan uppgift och detta hade kunnat leda till att skatt inte debiterats eller att skatt återburits till ett för stort belopp, debiteras skatteförhöjning på minst 100 euro men högst 2 000 euro.

Skatt som ska debiteras genom efterbeskattning kan höjas till högst det tredubbla beloppet, om den skattskyldiges förfarande vid skatteundandragande kan anses som grovt.

När förhöjningens storlek fastställs beaktas hur klandervärt förfarandet varit, om det har upprepats och andra med dessa jämförbara omständigheter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Skatteförhöjningen påförs enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande till och med den 31 december 2024.

7.

Lag

om ändring av 88 § i tullagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 88 § i tullagen (304/2016) ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

88 §

Begäran om omprövning

Föreslagen lydelse

88 §

Begäran om omprövning

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 53 e § 4 mom. i förvaltningslagen får en begäran om omprövning av tullbeskattningen som lämnas av någon annan part än ett tullombud och i vilken ett nytt yrkande framställs eller ny utredning läggs fram avgöras automatiskt, om yrkandet godkänns. Ett automatiskt avgörande av en begäran om omprövning förutsätter dessutom att de förutsättningar för automatiserat avgörande av ärendet som anges i 53 e § 2 mom. i förvaltningslagen uppfylls.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 22 och 24 § i fastighetsskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i fastighetsskattelagen (654/1992) 22 § 4 mom. och 24 § 2 mom., sådana de lyder, 22 § 4 mom. i lag 19/2018 och 24 § 2 mom. i lag 1087/2005, som följer:

Gällande lydelse

22 §

Verkställande av beskattning

I fråga om allmänna principer som ska iakt-
tas vid beskattningen, gemensam behandling
av ärenden, hörande och motivering av beslut
tillämpas vad som föreskrivs om detta i lagen
om beskattningsförfarande.

24 §

Beskattningsbeslut

I beskattningsbeslutet antecknas uppgifter
som specificerar den skattskyldige samt den
myndighet som verkställt beskattningen jämte
kontaktuppgifter, de fastigheter för vilka den
skattskyldige skall betala skatt, dessa fastig-
heters värde samt beloppet av den skatt som
skall betalas. Om en byggnad hör till de klas-
ser som avses i 12–14 §, skall också detta an-
tecknas i beskattningsbeslutet.

Föreslagen lydelse

22 §

Verkställande av beskattning

I fråga om allmänna principer som ska iakt-
tas vid beskattningen, gemensam behandling
av ärenden, hörande, *automatiserat avgö-
rande av ärenden* och motivering av beslut
tillämpas vad som i lagen om beskattningsför-
farande föreskrivs om detta.

24 §

Beskattningsbeslut

I beskattningsbeslutet antecknas uppgifter
som specificerar den skattskyldige samt den
myndighet som verkställt beskattningen jämte
kontaktuppgifter, de fastigheter för vilka den
skattskyldige *ska* betala skatt, dessa fastighet-
ers värde samt beloppet av den skatt som *ska*
betalas. Om en byggnad hör till de klasser som
avses i 12–14 §, ska också detta antecknas i
beskattningsbeslutet. *På beskattningsbeslut
tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i
förvaltningslagen föreskrivs om meddelande
om automatiserat avgörande av ärenden.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av 65 och 67 § i bilskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i bilskattelagen (777/2020) 65 § 1 mom. och 67 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

65 §

Allmänna bestämmelser som ska iakttas vid beskattningen

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas på beskattningsförfarandet vad som i 26 § 1–4 och 6 mom. samt i 26 a och 26 c § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) eller med stöd av dem föreskrivs om det allmänna förfarandet vid beskattning

67 §

Innehållet i och motivering av beslut

Av ett beslut ska framgå uppgifter som specificerar den skattskyldige eller sökanden, hur ärendet har avgjorts, den myndighet som fattat beslutet och myndighetens kontaktuppgifter samt anvisningar om hur ändring kan sökas i beslutet.

Föreslagen lydelse

65 §

Allmänna bestämmelser som ska iakttas vid beskattningen

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas på beskattningsförfarandet vad som i 26 § 1–4 och 6 mom. samt i 26 a, 26 c § och 26 f § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) eller med stöd av dem föreskrivs om det allmänna förfarandet vid beskattning.

67 §

Innehållet i och motivering av beslut

Av ett beslut ska framgå uppgifter som specificerar den skattskyldige eller sökanden, hur ärendet har avgjorts, den myndighet som fattat beslutet och myndighetens kontaktuppgifter samt anvisningar om hur ändring kan sökas i beslutet. På beslutet tillämpas dessutom vad som i 53 g § 1 mom. i förvaltningslagen föreskrivs om meddelande om automatiskt avgörande av ärenden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 31 § i tonnageskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tonnageskattelagen (476/2002) 31 § 2 mom., sådant det lyder i lag 31/2018, som följer:

Gällande lydelse

31 §

Verkställande av beskattning

Tonnagebeskattning verkställs för ett sådant skatteår som avses i 3 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995). På verkställande av beskattning, slutförande av beskattning, kompletterande beskattningsbeslut, skattegranskning, rättelse av beskattningen, skatteförhöjning, förseningsavgift, ränta som tas ut på kvarskatt och ränta som betalas på skatteåterbäring samt på följdändring tillämpas lagen om beskattningsförfarande, lagen om skattetillägg och förseningsränta (1556/1995) samt lagen om skatteuppbörd (769/2016). På uppbörd, indrivning och återbäring av tonnageskatt tillämpas lagen om skatteuppbörd.

Föreslagen lydelse

31 §

Verkställande av beskattning

Tonnagebeskattning verkställs för ett sådant skatteår som avses i 3 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995). På verkställande av beskattning, *automatiserat avgörande av ärenden*, slutförande av beskattning, kompletterande beskattningsbeslut, skattegranskning, rättelse av beskattningen, skatteförhöjning, förseningsavgift, ränta som tas ut på kvarskatt och ränta som betalas på skatteåterbäring samt på följdändring tillämpas lagen om beskattningsförfarande, lagen om skattetillägg och förseningsränta (1556/1995) samt lagen om skatteuppbörd (11/2018). På uppbörd, indrivning och återbäring av tonnageskatt tillämpas lagen om skatteuppbörd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av 175 § i mervärdesskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i mervärdesskattelagen (1501/1993) 175 §, sådan den lyder i lag 529/2010, som följer:

Gällande lydelse

175 §

Skatteförvaltningen ska underrätta den skattskyldige om att han införts i eller avförts ur registret, om bildande eller upplösning av skattskyldighetsgrupp enligt 13 a § samt om att han inte, med avvikelse från anmälan eller ansökan, har införts i registret eller avförts ur det eller att en skattskyldighetsgrupp inte har bildats eller upplösts.

På begäran av den som saken gäller eller av Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt ska Skatteförvaltningen meddela beslut i registerärenden samt i ärenden som gäller bildande eller upplösning av en skattskyldighetsgrupp.

Föreslagen lydelse

175 §

Skatteförvaltningen ska *meddela den som saken gäller ett beslut i ett ärende som gäller registrering samt i ett ärende som gäller bildande och upplösning av skattskyldighetsgrupp enligt 13 a §.*

Denna lag träder i kraft den 20 .
